

LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS
HUMANS ENVERS LES DONES

*Reconèixer la nostra pròpia invisibilitat significa
trobar per fi el camí cap a la visibilitat.*

Mitsuye Yamada

Abstract:

Does the Universal Declaration of Human Rights regard female and male rights equally? The present essay discusses the application of the Universal Declaration of Human Rights toward women. It focuses on the universal values of human freedom: dignity, freedom, equality, solidarity, citizenship and justice.

First, it deals with matriarchy and patriarchy through a brief introduction and it explains the terms of sexism and feminism. It defines as well the concepts of human rights and discrimination.

The following sections comprise the Charter of Human Rights and the Universal Declaration of Human Rights against women. Some activities against women are also discussed and classified according to the law violated, for example, forceful pregnancy, rape in war and unfair working conditions among other things.

Resum:

La Declaració Universal dels Drets Humans inclou la situació femenina i masculina per igual?

El present treball discuteix l'aplicació de la Declaració Universal dels Drets Humans envers les dones. Se centra en els valors universals i indivisibles de la llibertat humana: la dignitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la ciutadania i la justícia.

Primer, tracta el matriarcat i el patriarcat a través d'una petita introducció, i explica els conceptes de feminisme i masclisme, seguidament es defineixen els conceptes de drets humans i discriminació.

La següent secció comprèn la Carta dels Drets Humans i la Declaració Universal dels Drets Humans envers les dones, en què discuteix algunes activitats contra la dona i les classifica segons la llei infringida, per exemple, l'embaràs forçós, la violació en casos de guerra i les condicions de treball injustes entre altres coses.

Índex

Introducció	5
1. Fonament	7
1.1 Definicions societats patriarcals i matriarcals.....	7
1.2 Definició masclisme i feminisme.....	9
1.4 Definició de discriminació.....	10
1.5 Definició dels drets humans.....	10
2. Carta dels drets humans	12
3. Drets humans envers les dones	14
3.1 Títol I. Dignitat.....	14
3.1.1 Dret a la integritat de la persona.....	14
3.1.2 Prohibicions de la tortura i de les penes de mort o els tractes inhumans o degradants.....	18
3.2 Títol II. Llibertats.....	22
3.2.1 Dret a la llibertat i a la seguretat.....	22
3.2.2 Dret a contraure matrimoni.....	25
3.2.3 Dret a l'educació.....	27
3.2.4 Dret a la propietat.....	29
3.3 Títol III. Igualtat.....	34
3.3.1 Igualtat davant la llei.....	34
3.4 Títol IV. Solidaritat.....	37
3.4.1 Condicions de treball justes i equilibrades.....	37
3.5 Títol V. Ciutadania.....	41
3.5.1 Dret de sufragi actiu i passiu en les eleccions municipals.....	41
6. Conclusió	49
Annexos	50
Bibliografia	86
Webgrafia	86

Introducció

Les dones sempre han tingut un paper de menor rellevància als homes a la vida quotidiana. Aquesta desigualtat amb la qual, la gent està acostumada a conviure sense donar-li massa importància, té el seu origen a les societats patriarcals, és de la que tractaré en aquest treball.

Al llarg d'ell faré una anàlisi de la carta dels drets fonamentals de la Unió Europea envers les dones, en la que es troben els valors indivisibles i universals de la llibertat humana: la dignitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la ciutadania i la justícia. La Unió Europea tracta de defensar-los i fomentar-los dins de l'aspecte de la diversitat cultural i les tradicions dels pobles europeus, així com de la identitat nacional dels Estats membres i de l'organització dels seus poders públics a escala nacional, regional i local, però es compleixen aquestes expectatives?. Tanmateix, explicaré que és la CEDAW (Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona), en què consisteix i perquè ha sigut creada. Però abans d'emprendre l'anàlisi situaré el treball comentant que són les societats patriarcals i matriarcals, el masclisme i el feminisme, fent una breu definició sobre els drets humans i una altra sobre la discriminació i per últim, abans de començar l'estudi, explicaré en què consisteix la carta dels drets humans.

La carta dels drets fonamentals inclou una àmplia variació de subtemes, però he seleccionat els que implicaven més a les dones.

Tinc la creença que les dones al llarg de la història no han sigut valorades com deuriem, ni se'ls hi ha donat la importància que es mereixen, han viscut i encara viuen situacions molt precàries que no hauria de suportar ningú. En totes les cultures ens han presentat a la dona, davant de tot, com un ésser determinat pel seu sexe i, per tant, per la seva condició reproductora, clars exemples els podem veure al model de mares i esposes d'algunes pel·lícules, o a la publicitat, inclús a les ensenyances mèdiques de com cuidar infants. Això és el que m'ha portat a escollir aquest tema, a plantejar la hipòtesi de treball amb una pregunta: *“La carta dels drets fonamentals de la Unió Europea assenyala que tota persona té dret a la seguretat, la integritat, la llibertat, la dignitat i la igualtat, però es compleixen aquests drets tant en el gènere femení com en el masculí?”*

El meu objectiu és intentar conscienciar a tota persona que ho llegeixi que encara estar al segle XXI i encara que la situació de les dones hagi millorat considerablement en alguns aspectes, les desigualtats entre el sexe femení i el masculí, encara que s'intentin amagar i no parlar d'elles, són vigents a la societat.

Quant a l'anàlisi documental, l'estudi ha estat abordat gràcies a la doctrina d'autors de llibres com *Ser dona i musulmana*, *Dones invisibles*, *Història del feminisme* o *Diccionari*

ideològic feminista, entre d'altres. A més, algunes dones amb estudis sobre la situació de femenina, com Taciana Fisac, catedràtica d'estudi d'Àsia Oriental o Elisa Garrido, historiadora espanyola especialitzada en història de la dona a l'antiguitat clàssica i història del món romà, han col·laborat en la cerca d'informació del treball.

Des del punt de vista metodològic, en quant a la part pràctica, he tingut el plaer d'assistir a una entrevista amb la tècnica del centre d'informació i recursos per a les dones que m'ha explicat els mecanismes del centre i les seves expectatives envers la situació de les dones, també he pogut tenir contacte amb Marta Rius Gallart, una dona membre del Casal de Dones de Vilanova i de Bullarga feminista i amb Marta Serrano Martín, una periodista i activista del LGTB i del moviment feminista, que han sigut tan amables d'explicar-me el seu punt de vista sobre la situació femenina.

També forma part del treball una petita enquesta contestada per 179 persones en què es pot veure i comparar clarament la situació femenina de la masculina, veient molts casos de discriminació de gènere i les expectatives que té la població sobre el masclisme i el feminisme.

1. Fonament

2.1 DEFINICIONS DE LA SOCIETAT PATRIARCAL I Matriarcal

L' inferioritat de la dona respecte als homes, com he dit a la introducció, té el seu origen a les societats patriarcales.

Segons la RAE¹ el patriarcat és:

- 1.m. Dignitat del patriarca.
- 2.m. Territori de la jurisdicció d'un patriarca.
- 3.m. Temps que dura la dignitat d'un patriarca.
- 4.m. Govern o autoritat del patriarca.
- 5.m. Sociol. Organització social primitiva on l'autoritat és exercida per un home cap de cada família, estenent-se aquest poder als parents encara llunyans d'un mateix llinatge.
- 6.m. Sociol. Període de temps en què predomina aquest sistema.

Així doncs, podem concloure que les societats patriarcales són una forma d'organització social, política, econòmica i jurídica, la qual la seva idea bàsica és la submissió del gènere² femení al masculí, ja que la idea principal es redueix a què les funcions bàsiques del sexe³ de les dones es limiten a procrear.

El sociòleg Steven Goldberg⁴ va causar molt furor als EUA amb el llibre *La inevitabilitat del patriarcat*, on expressa, tal com diu el títol, que la societat patriarcal és inevitable, amb paraules com aquestes: *“El patriarcat -diu- és universal. [...] És més, de totes les institucions socials, probablement no hi hagi una alta la qual la seva universalitat conciti un acord més unànime [...]. No hi ha, ni hi ha hagut mai, cap societat que hagi deixat ni remotament d'associar l'autoritat i el lideratge en l'àmbit suprafamiliar a l'home, no existeixen casos dubtosos”*.

Per tant, seguint aquests primers passos podem deduir que la societat patriarcal ja té els seus orígens a l'edat de pedra, per l'única raó que la principal preocupació era sobreviure, així que els factors biològics amb què neix cada sexe ja els determinava la seva funció a la societat. La força dels homes i la major habilitat per pràctiques esportives feien que aquests tinguessin més facilitat per caçar, d'aquesta manera eren els que alimentaven a la tribu i als que se'ls hi honra més que a les dones, perquè d'altra banda consideraven que els factors biològics amb els quals naixien les dones només tenien la funció de concebre fills. Encara que a la societat actual sobreviure no

¹ Diccionari de la Real Acadèmia Espanyola.

² El gènere és cultura, són les característiques que la societat estableix per una dona o per un home.

³ El sexe és biologia, és la condició orgànica amb la que naixem els éssers vius, la que fa que siguem mascles o femelles.

⁴ Steven Goldberg. Nascut al 1941, és un nadiu de la ciutat de Nova York i va ser president de la sociologia de departament en el City College de Nova York (CCNY) des de 1988 fins a la seva jubilació. És més conegut per la seva teoria patriarcal, que intenta explicar la dominació masculina per causes biològiques.

és la preocupació principal, però és més fàcil atribuir la discriminació de sexes a les diferències naturals entre homes i dones.

Hi ha cultures on creuen que la subordinació de les dones és un fet universal, natural o d'origen diví i per tant, un fet que no s'ha de qüestionar, però aquesta subordinació no està ben vista ni es justa, així doncs la societat necessita un canvi, posant d'aquesta manera en dubte la universalitat d'aquesta desigualtat. Ara bé, si no és universal, ha existit mai una societat matriarcal? O oposada?

El concepte de matriarcat i els grans debats entorn d'aquest, es van produir a la segona meitat del segle XIX, com a origen d'una publicació que es va fer famosa de Johann Jakob Bachofen⁵ el 1861 anomenada *Das Mutterrecht* (Dret matern).

La societat matriarcal segons la RAE és:

1.m. Organització social, tradicionalment atribuïda a alguns pobles primitius, on manaven les dones.

2.m. Predomini o fort ascendent femení en una societat o grup.

Tenint clara aquesta definició, també s'ha de considerar que les definicions de matriarcat que donen els diccionaris s'han escrit sota una societat patriarcal.

Sempre hi ha hagut una confusió amb el concepte de matriarcat, ja que ha tingut significats diferents pels diferents autors, la polèmica sobre el matriarcat s'ha generat per les moltes impressions i idees que té cadascú. Bachofen, basant-se en la mitologia i en els drets clàssics, creia en un matriarcat situat abans de l'existència de les societats patriarcals. En canvi, homes com Jean-Jacques Rousseau⁶ creien que "tota l'educació de les dones deu ser relativa a la dels homes"⁷, per tant s'havien d'educar per "agradar-los, ser-los útils", inclús bisbes de l'any 354 com Sant Agustí d'Hipona⁸ van manifestar cites misògines⁹, un exemple d'aquest últim és: "*Les dones no deuen ser il·luminades ni educades en forma alguna. De fet, haurien de ser segregades, ja que són causa d'insidioses i involuntàries ereccions als sants barons*"¹⁰.

El concepte de matriarcat també es coneix com una combinació entre matrilinealitat i matrilocaltat. La primera és una organització de llinatge en què el fill/a és adjudicat a la mare, amb la qual cosa, els ancestres familiars principals són els materns, el segon

⁵ Johann Jakob Bachofen. Nascut al 1815 i mort al 1887, va ser historiador del dret i filòsof suís. Va interpretar des de una perspectiva romàntica la mitologia romana i va escriure un estudi històric-etnològic anomenat *El matriarcat* (1861), on planteja que l'origen de la família és la mare i defensa l'existència d'una cultura primitiva femenina oposada a la posterior masculina.

⁶ Jean-Jacques Rousseau. Nascut al 1712 i mort al 1778, va ser un filòsof, escriptor, músic, botànic i naturalista suís, definit com un il·lustrat. Pensador radical i revolucionari.

⁷ Cita del llibre *Emilio, o De la educación* de Jean-Jacques Rousseau escrit al 1762

⁸ San Agustí d'Hipona. Nascut al 354 i mort al 430 dC. Va ser un sant, pare i doctor de l'església catòlica, el màxim pensador del cristianisme del primer mil·lenni.

⁹ Odi cap a les dones.

¹⁰ Cita del llibre *Historia del feminismo* de Juan Sisinio Pérez Garzón.

concepte es defineix com una organització de societats en què l'autoritat maternal es basa en relacions domèstiques, però on al marit li correspon unir-se amb la família de la dona i no a l'inrevés.

En conclusió, el matriarcat és un terme aplicat a les societats en què les dones disposen de més autoritat a aspectes de la vida pública i privada, però no és el contrari d'un patriarcat.

2.2 DEFINICIONS FEMINISME I MASCLISME

Arribats a aquest punt caldria aclarir també que és feminisme i masclisme.

Segons la RAE, el feminisme és:

1.m. Doctrina social favorable a la dona, a què concedeix capacitat i drets reservats abans als homes.

2.m. Moviment que exigeix per les dones iguals drets que pels homes.

I el masclisme és:

1. m. Actitud de prepotència dels homes respecte a les dones.

Així mateix, el feminisme és una doctrina i moviment social que no pretén la superioritat de les dones, cosa que se li atribueix sovint, sinó que lluita perquè aquestes tinguin els mateixos drets que els homes. El feminisme neix amb l'arribada dels drets humans, ja que amb la imposició d'aquests algunes persones s'adonen que molts drets no són atribuïts a les dones. D'aquesta manera, no podem dir que feminisme i masclisme siguin paraules oposades, ja que aquesta última és una actitud de determinades persones (preferiblement homes), que consideren que l'home és superior a la dona i, per tant, l'home té drets sobre la dona. La paraula oposada a masclisme podria ser hembrisme, un neologisme espanyol utilitzat per referir-se a la misàndria¹¹, aquesta paraula actualment no es troba al diccionari de la RAE però és a la que es recorre per definir el terme oposat a masclisme.

Al llarg dels anys la societat s'ha decantat més pel masclisme, per les societats patriarcal. En última instància, arribem a la pregunta de, per què les dones han tolerat que les tractin com éssers inferiors? Això es pot respondre de la següent manera... Les dones, educades des del seu naixement en una societat patriarcal, en què la idea bàsica és la superioritat dels homes, no han viscut ni vist cap altra manera de viure, per tant, educades sota aquesta concepció, s'acaben creient que són inferiors i no fan res al respecte per canviar la situació.

¹¹Odi cap als homes.

2.3 DEFINICIÓ DELS DRETS HUMANS

Els drets humans són drets inherents a tots als éssers humans, sense cap distinció de nacionalitat, lloc de residència, sexe, origen nacional o ètnic, color, religió, llengua o qualsevol altra condició. Els drets humans són interrelacionats, interdependents i indivisibles.

El dret internacional dels drets humans estableix les obligacions que tenen els governs de prendre mesures en cas del fet que algun dret sigui incomplet, ja que tenen l'obligació de protegir i promoure els drets humans i les llibertats individuals fonamentals dels individus o grups.

La Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH), és un document declaratiu, una instauració de l'Assemblea General de les Nacions Unides a la seva Resolució 217 A (III) del 10 de desembre de 1948 a París. Mitjançant aquesta Declaració, els Estats es van comprometre a assegurar que tots els éssers humans són tractats de la mateixa manera. Estableix que els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, que tenen dret a la vida, la llibertat, la seguretat de la seva persona i a la llibertat d'expressió, a no ser esclavitzats, a un judici just i a la igualtat enfront de la llei. També inclou la llibertat de circulació, a una nacionalitat, a contraure matrimoni i a fundar una família, a tenir un treball i a un salari igualitari.

La DUDH no forma part del dret internacional vinculant, és a dir, la seva aplicació no és obligatòria, però gràcies a l'acceptació de països de tot el món ha adquirit un gran pes moral.

La unió d'aquesta Declaració i els Pactes Internacionals dels Drets Humans comprèn el que s'anomena la Carta Internacional dels Drets Humans.

2.4 DEFINICIÓ DE DISCRIMINACIÓ

La discriminació és un concepte que significa distingir o diferenciar. És una pràctica normalment quotidiana que consisteix a donar un tracte desfavorable o de menyspreu a una determinada persona o a un grup, és un fenomen sociològic dels éssers humans

La Declaració es divideix en 30 articles que enumeren els drets civils, culturals, econòmics, polítics i socials amb què haurien de comptar tots els éssers humans, entre els tres primers trobem els següents:

ARTÍCLE 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets i, dotats com estan de raó i consciència, deuen comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

ARTÍCLE 2

1. Tota persona té tots els drets i llibertats proclamades en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

2. A més, no es farà cap distinció fundada en la condició política, jurídica o internacional del país o territori del qual la seva jurisdicció depengui d'una persona, tant si es tracta d'un país independent, com d'un territori sota l'administració fiduciària, no autònom o sotmès a qualsevol altra limitació de sobirania.

ARTÍCLE 3

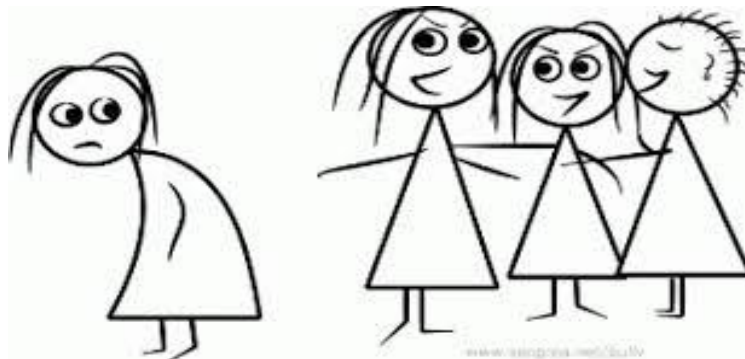
Tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la seva persona.

que es basa en la desigualtat, ja que implica un posicionament jerarquitzat entre grups socials, és a dir, quan es crea un grup amb més poder que la resta.

La discriminació és deguda a la desestimació cap a una persona, que pot ser discriminada, menyspreada o maltractada tant físicament com psicològicament per la seva raça, el seu gènere o sexe, la seva orientació sexual, la seva religió, les seves idees polítiques, el seu origen ètnic o nacional, la seva posició social, la seva situació econòmica, l'edat, la discapacitat, etc. Ser diferent no és un problema, el problema és ser tractat diferent. La discriminació cap a les persones té com conseqüències l'incompliment dels drets fonamentals de l'ésser humà, perjudicant l'individu al seu àmbit social, cultural, polític o econòmic.

Alguns exemples de conductes discriminatòries són:

- a. Prohibir la lliure elecció de treball o restringir les oportunitats d'accés, permanència i ascens a aquest, per exemple a conseqüència de la curta o avançada edat.
- b. Establir diferències en els salaris, les prestacions i les condicions laborals per treballs iguals, com pot passar en el cas de les dones.
- c. Negar o condicionar l'accés a càrrecs públics pel sexe o per l'origen ètnic.
- d. Impedir la participació, en condicions equitatives, en associacions civils, polítiques o de qualsevol altra índole a causa d'una discapacitat.

2. Carta dels Drets Humans

La Carta dels Drets Fonamentals té els seus orígens al Juny de 1999, elaborada per una convenció composta per un representant de cada país de la Unió Europea (UE) i de la Comissió Europea, també per membres del Parlament Europeu i dels Parlaments Nacionals. Va ser formalment proclamada per primera vegada el 7 de desembre del 2000 a Niça pel Parlament Europeu, el Consell de la Unió Europea i la Comissió Europea i, per segona vegada, el 2007. Es va crear per tal de fomentar els drets personals, civils, polítics, econòmics i socials dels ciutadans i residents de la Unió Europea.

La Unió coopera en la preservació i el foment d'aquests valors comuns dins del respecte de la diversitat de cultures i tradicions en els pobles d'Europa, així com de la identitat nacional dels Estats membres i l'organització dels seus poders públics en l'àmbit nacional, regional i local.

El seu objectiu és garantir un desenvolupament equilibrat i sostenible i garantir la lliure circulació de persones, béns, serveis i capitals i la llibertat d'establiment, per tant, reforçar la protecció dels Drets Fonamentals d'acord amb l'evolució de la societat i el progrés tant social, com científic i tecnològic.

Aquesta Carta conté els principis generals recollits en el Conveni Europeu de Drets Humans de 1950 i els derivats de les tradicions constitucionals comuns dels països de la Unió Europea, així com els drets econòmics i socials enunciats a la Carta social europea del Consell i a la Carta comunitària dels drets socials i fonamentals dels treballadors i els principis que es deriven de la jurisprudència del Tribunal de Justícia i del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

La Carta consta d'un preàmbul introductori i de 54 articles distribuïts en 7 capítols. Per tant, aquesta Carta recull en un únic document els drets que fins ara es repartien en diferents instruments legislatius, com les legislacions nacionals i comunitàries, els Convenis internacionals del Consell d'Europa, de les Nacions Unides (ONU) i de l'Organització Internacional del Treball (OIT).

- Capítol I: dignitat (dignitat humana, dret a la vida, dret a la integritat de la persona, prohibició de la tortura i de les penes o els tractes inhumans o degradants, prohibició de l'esclavitud i el treball forçat).
- Capítol II: llibertat (drets a la llibertat i a la seguretat, respecte de la vida privada i familiar, protecció de les dades de caràcter personal, dret a contreure matrimoni i dret

Eleanor Roosevelt, esposa del President dels EUA, Franklin Delano Roosevelt, subjectant un el text de la DUDH. Va col·laborar estretament en la redacció de la Declaració en 1948.

a fundar una família, llibertat de pensament, de consciència i de religió, llibertat d'expressió i informació, llibertat de reunió i associació, llibertat de les arts i de les ciències, dret a l'educació, llibertat professional i dret a treballar, llibertat d'empresa, dret a la propietat, dret d'asil, protecció en cas de devolució, expulsió i extradició).

- Capítol III: igualtat (igualtat davant la llei, no discriminació, diversitat cultural, religiosa i lingüística, igualtat entre homes i dones, drets del menor, drets de les persones majors, integració

de les persones discapacitades).

- Capítol IV: solidaritat (dret a la informació i a la consulta dels treballadors en l'empresa, dret de negociació i d'acció col·lectiva, dret d'accés als serveis de col·locació, protecció en cas d'acomiadament injustificat, condicions de treball justes i equitatives, prohibició del treball infantil i protecció dels joves en el treball, vida familiar i vida professional, seguretat social i ajuda social, protecció de la salut, accés als serveis d'interès econòmic general, protecció del medi ambient, protecció dels consumidors).

- Capítol V: ciutadania (dret a ser elector i elegible en les eleccions al Parlament Europeu i dret a ser elector i elegible en les eleccions municipals, dret a una bona administració, dret d'accés als documents, Defensor del Poble Europeu, dret de petició, llibertat de circulació i de residència, protecció diplomàtica i consular).

- Capítol VI: justícia (dret a la tutela judicial efectiva i a un jutge imparcial, presumpció d'innocència i drets de la defensa, principis de legalitat i de proporcionalitat dels delictes i les penes, dret a no ser acusat o condemnat penalment dues vegades pel mateix delictes).

- Capítol VII: disposicions generals.

3. Drets humans envers les dones

3.1 TÍTOL I. DIGNITAT

3.1.1 Dret a la integritat de la persona

Aquest dret s'atribueix a, a l'àmbit de la medicina i la biologia, el consentiment prestat lliurement amb coneixement de causa pel donant i el receptor, és a dir, a què, per exemple, en cas d'una operació quirúrgica, la persona operada hagi donat el seu consentiment per portar a terme la intervenció, donant així el seu consentiment prestat lliurement. O en el cas de les donacions d'òvuls, que hi hagi un conveni entre el donant i el receptor, és a dir, que els dos tinguin coneixement de la causa.

El dret de la integritat de la persona també s'assigna a les clonacions, prohibeix aquestes, però únicament prohibeix les clonacions reproductives. I per últim, també fa referència a aquells casos en què s'haguessin organitzat i aplicat programes de selecció com campanyes d'esterilització, embarassos forçosos, matrimonis obligatoris... Tots aquells actes que es consideren crims internacionals.

Aquest dret es basa en el consentiment d'una persona a canviar alguna part del seu cos.¹²

Actualment podem trobar casos de mutilacions genitals, embarassos i esterilitzacions forçosos i matrimonis obligatoris.

Les anomenades mutilacions genitals femenines fan referència a les pràctiques que impliquen l'extirpació total o parcial dels genitals externs de les dones o d'altres agressions als òrgans genitals femenins que no tenen cap objectiu terapèutic. Són freqüents a les regions occidentals, orientals i nord-orientals d'Àfrica, en alguns països d'Àsia i de l'Orient Mitjà.

Aquest procediment no aporta cap benefici a la salut de les dones i nenes, és més, poden produir hemorràgies greus i problemes urinaris i a la llarga poden causar quists, infeccions, infertilitat, complicacions del part i augment del risc de mort del nounat. Segons l'Organització Mundial de la Salut, unes 140 milions de dones i nenes pateixen actualment conseqüències d'aquesta

Procés de mutilació genital femenina.

pràctica, en la majoria de casos es practica a la infantesa, en un moment entre la lactància i els 15 anys, abans de la primera menstruació. Es calcula que a Àfrica hi ha 92 milions de dones i nenes que han sigut objecte d'aquesta pràctica, que es considera una violació dels drets humans d'aquestes.

¹²Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol I, article 3, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Tipus de mutilacions genitals femenines	
Clitoridectomia	Extirpació total o parcial del clítoris i, en casos menys freqüents, extirpació tan sols del prepuci (plec de la pell que envolta el clítoris)
Excisió	Extirpació total o parcial del clítoris i els llavis menors
Infibulació o circumcisió faraònica	Consisteix en la clitoridectomia però seguida per tancament mitjançant sutura, només deixant una petita obertura per la sortida de l'orina i de la sang menstrual.
Altres	Tots els altres procediments perjudicials dels genitals externs amb fins no mèdics, com la perforació, la incisió, el raspat de la zona genital

En molts pobles, la mutilació es duu a terme al terra d'una casa, on els homes estan absents però totes les dones parents i amigues de la família assisteixen a l'acte. Una d'elles immobilitza a la pacient agafant-la dels braços, mentre d'altres li paralitzen les cames mantenint-les obertes. “És inútil pensar que, segons el costum de dos o tres mil anys, l'operació es practica sempre al viu, sense la menor anestèsia. Cuidats postoperatoris? Una mica de cafè molt a sobre de la ferida oberta i sagnant per aturar l'hemorràgia”¹³.

Les causes d'aquestes mutilacions són culturals, religioses i socials. Aquesta pràctica es porta a terme a causa de tradicions culturals, a causa de la creença que això serà bo per l'educació de les nenes, també té relació amb la virginitat prematrimonial i la fidelitat matrimonial, ja que es creu que redueix els actes sexuals il·lícits de les dones, es dificulta que la dona tingui relacions sexuals prematrimonials, per tant les priven del desig i el plaer sexual, tenint com a objectiu la dedicació d'aquestes tan sols per la reproducció. Les mutilacions produïdes a algunes societats islàmiques, es produeixen al marge de la seva condició religiosa, ja que no està inclosa dins de cap doctrina de l'Alcorà.

Des de les primeres aparicions d'aquests casos a principis de la dècada de 1980, el Codi Penal ha sofert modificacions. El 1994 van entrar en vigor unes noves disposicions, i les ablacions realitzades després d'aquesta data consten als articles 222-1 i 222-3 (tortura i actes de barbàrie), 222-9 i 222-10 (mutilació) i se sancionen entre 20 i 30 anys de presó. En alguns països el Codi Penal va una referència especialment a la mutilació, però encara així, aquesta pràctica es porta a terme tot i que amb menys intensitat.

“La meva filla serà mutilada perquè és una tradició familiar” (El País, 12/05/2014)

“El primer que faig és entumir la zona amb aigua molt freda. Així no podran sentir cap tipus de dolor. Després realitzo un tall ràpid a l'esquerra, després un altre a la dreta. Continuo tallant de baix a dalt. Per acabar, ho cuso tot amb una agulla ben gruixuda i fil. Deixo només un petit forat per a la menstruació i l'orina”, relata Idil Yusuf Ahmed,

¹³Cita del llibre *Drama sexual de la mujer àrabe* de Marsy, Y.

que sosté a la seva nounada a la falda.

Les mans d'aquesta dona, mare de vuit fills (tres d'ells nenes), recreen amb absoluta fredor el procediment que segueix cada vegada que mutila a una nena en aquest camp de desplaçats d'Al-Cadaala, (...). Un somriure es dibuixa en la comissura dels seus llavis mentre explica com es guanya la vida. És, malgrat la seva fredor a l'hora de relatar aquesta brutal tradició, una persona respectada en la comunitat.

Idil és la llevadora d'aquest camp i les seves mans han mutilat a centenars de nenes en els últims tres anys. Ella té el do de convertir a les nenes en dones. I és que, a Somàlia, fins que una menor no està mutilada genitalment no es considera que hagi entrat en l'edat adulta i que es troba llista per casar-se i tenir fills (sol fer-se a partir dels 12 i 14 anys). Idil, per descomptat, no té cap tipus de formació mèdica i l'instrumental que utilitza per a aquest ritual mai ha estat desinfectat. De fet, la sang seca de l'última ablació segueix impregnant la fulla del ganivet amb el qual mutila a les adolescents.

(Traduït del castellà)

Les esterilitzacions forçoses (i els assassinats selectius), per altre costat, entren dins del concepte d'eugenèsia, definit com l'aplicació de les lleis biològiques de l'herència al perfeccionament de l'espècie humana.

Les primeres civilitzacions a aplicar l'eugenèsia de manera organitzada s'assentaven a Grècia entre els segles V i III aC, si un nadó naixia amb algun defecte físic o mental el llançaven des de la cima d'una muntanya. Un dels exemples més destacats d'eugenèsia és el de la ideologia nazi, que amb la cerca de la raça ària es van crear camps de maternitat, on noies que entraven dintre de l'ideal eren obligades a mantenir relacions sexuals amb els soldats de les SS.

L'eugenèsia va sorgir a la dècada dels 70, durant la primera meitat del segle XX, als Estats Units, per tal d'evitar la degeneració de la raça. L'esterilització forçada, molt comú en aquest àmbit, es va dur a terme amb persones considerades no aptes per la reproducció, ja sigui persones amb defectes físics, psicològics o malalties, com aquelles que tenien hàbits indesitjables segons la societat, com els criminals.

Es dona en països com Sud-àfrica, on les dones que pateixen sida¹⁴ es veuen obligades a ser esterilitzades; a Canadà, on realitzen programes d'esterilització forçosa amb fins eugenèsics; la República Txeca, on a partir de 1973 va portar a terme una política per esterilitzar dones romanes; Alemanya, on Adolf Hitler¹⁵ va implantar la ideologia de la raça ària anteriorment comentada; Japó, on entre 1940 i 1945, van ser esterilitzades 454 persones japoneses i d'acord amb la llei de protecció eugenèsica, l'esterilització podia ser aplicada a criminals amb predisposició genètica per cometre delictes, a pacients amb malalties, etc.; altres països són Perú, Rússia, Suècia, Suïssa, Puerto Rico i Uzbekistan, on a partir de 2012, l'esterilització forçada va ser la política del govern a les dones amb dos o tres fills com forma de forçar el control de la població, el 2010 a l'Informe de Drets Humans d'Uzbekistan, van haver-hi molts informes sobre

¹⁴Malaltia viral consistent en l'absència de resposta immunitària.

¹⁵Adolf Hitler. Nascut al 1889 i mort al 1945, fou el màxim diligent de l'Alemanya nazi.

l'esterilització forçada de dones.

La primera víctima d'un cas d'esterilització a Virgínia va ser Carrie Buck el 1924 als EUA. Carrie vivia amb els seus pares adoptius, John i Alice Dobbs, però als 17 anys la seva vida es va veure truncada... un nebot dels Dobbs la va violar i la va deixar embarassada. Davant aquella situació, els Dobbs van decidir ingressar a Carrie a Virginia Colony for Epileptics and Feeble-minded, una Institució per a epilèptics i febles mentals on ja havia estat ingressada la seva mare anys abans per prostitució. Carrie, una nena normal de 17 anys, es va veure tancada per ocultar un escàndol que tacaria el cognom dels Dobbs. Se li va acusar de promíscua i feble mental, i va ser condemnada a l'esterilització.

Des de 1927 fins a 1972 va haver-hi més de 650.000 persones que van ser esterilitzades en 33 estats mitjançant programes estatals de "depuració racial". Aquesta pràctica és una greu violació dels drets humans de les dones, concretament de la seva salut i drets sexuals i reproductius, és una clara violació de la integritat corporal.

"Ventres trencats" (El País, 29/05/2014)

"Una dona possiblement no seria esterilitzada forçosament si fora de classe mitjana alta. Les polítiques no es dirigeixen a totes les dones, sinó a certs sectors. Per això és important el que considero 'una solidaritat radical en matèria de gènere': el que produeixi dany, la qual cosa impacti a una dona en una zona, en una comunitat andina, en una comunitat amazònica, en realitat ens agredeix a totes". Aquesta va ser la interpel·lació que Giulia Tamayo León, advocada feminista i defensora dels drets humans, recentment morta, va fer al moviment de dones peruanes en 1999, en un context on ella va denunciar i va evidenciar, per primera vegada, les esterilitzacions forçades al país.

Entre 1996 i 2000, durant el govern d'Alberto Fujimori, segons informes de la Defensoria del Poble, es va esterilitzar de manera forçada a més de 276.272 dones i 22.004 homes. Les víctimes eren de poblacions quechuas, aymaras, shipibas, asháninkas, camperoles, rurals i de zones urbanes marginals, que van passar per l'anomenat Programa de Salut Reproductiva i Planificació Familiar que Fujimori va presentar a la comunitat internacional en la IV Conferència Mundial sobre la Dona (Pequín 1995). (...) Fa unes setmanes es va arxivar el cas davant l'esbalaïment de milers de dones peruanes, associacions de drets humans, advocats i víctimes. (...) Segons va evidenciar *Giulia Tamayo en el seu informe de Drets Humans sobre l'Aplicació de l'Anticoncepció Quirúrgica en el Perú 1996-1998, Gens Personal, "el Govern de Fujimori parlava de metes a mitjà termini per reduir les xifres del creixement poblacional i la taxa de fecunditat des de 1991 (...)

(Traduït del castellà)

Moviments feministes contra l'esterilització a Perú.

3.1.2 Prohibicions de la tortura i de les penes de mort o els tractes inhumans o degradants

Aquest dret correspon a, com bé diu el seu títol, que cap ésser humà pot ser sotmès a la tortura ni a penes de mort o tractes inhumans o degradants.¹⁶

En aquest cas, podem desenvolupar dos conceptes que infringeixen el dret aquí explicat referents a les dones, la prostitució i les violacions, en aquest últim centrant-nos en les violacions en casos de guerra.

Primerament, dir que el terme prostitució, ve de la paraula grega “prostituere”, que vol dir literalment “exhibir per la venda”. Aquesta pràctica consisteix en la venda de serveis sexuals a canvi de diners o béns, és una activitat portada a terme per membres dels dos sexes, però és més freqüent a les dones.

La prostitució ha sigut definida com la “professió més antiga del món”, fet que es qüestiona, ja que l'intercanvi de favors sexuals a canvi de béns materials necessita una certa diferenciació social que probablement no es va donar entre els primers grups humans. Els registres històrics situen la prostitució aproximadament al segle XVIII aC, a l'antiga Mesopotàmia, on ja existien lleis que protegien a les dones que realitzaven aquest treball.

Els tractes degradants cap a les dones es poden veure en el cas de Babilònia, on obligaven a les dones a prostituir-se almenys una vegada a la seva vida amb un estranger com mostra d'hospitalitat, però aquests actes no estaven mal vistos a l'època, o anant-nos més lluny, a l'Imperi Romà, on els costums deien que els homes casats podien tenir tantes relacions sexuals com volguessin fora del matrimoni, molt diferent de la situació de la dona que al cometre l'adulteri, podia ser repudiada o executada. Les prostitutes havien de portar una vestimenta diferent i havien d'estar inscrites en un registre, en el qual a l'any I dC hi constaven inscrites 32.000 prostitutes. També existia la prostitució masculina (menys freqüent), homes que donaven els seus serveis tant a dones com a homes, però que guanyaven més diners que les dones d'aquesta professió.

Per parlar de la prostitució podem posar exemples de no fa més de 30 anys, el 1988, com la ruta de les prostitutes xineses, concretament a la ciutat de Shanghai i a les regions de Hong Kong, Macao i Taiwan. Algunes d'aquestes dones es dediquen a això per elecció pròpia, per tal d'allunyar-se de la seva família o el seu clan, i d'altres són forçades per un parent proper o una persona de confiança.

A principis del segle XX, el nombre de prostíbuls existents a Shanghai situava la ciutat al primer lloc del rànquing de tràfic sexual de dones, fins que el 1949, Mao Zedong¹⁷, va prohibir totes les cases de cites. El 1988, van aparèixer uns establiments als quals anomenaven “sales K” (sales de karaoke), que podien ser des de locals independents

¹⁶ Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol I, article 4, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

¹⁷ Mao Zedong. Nascut al 1893 i mort al 1976, fou el màxim dirigent del Partit Comunista de China i de la República Popular Xinesa.

fins a bars o hotels, establiments dirigits a l'ombra per taiwanesos, on les noies podien arribar a rebre fins a vuit-centes persones únicament en el recinte d'un bar. És una instauració que consta d'un micròfon en què canten els clients entre tant que posen a la seva disposició unes “hostesses” que canten amb ells, disposades a mantenir relacions sexuals amb aquests si són pagades. Aquestes “hostesses” vesteixen un uniforme establert com a “uniforme de l'hotel”, per tal que la gent l'associï amb l'activitat que fan les noies, el seu horari és de vuit de la tarda fins a dues de la matinada, horari del local en qüestió. Les noies, una vegada cau la tarda, es posen darrere d'un vidre en fila i, els homes, escullen la que més els hi agrada, com si fossin objectes de lloguer, d'altra banda, una part dels clients s'espera a la seva cabina esperant a què li portin les noies i ell pugui escollir una per una plàcidament.

La majoria de noies que porten a terme aquests treballs ho fan a causa de la seva pobresa, degut a que a Xina, unes obreres, per exemple, només guanyaven cinquanta dòlars nord-americans al mes, és a dir, seixanta euros mensuals, i així es repetia una vegada darrere l'altra amb la major part dels treballs en què s'incorporaven les dones. Una altra teoria és que en alguns pobles en tenir nenes les llancen a un pou, i aquestes salvades per qualsevol persona propera (no és habitual que siguin salvades), acaben treballant a la prostitució per poder sobreviure.

Referent a la prostitució, també podem trobar el turisme sexual, una de les formes d'explotació més comunes de les dones i les nenes, encara que també hi ha homes, basada en una forma de turisme amb fins sexuals. Aquest fenomen és causat per factors polítics, socials, culturals i polítics i predomina a Holanda, la República Txeca, el Brasil, Tailàndia i Cuba.

La societat romana va pecar d'una considerable hipocresia. El menyspreu que inspira aquesta professió és mantingut en l'actualitat, tot i que a ara, com a l'antiga Roma, és la mateixa societat la que demanda aquests tipus de serveis.

“Desmantellada una xarxa que explotava sexualment a dones de nacionalitat romanesa” (20 minuts, 08/11/2014)

La Guàrdia Civil ha desmantellat una xarxa dedicada a l'explotació sexual de dones de nacionalitat romanesa a través del mètode conegut com a “lover boy”, basat en l'enamorament de les víctimes, amb les quals els caps de la xarxa iniciaven relacions sentimentals (...), per exercir després un control sobre elles que les portava en últim terme a prostituir-se. Han atès a cinc dones de nacionalitat romanesa que havien estat captades per membres d'aquesta organització. (...) Els agents van establir nombrosos dispositius de vigilància sobre les suposades víctimes i van esbrinar que després de l'activitat d'aquestes dones se situaven diverses persones que actuaven com proxenetes. De fet, les dones acudien en vehicle a un mateix punt juntament amb homes que, a més, mantenien contacte diari amb elles (...). Aquestes persones s'encarregaven de proveir de serveis de protecció a les dones que treballen en la

prostitució, cobrant a aquestes pels seus serveis. Per a això empraven la superioritat, en alguns casos física i en uns altres psicològica, actuant principalment sobre persones en situació de vulnerabilitat.

(Traduït del castellà)

Per un altre costat destaca la violació, definida com l'acció i l'efecte de violar. Té els seus orígens en el moment en què la dona va ser considerada objecte d'intercanvi entre els homes, fent així la violació un primer acte d'apropiació per part de l'home.

La pràctica de les violacions augmenta en casos de guerra, amb l'objectiu d'aconseguir la destrucció tant política com moral de l'enemic col·lectiu, causant violència extrema, embarassos no desitjats i transmissió de malalties sexuals, aquests actes de violació sexual també inclouen la nuesa forçada, la prostitució forçada, esclavitud sexual, intent de violació i imposició d'un codi de conducta, veiem els casos de l'antiga Iugoslàvia i de Ruanda, guerres dutes a terme fa menys de 30 anys, entre 1991 i 1995. El nombre de casos de dones violades no es poden conèixer, ja que no queden testimonis de la seva eliminació i les fosses comuns no han sigut trobades, però moltes ONG aproximen el número a 50.000 dones violades. Les violacions en casos de guerra es defineixen com un caràcter sistemàtic de la guerra, com un arma de guerra, és més, algunes violacions anaven seguides d'assassinats. Les violacions fetes en públic, produïdes davant d'altres membres de la família, també víctimes o obligats a ser botxins de la seva pròpia família, l'obligació de cometre incest, els embarassos forçosos, els crims contra nens... estan relacionats amb el canvi de nom dels carrers, la destrucció dels llocs de culte i de llocs emblemàtics i el desenvolupament cultural, relacionant-lo amb la violació de la seva cultura. Es produeix amb la finalitat d'atemptar contra el que és més important per l'enemic i de saquejar tot el que té a veure amb els valors comuns.

Els embarassos forçosos fruits d'algunes d'aquestes violacions, tenen com a objectiu destruir psicològicament i físicament a la dona i psicològicament a l'home, demolir el vincle de filiació, inserint a la seva família el fill de l'enemic, devastant tot el futur de la família. La violació és, per tant, un assassinat de gènere que perdona la vida a les dones utilitzant-les com vehicle de l'enemic victoriós fins a la següent generació, igual són les violacions en època de pau, que destrueixen el vincle de filiació i atempten contra els homes de la família, encara que aquestes violacions de vegades es produeix com arma política.

Les violacions en casos de guerra s'han convertit en una part inherent de tota guerra, i no hauria de ser així, ja que les dones, com qualsevol altra persona de la qual abusis sexualment l'enemic, no són els causants de la guerra, ni cap objecte per ser utilitzats d'una manera degradant. A més de portar al món un fill a qui odiaran i al que intentaran eliminar de totes les maneres possibles, la sida també està present en abundants violacions, cosa que causa la mort de la dona i que no té cap remei encara que el botxí sigui portat davant els tribunals.

Aquest tipus de violacions són degudes a una gran desigualtat de poder, quan es

respecten les normes tradicionals tot és diferent, les dones queden impunes, ja que la guerra es basa en dos exèrcits que lluiten entre ells, però en situacions on l'exèrcit disposa de més avenços que una població que no els té i els ataca, la relació de poder és molt desigual i l'agressor es torna capritxos i el seu odi cap a l'enemic se suma en un menyspreu quasi racista, la seva superioritat l'embriaga i és aquí on es donen casos de violacions, etc.

En la guerra de Ruanda i l'antiga Iugoslàvia hi ha dades de dones que parlen de 300 dones retingudes en tres cases durant diversos dies i com cada nit s'emportaven a quatre de cada grup, i en tornar, cap comentava que li havien fet. Un mur d'un col·legi constava d'una advertència que deia "Anem a violar a les seves dones, que donaran a llum nens serbis".

"Les violacions se succeïen dia i nit" (El País, 11/02/1993)

Ziba recorda com el pitjor moment de la seva vida aquell en què una dotzena de milicians serbis borratxos van entrar en el gimnàs en el qual un centenar de joves dones musulmanes romanien presoneres al costat dels seus fills petits. "Van entrar amb fusells i magranes", recorda Emira, una amiga de Ziba. "Els chetniks cridaven: 'Mira quants nens teniu. Ara tindreu als nostres nens. Tindreu als nostres petits chetniks'. I deien que no estaven interessats en dones embarassades perquè no podrien prenyar-les".

Ziba, de 26 anys i mare de dos fills, va ser una de les 12 primeres dones i nenes que van triar els serbis en el camp de Kalinovik. "Ens van cridar putes, i un d'ells em va apuntar", diu Ziba. "Els meus dos fills s'agafaven a mi, i vaig ser obligada a deixar-los". Ziba i altres 11 joves van ser conduïdes a l'hotel de Kalinovik. "Ens van obligar a netejar les cambres i fregar els sòls", recorda Ziba. "Estava tot planejat. Ja no cridava ningú. Ens van donar carn, pa i aigua. Després del menjar ens van ordenar pujar a les cambres. Dos chetniks em van portar a dalt, tots dos estaven borratxos i bruts. "Llavors un dels chetniks em va dir que em despullés. Va afegir que si no feia el que deien, em tallarien el bescoll. Li vaig creure. Els dos em van violar, un darrere l'altre. Tot va durar mitja hora. Llavors em vaig reunir amb les quals ja havien sortit de les cambres. Ens van obligar a netejar de nou l'hotel i després ens van portar al gimnàs. Des d'aquest dia ja no van parar. Les violacions van continuar dia i nit durant un mes".

(Traduït del castellà)

3.2 TÍTOL II. LLIBERTATS

3.2.1 Dret a la llibertat i a la seguretat

Els drets establerts en aquest article fan referència a què ningú pot ser privat de la seva llibertat, excepte en alguns casos lògics, com poden ser si ha sigut penat legalment en una sentència dictada per un tribunal competent, si es tracta d'una ordre legalment acordada o d'una persona susceptible a propagar una malaltia.¹⁸

Actualment podem trobar diverses activitats que demostren que les dones no estan incloses en aquest dret, com pot ser l'esclavitud i la tracta de blanques.

Aquesta primera pràctica, l'esclavitud, és la subjecció excessiva per la qual es veu sotmesa una persona a una altra, o a un treball o obligació. Aquest delictes és una forma de violència inhumana que condueix a la destrucció social de la persona, a la pèrdua progressiva de la seva identitat i de la seva personalitat. L'explotació esclavista es manifesta en diferents àmbits, en l'explotació sexual, laboral o en el tràfic d'òrgans.

L'esclavitud domèstica, d'altra banda, és una altra activitat d'explotació esclavista però més invisible que les altres, ja que es veu amagada entre les quatre parets d'una casa. Va sorgir a causa de la pobresa dels països de les víctimes i per la falta de serveis domèstics que es donava a la societat occidental. Les víctimes que pateixen esclavitud domèstica treballen entre 15 i 20 hores diàries, han d'estar disponibles les 24 hores del dia, no tenen ni descansos, ni vacances, ni salari i tenen una alimentació insuficient, pateixen aïllament social i cultural, ruptura dels llaços familiars i maltractament psicològic i físic.

A continuació podem veure un Comitè Contra l'Esclavitud Moderna. Estadístiques des de 1998 fins desembre de 2004 basades en 432 casos documentats.

El CCEM aporta a les víctimes de l'esclavitud domèstica una assistència de caràcter social, jurídic i administratiu. L'associació va atendre a 465 persones entre abril de 1998 i desembre de 2005. Cinquanta advocats atenen a les víctimes. Al mateix temps el CCEM porta a terme campanyes de prevenció i sensibilització, i participa en diversos projectes europeus.

VÍCTIMES

País d'origen africà

Àfrica Occidental	62 %
Àfrica Central	11 %
Magreb	21 %
Àfrica Oriental	6 %
Àsia	25 %
Sud-est asiàtic	50 %
Subcontinent indi	40 %
Xina	10 %

¹⁸Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol II, article 6, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

<i>Oceà Índic</i>	10,2 %
<i>Orient Pròxim i Extrem Orient</i>	4,2 %
<i>Europa</i>	2,3 %
<i>Sud-amèrica</i>	2 %

El 89 per cent de les víctimes són dones

El 27 per cent de les víctimes eren menors d'edat

AGRESSIONS

Maltractament psicològic	60 %
Maltractament físic	50 %
Maltractament sexual	15 %
Tortures	2 %
Segrestos/limitació de la llibertat de moviments	30 %
Morts a causa dels maltractaments	0,2 %

OCUPADORS

<i>Lloc d'origen africà</i>	42 %
<i>Àfrica Occidental</i>	56 %
<i>Àfrica Central i Oriental</i>	13 %
<i>Magreb</i>	31 %
<i>Àsia</i>	4 %
<i>Índia</i>	1 %
<i>Oceà Índic</i>	8 %
<i>Països àrabs</i>	20 %
<i>Països del golf Pèrsic</i>	67 %
<i>Orient Pròxim i Extrem Orient</i>	33 %
<i>Europa</i>	18 %
<i>Sud-amèrica</i>	1 %
<i>Sense especificar</i>	6 %

QUI DENUNCIA LA SITUACIÓ DAVANT EL CCEM

Associacions i serveis socials	28 %
Denuncies anònimes	19 %
Veïns	14 %
Les pròpies víctimes	9 %
Funcionaris de la policia	3 %
Altres	27 % ¹⁹

¹⁹ Dades estadístiques sobre l'esclavitud domèstica en *El libro negro de la condición de la mujer*, pàg. 604-606 dirigit per Christine Ockrent.

El 2013 l'organització Mans Unides²⁰ va portar a terme una campanya anomenada "No hi ha justícia sense igualtat". En aquesta campanya expliquen com dones africanes pateixen sovint el tràfic de nenes, la mutilació genital, el matrimoni obligatori, l'esclavitud de la dona i la seva força per lluitar per la vida, desigualtats procedents de:

1. La fam i la pobresa que pateixen sobretot les dones, ja que més de la meitat dels 1.300 milions de persones que viuen a la pobresa són dones.
2. La falta d'accés a la educació, ja que les dos terceres parts dels analfabets del món són dones.
3. La falta d'accés a l'atenció sanitària. Cada any moren més de 350.000 dones per problemes relacionats amb la gestació.
4. L'abús sexual i el comerç de nenes i dones. Cada any són abusades i traficades a prop de 2.000.000 de dones i nenes.
5. El matrimoni precoç per cultura, necessitat o tradició. Cada any més de 10.000 de nenes es casen a edats prematures a països en desenvolupament.
6. La discriminació de la dona a l'accés al treball i a les seves condicions laborals. El 83% dels empleats domèstics al món són dones.

Mans Unides lluita contra aquestes desigualtats fonamentant l'accés als recursos i la igualtat d'oportunitats amb el fi que homes i dones puguin desenvolupar les seves capacitats, oferint oportunitats perquè les dones siguin cada vegada més lliures, impulsant projectes educatius i de capacitació professional que reforcin la dignitat de la dona, potenciant la participació de les dones als processos socials i polítics i denunciant estructures socials i culturals que impedeixen el desenvolupament de la dona.

A banda de l'esclavitud de la dona, en l'àmbit de les seves llibertats, es troba la tracta de blanques, és a dir, un delictes representat per la corrupció de les dones, majors i menors, amb el propòsit de lucrar-se d'elles dedicant-les a la prostitució. La diferència entre la tracta de blanques i la prostitució és que en el primer cas, les dones són traslladades pels rufians o proxenetes d'una ciutat a una altra o d'un país a un altre perquè la importació de les dones que vénen d'altres llocs, es converteix en un factor

"No els desitjo (a les dones) que tinguin poder sobre els homes, sinó sobre si mateixes".

-Mary Wollstonecraft

exòtic que augmenta el valor econòmic de l'anomenada "mercaderia".

"Mentre es compri sexe, les màfies seguiran esclavitzant dones" (El País, 05/05/2014)

A Paloma li tremola la veu. "Allà queden moltes més", es lamenta. Vesteix de negre rigorós, porta una perruca del mateix color i unes grans ulleres fosques que li tapen la cara. La xarxa que la va esclavitzar durant setmanes a Mèxic la terroritza. Fa ja diversos anys des que va aconseguir escapar de

²⁰ Mans Unides és l'Associació de l'Església Catòlica a Espanya per l'ajuda, promoció i desenvolupament del Tercer Món.

l'horror i arribar a Espanya. Ara, l'Oficina d'Asil i Refugi –que depèn del Ministeri d'Interior– li acaba de concedir la protecció internacional. (...). Paloma explica: “M'encantaria poder dir que solament jo vaig passar per això. Però mentre existeixi gent, majoritàriament homes, que compren dones i nens, seguirà succeint. Són ells els que realment fan funcionar el motor de la màfia. Mentre tinguin aquesta falta de moral de comprar sexe i consumir drogues això continuarà en qualsevol part del món” (...). La policia estima que unes 12.000 dones són esclavitzades o explotades sexualment a Espanya, i que aquest negoci pot moure al dia uns cinc milions d'euros (...). Un informe de l'ONU va publicar en 2009 que el 79% dels casos de tracta tenen com a objectiu l'explotació sexual, en la seva majoria dones i nens. (...). L'informe de Nacions Unides també va destacar el "desproporcionat" nombre de dones traficants: "Les dones delinqüents exerceixen un paper més destacat en l'esclavitud moderna que en gairebé totes les altres formes de delinqüència" i ressalta "els casos en què les antigues víctimes s'han tornat en autores dels delictes".

(Traduït del castellà)

3.2.2 Dret a contraure matrimoni i dret a fundar una família

Aquest article correspon al dret que tenen homes i dones a casar-se i fundar una familiar segons les lleis nacionals que regeixin l'exercici d'aquest dret a partir de l'edat. La redacció d'aquest dret s'ha modernitzat i no prohibeix ni imposa que persones del mateix sexe no es puguin casar.²¹

Aquest dret és infringit pels matrimonis forçosos, que són aquells que es produeixen sense el consentiment vàlid d'un o de tots dos contraents, produït per la intervenció de terceres persones majoritàriament de l'entorn familiar.

El matrimoni forçat *“abasta el matrimoni com esclavitud, matrimoni concertat, el matrimoni tradicional, el matrimoni per raons de costum, la conveniència o la respectabilitat percebuda, el matrimoni infantil, el matrimoni precoç els matrimonis ficticis, el matrimoni per conveniència, el matrimoni consumat, el matrimoni putatiu, el matrimoni per adquirir la nacionalitat i el matrimoni indesitjable”*²²

Actualment, arran d'aquesta visió del matrimoni, se sol associar el matrimoni forçat amb la migració. Els matrimonis forçats són una pràctica que es realitza en països de Nord d'Àfrica i Àfrica subsahariana, Pròxim Orient i Orient Mitjà, Amèrica Llatina i diferents col·lectius d'ètnia gitana. Entre les nacionalitats que els realitzen majoritàriament es troba: Egipte, Afganistan, Etiòpia, Nepal, Turquia, Sèrbia, Kosovo, Montenegro, l'Iraq, Índia, Bangladesh, Pakistan i Níger²³

Presentment, podem veure que hi ha hagut un increment dels matrimonis forçosos, sent 13 el 2009 i 26 el 2013. També cal destacar que en l'estudi de les estadístiques des

²¹Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol I, article 9, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

²²Council of Europe, Forced marriages in Council of Europe member states, a comparative study of legislation and political initiatives. Strasbourg, 2005, p. 7.

²³CALABRIA, Estudio del protocolo, cit., p. 8.

de l'any 2009 fins ara, el nombre de matrimonis forçats on un o tots dos dels contraents és menor d'edat és major que el nombre de matrimonis forçats que tots dos són majors d'edat²⁴.

Tanmateix, s'han de diferenciar, dels matrimonis forçats, els següents tipus de matrimonis:

a. Matrimoni concertat o pactat. El matrimoni és quan dues persones s'uneixen en matrimoni per amor, per crear un projecte de vida en comú, per expectatives econòmiques o polítiques, o per complir altres desitjos i interessos. El consentiment lliure i ple no es dóna ni en el matrimoni forçat ni en el pactat, la diferència entre aquests dos és que en el primer s'utilitza la violència física o psicològica per obligar a un o a tots dos cònjuges a casar-se, i en el segon es produeix un tipus de reserva mental, en donar-se el consentiment en el marc d'una família que indirectament t'obliga a casar-te per la tradició, la moral i els costums imposats des de petit.

b. Matrimoni simulat. Els matrimonis simulats tenen un caràcter bilateral, establint un acord entre els cònjuges per obtenir algun tipus de benefici, ja sigui la nacionalitat, permís de residència, etc.

Els matrimonis forçats és un assumpte col·lectiu que no es tanca en l'esfera personal de cadascun dels contraents, sinó que afecta tota la societat i posa en perill la igualtat social i econòmica de les dones, que són, generalment, les majors afectades en els matrimonis forçats. Per tant, una possible solució a això seria la no acceptació del dret constitucional quan xoqui amb la igualtat i la no discriminació acceptada a nivell internacional.

“La desesperada lluita per evitar un matrimoni forçat” (ABC, 26/08/2013)

Una associació britànica ajuda a joves amb tècniques que els ajudi a denunciar que seran obligats a casar-se.

Captura del reportatge de Stephanie Sinclair sobre els matrimonis infantils.

Amagar una cullera a la roba interior de cara a un viatge amb avió ha salvat la destinació al que moltes nenes i adolescents anaven encaminades: un matrimoni forçós.

«Quan les víctimes potencials criden a la nostra organització els recomanem que amaguin una cullera a la seva roba interior. L'objecte metàl·lic amagat d'aquesta manera, en una part privada del cos, queda assenyalat quan es passa el control i si la víctima és d'uns 16 anys o més, llavors

²⁴ www20.gencat.cat. Dades estadístiques sobre violència masclista i domèstica en el “Pla de seguretat i atenció a les víctimes de violència masclista i domèstica” elaborades pel Departament d'Interior a partir de les dades de registre policial de la Policia de Catalunya.

és traslladada a un lloc segur, on tindrà l'oportunitat de denunciar el que li ocorre sense que els seus pares estiguin presents, que són els que volen obligar-la a casar-se», explica a l'agència AFP la directora de «Karma Nirvana», Natasha Rattu. Rattu (...), fundadora de l'organització que va crear després d'escapar del matrimoni que li havien concertat els seus pares. (...) aquesta organització, (...) rep actualment 6.500 trucades relacionades amb aquest assumpte. (...)

Testimoniatge esquiuçadors:

(...) Aquesta associació britànica tracta així de posar remei a una realitat que, el dia d'avui, segueix deixant milers de casos al món. En concret, segons les dades aportades el passat mes de març per l'Organització Mundial de la Salut (OMS), cada dia es produeixen 39.000 matrimonis infantils. És més, calcula que 140 milions de nenes seran casades entre 2011 i 2020.

D'altra banda, segons UNICEF, als països en desenvolupament, més de 60 milions de dones d'entre 20 i 24 anys van contreure matrimoni o vivien en parella abans d'haver complert 18 anys. Més de 31 milions d'elles viuen a Àsia meridional. La xifra augmenta en en països com Bangladesh, Txad, Guinea, Mali, Níger i la República Centreafricana, on més del 60% de les dones van contreure matrimoni abans de complir 18 anys. (...)

(...) Una de les quals més ha impactat recentment ha estat Res Al-Ahdal que, amb només vuit anys, va llançar un contundent missatge als seus pares que va donar la volta al món: «Endavant, caseu-me i em mato, tan simple com això» (...)

(Traduït del castellà)

3.2.3 Dret a l'educació

A ningú se li pot negar el dret a ser instruït, l'Estat ha de respectar el dret dels pares d'assegurar una educació i ensenyança conforme les seves conviccions religioses i filosòfiques als seus fills. L'ensenyança és obligatòria, tots els nens tenen la possibilitat d'accedir a un centre que practiqui la gratuïtat. No prohibeix que determinats centres, com els de formació professional, i els privats, que dispensin d'aquesta ensenyança siguin gratuïts.²⁵

En els nostres dies encara hi ha 58 milions de nens d'entre 6 i 11 anys sense escolaritzar, i el 43 % -15 milions de nenes i 10 milions de nens- probablement mai trepitjarà una aula.²⁶

En moltes parts del món, la pobresa i la discriminació segueixen sent importants obstacles per l'educació de les nenes. Quan les famílies han de lluitar per aconseguir els diners per pagar el col·legi i els materials escolars, les nenes són les primeres a ser privades d'anar a l'escola, això és a causa de què freqüentment es requereix la seva presència a casa per contribuir en els ingressos familiars o per fer de minyones dels germans petits.

²⁵ Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol II, article 14, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

²⁶ www.unesco.org Dades estadístiques sobre nens sense escolaritzar al món en "Servei de premsa" elaborades per l'UNESCO.

Altres raons és que les nenes poden sentir-se incòmodes en un ambient hostil, és a dir, quan temen la violència i intimidació a les aules per part de professors o companys masculins, per exemple, o que les grans distàncies entre l'escola i casa fan sentir inseguretat als pares de la noia.

- Àfrica subsahariana i Àsia del Sud i de l'Oest representen gairebé tres quartes parts del nombre de nens sense escolaritzar a tot el món.
- Àsia del Sud i de l'Oest tenen el major nombre de nenes que no van al col·legi, més de 22 milions.
- A Àfrica subsahariana, poc menys de 22 milions de nenes no estan escolaritzades. En set països d'Àfrica subsahariana, les nenes tenen un 20% menys de possibilitats de començar el col·legi que els nens.
- Als països àrabs, 4,5 milions de nenes no van a escola.
- En el conjunt dels països en desenvolupament, un 85% dels nens i només un 76% de les nenes acaben l'ensenyament primari.

Existeixen exemples esperançadors de països d'Àsia oriental i del Pacífic, en els quals el mateix nombre de nenes que de nens va a escola, així com de països d'Amèrica Llatina, en els quals la taxa de finalització de l'ensenyament primari és fins i tot més alta en el cas de les nenes que dels nens. No obstant això, a Àfrica subsahariana, Europa oriental, Àsia central, Orient mitjà i el Nord d'Àfrica, i, especialment en el Sud d'Àsia, les taxes de finalització de l'ensenyament primari de les nenes estan molt per sota de la dels nens.²⁷

Campanya d'escolarització per nens i nenes albins de Benin i Senegal.

²⁷ www.savethechildren.org Dades estadístiques sobre l'escolarització dels nens en "El poder i les promeses de l'educació de les nenes" 2005 elaborades per UNESCO. EPT - El imperativo de la calidad, Informe de seguimiento de la EPT en el mundo 2005; UNESCO. Informe de seguimiento EPT 2003-2004, Género y Educación para todos: Hacia la igualdad (París, 2003); Millennium Project de Naciones Unidas, Task Force sobre educación e igualdad de género. Toward Universal Primary Education: Investments, Incentives, and Institutions. ["Hacia la educación primaria universal: inversiones, incentivos e instituciones"]

Sis polítiques per solucionar-ho:

- **Eliminació dels drets de matrícula:** Burundi va suprimir els drets de matrícula escolar en 2005 i, en un termini de sis anys, la matriculació en ensenyament primari va passar del 54% al 94%.
- **Transferències d'efectiu amb finalitats socials:** a Nicaragua, que en 2000 va iniciar un programa de transferències d'efectiu per ajudar a les famílies a fer front al cost de l'escolarització, el percentatge de nens que mai havien anat a escola es va reduir del 17% en 1998 al 7% en 2009.
- **Major atenció a les minories ètniques i lingüístiques:** en 2003, el Marroc va introduir a l'educació primària l'ensenyament de l'idioma local, amb el que el percentatge de nens que mai havien anat a escola va descendir del 9% en 2003 al 4% en 2009.
- **Augment de la despesa en educació:** després de duplicar la despesa en educació, Ghana va experimentar un increment en el nombre de nens matriculats a l'escola, des dels 2,4 milions de nens en 1999 fins als 4,1 milions en 2013.
- **Millora de la qualitat de l'educació:** Vietnam, després d'implantar un nou pla d'estudis que posa especial atenció en els alumnes desfavorits, va aconseguir reduir a menys de la meitat entre 2000 i 2010 el percentatge de nens que mai havien anat a escola.
- **Superació dels conflictes:** a Nepal, en acabar la guerra civil, en 2006, s'havia aconseguit posar fi a la desigualtat en l'accés a l'educació entre els nens que vivien en zones de conflicte i els altres.

La inserció escolar a les nenes contribueix a la reducció de la mortalitat infantil, a l'existència de famílies més sanes, a evitar els matrimonis precoços i a un descens de la mortalitat derivada de la maternitat, també es redueix la pobresa, es milloren les condicions de vida de milions de persones, i les nenes escolaritzades tenen major confiança en si mateixes, milloren les seves actituds socials i són menys susceptibles a patir violència o malalties.

3.2.4 Dret a la propietat

Tota persona té dret al respecte dels seus béns, ningú pot ser privat de la seva propietat excepte per causa d'utilitat pública i en les condicions previstes per la llei i els principis generals del dret internacional. És un dret fonamental comú en totes les institucions nacionals. Es destaca la propietat intel·lectual, que abasta la propietat literària i artística.²⁸

L'accés de les dones a la propietat està associat històricament a la consagració legal de la seva inferioritat jurídica, vinculada estretament al seu estat civil. En establir-se el règim democràtic liberal i el sistema capitalista, es construeix un ordenament jurídic tan estricte en l'ordenament del poder en les relacions de la vida privada, que tanca llicències que es presentaven en períodes anteriors.

En l'ordenament espanyol, les Set Partides d'Alfons X²⁹, el Savi, expedides al segle XIII, consagraven la submissió de les dones al marit. No obstant això, en el procés de la conquesta d'Amèrica, al segle XVI, la situació de les dones a Castella era diferent de la de les quals van venir a les Índies, ja que com hi havia menys dones se'ls hi va permetre més permissivitat.

La Revolució Francesa (1789) i la Independència de les colònies britàniques a Nord Amèrica (1775-1783) van ser poc generosos amb les dones, que no obstant això van participar activament en aquests processos revolucionaris. Una vegada aconseguit el triomf, les dones van ser excloses del gaudi de drets i beneficis als quals van accedir els homes, i en particular van ser excloses del dret a ser titulars de propietat privada. A França, el Codi Civil de Napoleó (1804), va garantir la reclusió de la dona en la llar, li va negar drets civils elementals i la va col·locar sota la potestat del marit, amb severes repercussions en l'accés a la propietat.

Els nous països americans independitzats de la Corona espanyola, van crear les seves normes civils amb influència de les normes napoleòniques, especialment el Codi Civil xilè de 1855, elaborat per Andrés Bello, que va servir de guia als legisladors al nostre país. En general, en totes les normes civils aprovades durant el període federal, des de 1858, fins a les aprovades en el marc de la Constitució confessional i conservadora de 1886, van tenir com a denominador comú el que incrementessin les obligacions i

²⁸ Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol II, article 17, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

²⁹ És un cos normatiu redactat en la Corona de Castella, durant el regnat d'Alfons X (1252-1284), amb l'objectiu d'aconseguir una certa uniformitat jurídica del Regne.

prohibicions a les dones i els correlatius drets absoluts dels homes sobre les seves filles i esposes.

Als països sud-americans, pel sol fet de contraure matrimoni, la dona adquiria la condició d'incapaç i la propietat, dret sagrat en el nou règim liberal, dret inaccessible per a les dones casades, ja que sense capacitat no podien exercir-la. Elles quedaven sota l'imperi de la "potestat marital", definida com "el conjunt de drets i obligacions que les lleis concedeixen al marit sobre la persona i béns de la dona". Les dones no podien ni contractar, ni hipotecar, ni vendre, ni comprar béns immobles, ni comparèixer en judici, sense l'autorització escrita del marit.

La conducta sexual adúltera de la dona casada donava lloc a un divorci, que en aquest llavors no dissolia el vincle, però implicava per a ella, a més de la pèrdua dels seus fills, la dels drets sobre els béns de guany de la societat conjugal; li confiscaven els seus béns i s'atorgava al marit l'administració dels mateixos. Per contra, l'home només era culpable de divorci en cas de tenir una relació sense estar casat, i les sancions no afectaven cap dels seus béns.

L'autonomia econòmica de les dones era una amenaça contra el sistema patriarcal. La por tradicional es va convertir en pànic quan, recentment inaugurada la segona República liberal en 1930, el president Olaya Herrera va aconseguir el triomf amb el suport de centenars de milers de dones que, tot i que no podien votar, ho van recolzar i van animar als carrers i places. Un gran Congrés Internacional Femení, reunit al desembre de l'any 30, va anar a l'escenari on les dones colombianes van exhibir el seu programa de lluita pels seus drets, dins dels quals ocupava destacat paper la consagració dels drets patrimonials de les dones casades.

Les limitacions al dret a la propietat de les dones portava conseqüències socials greus, tant per a les dones proletàries com les de les elits. Les herències familiars, en el marc de la gran crisi de l'any 1929, eren dilapidades pels marits de les filles. S'al·legava que les dones no estaven preparades per al món dels negocis i que els esposos no podrien impedir les operacions ruïnoses de les seves dones; uns altres afirmaven que la reforma era innòcua, perquè les dones no farien ús d'aquests drets. Es van necessitar moltes transformacions en la vida econòmica, social i cultural del món, perquè les dones fossin conscients d'aquests drets.

Les dones es van beneficiar contemporàniament de la capacitat de regular la natalitat. Aquest descobriment ha contribuït al fet que les dones accedeixin a la llibertat, superin el determinisme dels cicles reproductius i puguin construir projectes propis en l'ordre econòmic, social, cultural, recreatiu, etc. No obstant això, aquests processos culturals són força lents i els canvis en les conductes individuals i socials es demoren més que els debats i polèmiques que susciten en els seus defensors i detractors.

En la història recent del país és important destacar l'esforç de les dones rurals per accedir a la propietat sobre la terra; és aquesta una lluita que es perllonga fins als

nostres dies i que es va començar a expressar en polítiques d'Estat des de 1984, amb l'accés de feministes a càrrecs d'importància en el Ministeri d'Agricultura i el suport des d'allà a la creació de l'Associació Nacional de Dones Indígenes i Camperoles, Anmucic. En 1961 s'havien fet programes d'adjudicació de terres al capdavant dels homes, reconeguts com a exclusius caps de llar. En la pràctica, va conduir al fet que en presentar-se la separació, les dones amb les seves filles i fills quedessin lliurats a la seva sort.

Malgrat totes aquestes mesures, avui dia, segueixen havent-hi situacions inestables en l'accés de les dones a les propietats.

Actualment, milions de camperoles de tot el món tenen molt pocs drets de propietat agrària. Per a les dones ha estat difícil obtenir drets sobre les terres, però en el pas de l'agricultura de subsistència a la comercial s'ha agreujat aquesta situació, és a dir, la

Therese Boyngone, presidenta de l'organització CELIAF de la comunitat de Gore a Txad durant una reunió amb les sòcies.

globalització ha disparat la demanda de cultius comercials i, en conseqüència, les terres on les dones abans produïen aliments, ara estan dedicant-se a la producció comercial, que sol estar sota el control dels homes.

A l'Índia, encara que a majoria de les dones treballen i contribueixen a l'economia d'una manera o una altra, molts dels seus treballs són "invisibles", ja que no es documenta ni es comptabilitza en les estadístiques oficials. Es

conjectura que el 95% de dones índies que treballen en el sector informal de l'economia, el seu treball és insegur, irregular, invisible i normalment no està reconegut. Les dones acostumen a realitzar treballs en el sector agrícola, venda ambulant, oficis tradicionals i el servei domèstic. A les zones rurals, elles representen el 40% de la mà d'obra agrícola a causa de l'emigració dels marits a les ciutats. No obstant això, malgrat la incorporació de la dona índia al món laboral, aquesta no gaudeix de cap tipus d'independència econòmica. La dona índia ha de lliurar al seu marit els beneficis obtinguts treballant perquè ell els administri al seu gust.

Històricament, la societat hindú ha considerat que la dona no podia heretar ni posseir propietats, per la qual cosa depenia completament de la benevolència del seu pare o marit. A pesar que hi ha hagut avanços legals sobre la propietat individual de la dona, moltes d'aquestes pràctiques segueixen exercint-se a les zones rurals.

La situació a l'Àfrica no canvia gaire de la de l'Índia, les terres de l'Àfrica escasses vegades pertany a les dones. Elles s'encarreguen de la producció d'aliments però no poden disposar dels terrenys que treballen ni aprofitar els seus beneficis. El caps de les

comunitats, en canvi, són qui decideixen el seu ús i què fer amb els rendiments o bé els marits inverteixen a pagar el dot d'una nova esposa.

Un model el tenim a Guinea Bissau, un país situat a l'oest d'Àfrica, on els homes disposen sovint què fer en tot el relatiu a les terres i cedeixen a les dones les menys productives o

més allunyades de la seva comunitat. L'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO)³⁰, reconeix que a Àfrica “els usos i costums exclouen a la dona del dret de propietat”.

Emperò, hi ha un altre motiu pel qual les dones no sempre exerceixen els seus drets sobre els terrenys: l'acapament de terres. Quan empreses estrangeres adquireixen sòls situats a Àfrica per a la seva explotació, es priva del seu ús a les dones, i a la població africana en general. Els impactes van des de l'expulsió de les dones de les terres a l'augment de casos de malnutrició o malalties.

Exemplificant la situació, a pobles d'Àfrica, com els Massais³¹, quan el govern de Kenya va començar un pla de distribució de la terra, no va tenir en compte el que les dones també tenien dret a l'adquisició de terres, i es va posar com a titulars als homes de cada família. Actualment les vídues i les dones soles no tenen dret per posseir terra. Els homes poden vendre terra sense la consulta i autorització de les dones, amb el que les dones i els seus fills sofreixen les conseqüències d'aquestes pràctiques culturals. A Burundi, el 97% de les dones treballen en l'agricultura, i representen el 53% de la població activa en agricultura. No obstant això, són el col·lectiu més vulnerable de la cadena productiva. No tenen accés ni control a la propietat de la terra ni a la del bestiar i tenen majors dificultats que els homes per accedir als crèdits, per això, ONG's com Oxfam Intermón fan campanyes per aconseguir que es reconegui per llei el dret de les dones a l'accés i control de la terra.

Més endavant, amb el sistema colonial, les dones van començar a tenir dret a l'adquisició de terres i els va ser reconegut el dret a la separació matrimonial i al divorci. Des de llavors, l'adquisició de terres o la possessió d'elles gràcies a l'herència de les seves mares no ha cessat d'augmentar.

“Invertir en una dona és com regar en el jardí del veí” (Mans Unides, 22/04/2013)

Recentment, l'escriptor Agustín Paniker va manifestar durant una conferència (...) que a Índia l'educació és “un patró de perpetuació per a l'estigma cap a la dona, ja que en la pubertat es dissocia l'educació entre els sexes”. Els nens són educats per continuar amb

³⁰ És un organisme especialitzat de l'ONU que dirigeix les activitats internacionals encaminades a eradicar la gana. Brinda els seus serveis tant a països desenvolupats, com a països en vies de desenvolupament; la FAO actua com un fòrum neutral on totes les nacions es reuneixen com a iguals per negociar acords i debatre polítiques.

³¹ Són un poble habitat amb uns 880.000 individus, que viuen a Kenya meridional i a Tanzània septentrional. Parlen ol maa, que és una llengua nilòtica oriental, si ben molts d'ells són capaços d'expressar-se correctament en suahili i anglès.

el negoci o les terres familiars i les nenes, per la seva banda, reben educació “per ser bones esposes i submises”. A més, amb el matrimoni la dona, moltes vegades a primerenca edat, ha de deixar a la seva família per viure amb la del seu marit i, a més, ha de renunciar a la seva herència, al dot, que passa a la família del marit. Per aquest motiu, a Índia és tan popular la dita que titula aquest article: “Invertir en una dona és com regar en el jardí del veí”.

La història de Nita està lligada a aquestes tradicions i costums fortament arrelats en la societat índia, (...).

Em dic Nita i sóc una vídua de 35 anys. Em vaig casar fa més de vint amb un home a qui no coneixia. Al principi tot anava bé. (...) Podia dir-se que, encara que separada de la meva família i vivint entre estranys, no era infeliç.

Però la meva estabilitat va durar poc. Aviat vaig poder comprovar que m'havien casat amb un alcohòlic. (...) El meu marit era violent i els meus sogres van fer que ens mudéssim a un apartament separat de la resta de les habitacions de la família. No volien conviure amb aquesta vergonya. Tampoc van fer massa pel seu fill quan els metges li van diagnosticar la sida. Ni durant la seva malaltia ni el dia que va morir, cinc anys després de la nostra boda. Jo estava amb ell, cuidant-li com cada dia; els seus pares no.

Amb vint anys em vaig veure sola, vídua i envoltada de persones que no em volien. Em consolava saber que, almenys, com a vídua em corresponien, per herència, una sèrie de propietats familiars. Però (...) els meus sogres, (...) em van despullar de tot allò que per llei havia de ser meu. (...) Del repartiment de terres que va fer entre els seus fills, no vaig veure gens... Durant anys vaig viure a les fosques a les habitacions que vaig compartir amb el meu marit perquè em van tallar la llum per impagaments. (...). Com a vídua, i damunt d'un afectat per la sida, no tenia més opció que mendicar pels carrers per no morir de gana.

Però no em vaig rendir. I el meu premi va ser conèixer Streevani, (...). Vaig participar en els seus grups de dones i allí em van obrir els ulls a altres realitats. (...) Gràcies a elles, els jutges van dictar a favor meu. Gràcies a elles, avui posseeixo la part de l'herència del meu marit que em corresponia. Gràcies a elles, al seu suport i a la seva valentia, vaig poder creure en la justícia i en la veritat.

(Traduït del castellà)

3.3 TÍTOL III. IGUALTAT

3.3.1 Igualtat entre dones i homes

Aquest article té l'objectiu de promoure la igualtat entre dones i homes. Tan homes com dones han de tenir el mateix tracte en lo que es refereix a l'accés a l'ocupació, a la formació i a la promoció professionals, i a les condicions de treball.

El principi d'igualtat de tracte no impedeix el manteniment o la adopció de mesures que ofereixin avantatges concrets destinades a facilitar al sexe menys representat l'exercici d'una activitat professional o a prevenir o compensar desavantatges a les

seves carreres professionals.³²

A l'àmbit de la política pot veure's la infracció d'aquest dret. La política és una ciència que s'ocupa de l'estudi del poder públic o de l'Estat dissenyada per homes i destinada també a aquests, ja que darrera de la política resideix el poder. Així doncs, tenint en compte l'assignació dels rols socials a dones i homes que s'ha fet al llarg de la història, les dones no tenen cap paper dins la política, perquè estan destinades més cap al món dels afectes i els sentiments, mentre que la política, posseïdora de poder i diners, està reservada a homes, en aquest punt sorgeix la dificultat de les dones per accedir-hi a ella.

• Dades sobre les mitjanes mundials i regionals de dones a parlaments³³:

	Càmera única o baixa	Càmera alta o senat	Ambdues càmeres combinades
Mitjana mundial	22,20%	19,50%	21,80%
Mitjanes regionals			
· Països nòrdics	41,10%	—	—
· Països americans	25,20%	25,30%	25,20%
· Europa (països nòrdics inclosos)	25,10%	22,80%	24,60%
· Europa (països nòrdics no inclosos)	23,50%	22,80%	23,30%
Àfrica subsahariana	22,90%	18,90%	22,50%
Àsia	18,90%	13,90%	18,40%
Estats àrabs	17,80%	7,70%	16,00%
Pacífic	13,40%	38,60%	16,20%

Encara que les dones han aconseguit avanços notables en moltes professions, la política no és una d'elles. A la Primera Conferència Mundial sobre la Dona celebrada a Mèxic el 1975, va recordar-se a la comunitat internacional que la discriminació contra la dona seguia sent un problema vigent a molts països i encara que es va empènyer als governs a desenvolupar estratègies per promoure la participació igualitària de les dones, la seva participació política encara no s'identificava com una prioritat. Des de llavors, encara que hi ha hagut un creixent interès per la representació de les dones i les seves repercussions per a les estructures de presa de decisions, aquesta major atenció no ha produït resultats immediats. Per exemple, en 1975 les dones representaven el 10,9% dels parlamentaris de tot el món; deu anys més tard aquest percentatge solament havia augmentat fins a l'11,9%.

A la Conferència Mundial per a l'Examen i l'Avaluació dels Assoliments del Decenni de les Nacions Unides per a la Dona: Igualtat, Desenvolupament i Pau, celebrada el 1985 a

³² Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol III, article 23, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

³³ <http://www.unwomen.org/es/news/stories/2014/3/progress-for-women-in-politics-but-glass-ceiling-remains-firm>
Dades estadístiques sobre dones a la política 2014, de ONU mujeres.

Nairobi, quan els governs i parlaments es van comprometre a promoure la igualtat de gènere en totes les esferes de la vida política. Aquestes iniciatives van seguir consolidant-se deu anys després en el Pla d'Acció de Beijing, adoptat en la Quarta Conferència Mundial sobre la Dona. Va ser també en aquesta conferència que la violència contra la dona va ser identificada com un obstacle per a l'avançament de la dona que requeria una atenció especial.

Des del Pla d'Acció de Beijing, la representació de les dones als parlaments i les seves repercussions per a la presa de decisions polítiques ha estat objecte d'una gran atenció. La Unió Interparlamentària (UIP), va recolzar les iniciatives de les Nacions Unides per aconseguir la participació plena de les dones en la política. Encara que el compromís de la UIP es va reflectir millor a la seva declaració de 1992:

"El concepte de democràcia només tindrà un significat veritable i dinàmic quan les polítiques i la legislació nacional siguin decidides conjuntament per homes i dones i prestin una atenció equitativa als interessos i les aptituds de les dues meitats de la població."

Al setembre de 1997, la UIP va aprovar la Declaració Universal sobre la Democràcia, en la qual es va articular el principi que la democràcia pressuposa una autèntica associació entre homes i dones que reconeix les diferències i s'enriqueix amb elles, i en la qual els homes i les dones treballen com a iguals i es complementaven mútuament.

L'any 2010, el 18,6% dels escons als parlaments estan ocupats per dones, la qual cosa constitueix un augment del 60% des de 1995. No obstant això, en la quarta part dels parlaments la participació de les dones encara és inferior al 10%. S'estan fent progressos, però el ritme ha estat lent i no s'estan aconseguint en tots els països.

Els inconvenients que troben les dones per accedir a càrrecs de decisions públiques són a causa dels prejudicis i les percepcions culturals sobre les funcions de les dones, la falta de recursos financers i la indiferència de les institucions. La major participació de les dones a la política té una influència positiva en aquesta, afavoriria a tenir més punts de vista, aptituds i perspectives diferents que ajuden a conformar un programa polític, també faria que hi hagués una millor forma d'expressar-se i comportar-se; un ordre de prioritats diferent de les qüestions i polítiques; la sensibilitat cap a les qüestions de gènere en tots els aspectes del govern, especialment en l'elaboració dels pressupostos; i la introducció de nova legislació i canvis a les lleis vigents.

Un dels casos més destacats és Rwanda, on les dones aconsegueixen avanços en la seva representació als parlaments i ocupen llocs de major responsabilitat i influència. En 2003, el 48,8% dels candidats que van resultar triats per ocupar escons en la cambra baixa de Rwanda van ser dones, la qual cosa va col·locar a aquest país en la primera posició al món en termes de representació de les dones al parlament. En 2010, el

percentatge de parlamentàries és un 56%. No obstant això, l'èxit de Rwanda no reflecteix només l'augment del nombre de dones parlamentàries, sinó també l'aparició d'un model summament desenvolupat de formulació de polítiques mitjançant un procés consultiu que han començat a utilitzar.

D'altra banda, a Pakistan, sota la direcció de la primera dona Presidenta de l'Assemblea Nacional, el primer grup de dones parlamentàries dels dos principals partits ha ajudat als seus membres a treballar conjuntament per la causa de les dones a Pakistan. El grup ha concentrat els seus esforços en les polítiques i serveis per a les dones, sobretot a les zones remotes i subdesenvolupades.

A Espanya, la participació de les dones en la presa de decisions i al Parlament arriba a més d'un 30%, la qual cosa ha donat lloc no solament a un ampli enfocament legislatiu per combatre la violència contra la dona, sinó que també ha portat un important component de control i seguiment de l'acció del Govern.

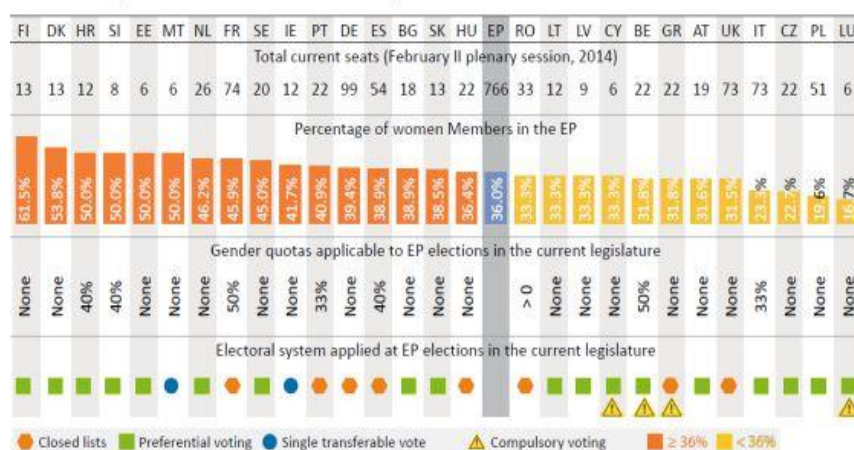
No obstant això, a Suècia, per exemple, els homes parlamentaris van utilitzar la seva posició com a líders d'opinió per canviar actituds. La Xarxa d'Homes Parlamentaris de Suècia, una agrupació multi partidista en funcionament des de 2004, anima als homes a participar en un debat sobre els seus valors, els seus prejudicis i la igualtat de tots els éssers humans.

“Tres dones en dues dècades” (El País, 01/04/2014)

Cada any, a Espanya, un nombre major de dones ocupa un escó al Parlament Europeu. En les eleccions de 1989—les primeres en les quals va participar el país— només el

15% dels eurodiputats eren de sexe femení. Vint anys després, en les últimes eleccions de 2009, període que està a punt de finalitzar, dels 54 representants, 21 són dones (38,9%).

Female representatives in the EP by Member State

No obstant això, dels partits que han aconseguit un o més escons al Parlament, solament tres dones han encapçalat alguna de les llistes. El PP es va presentar amb Loyola de Palacio en 1999, i el PSOE amb Rosa Díez. Aquest any, davant la propera cita a Brussel·les el 25 de maig, els socialistes repeteixen l'estratègia amb Elena Valencià al capdavant.

Tal vegada el PP segueixi la mateixa maniobra aquest any i triï a una dona com a contrincant de Valencià, o tal vegada no. (...) El PP ha començat la seva campanya a les

europées, però sense candidat. (...)

Dels 28 països membres, vuit tenen una quota mínima que han de cobrir amb dones. Espanya és un d'ells: com a mínim un 40% dels candidats de les llestes han de ser dones. Finlàndia i Dinamarca, no obstant això, sense un contingent obligatori, són els països amb major percentatge de dones, 61,5% i 53,8% respectivament, al Parlament.

(Traduït del castellà)

4.4 TÍTOL IV. SOLIDARITAT

4.4.1 Condicions de treball justes i equilibrades

Aquest dret promou la millora de la seguretat i de la salut dels treballadors dins del treball, també fa referència al dret a la dignitat al treball.³⁴

El dret següent s'infringeix de diverses maneres, entre elles trobem l'anomenada bretxa salarial existent entre homes i dones, l'assetjament sexual patit per més dones que homes o els treballs als quals moltes dones no poden accedir per ser "feina d'homes".

Es coneix com a bretxa salarial entre homes i dones a la diferència existent entre els salaris percebuts pels treballadors de tots dos sexes, calculada sobre la base de la diferència mitjana entre els ingressos bruts per hora de tots els treballadors. De mitjana, les dones de la UE guanyen al voltant d'un 16% menys per hora que els homes.

La bretxa salarial entre homes i dones existeix a pesar que les dones obtenen millors resultats acadèmics que els homes a l'escola i la universitat.

Des dels inicis de la crisi actual, la bretxa salarial ha augmentat més d'un 1%. Les últimes dades de la UGT de setembre de 2011, situen la bretxa en un 22,9%, segons l'Enquesta d'Estructura Salarial, la qual cosa suposa que una dona ha de treballar 84 dies més a l'any per guanyar el mateix que un home.

"Si aquest país no vol cometre un suïcidi des del punt de vista social, ha de fer el que han fet altres països i crear polítiques públiques que afavoreixin a la dona", assenyala Almudena Fontecha, secretària per a la Igualtat d'UGT, en la presentació de l'informe.

El sou mitjà d'una dona a Espanya és el 77, 01% del sou mitjà d'un home. Quasi tres milions de dones estan a l'atur. El número de desempleades va augmentar un 26,3% davant el 25,3% dels homes. Tenir major formació tampoc garanteix tenir un millor sou, ja que la bretxa salarial, per exemple, en les activitats professionals científiques i tècniques arriba a ser del 30,54%. Als treballs a temps parcial les dones també surten perjudicades, ja que els homes que treballen a temps parcial no arriben als 750.000 i el seu sou és d'una mitjana de 804 euros mensuals, mentre que les dones són més de dos milions i el seu salari mitjà és de 719 euros, és a dir, hi ha moltes més dones que treballen a temps parcial i cobren 85 euros menys al mes que els homes que també ho

³⁴Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol IV, article 31, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

fan.

En les vides laborals de les dones es produeix un empobriment gradual, inicien la seva inserció laboral amb salaris més baixos que els dels homes i les repercussions d'aquesta discriminació es mantenen al llarg de tota la seva vida i una vegada abandonada la seva vida laboral la penalització és encara major, ja que la bretxa salarial de la jubilació pot arribar a una taxa de fins al 32,5%. Segons l'estudi de la UGT, el 71% de les dones amb una pensió de jubilació, rep uns ingressos iguals o per sota del salari medi interprofessional, mentre que en el cas dels homes, només és un 24,4%. De les 17.681 persones que cobren pensions, només 2.373 són dones, i la majoria d'aquestes cobren la pensió de viuda.

Les conseqüències que té sobre les dones és que obtenen menys ingressos al llarg de la seva vida, la qual cosa condueix a pensions més baixes i a un major risc de pobresa en la tercera edat

En 2012, el 21,7% de les dones a partir de 65 anys estaven en situació de risc de pobresa, enfront del 16,3% d'homes de la mateixa edat.

Algunes de les causes que provoquen aquesta bretxa salarial són:

a. Rols i estereotips: la prolongació d'aquests al llarg del temps afecten a la societat i al mercat laboral, ja que el patriarcat hi ha atribuït durant molt temps a les dones l'espai privat i al treball sense retribuir i als homes els treballs entorn de la vida pública. Així que actualment, el treball de les dones segueix sent infravalorat econòmicament

El gran creixement de les dones al mercat laboral hauria d'haver-se traduït en un major equilibri entre els salaris, però no ha sigut així, sinó que la seva incorporació no ha trencat amb els rols tradicionals perquè mantenen el seu rol de mare i ama de casa, assumint una doble jornada laboral. Les tradicions i els estereotips porten a què freqüentment siguin les dones les que abandonin, temporal o definitivament, els seus treballs per dedicar-se a la cura de les persones dependents, o que per això redueixin la seva jornada laboral.

b. Infravaloració del treball de les dones: Freqüentment, les dones guanyen menys que els homes per treballs del mateix valor, les competències de les dones són menys valorades que les dels homes, establint-se dos categories diferents, amb salaris diferents i adjudicant cada una de les categories a cadascun dels sexes.

La infravaloració de les habilitats o competències que s'han de tenir pel desenvolupament de determinats treballs que tradicionalment obren les dones a l'àmbit privat, com la neteja o fer de minyones, porta a què aquestes estiguin al nivell més baix de la classificació professional. En contraposició, es produeix una sobrevaloració dels treballs imposats tradicionalment als homes, com és la responsabilitat sobre equips de maquinària, treballs on els sous són majors.

c. Segregació del mercat de treball: La segregació ocupacional fa referència a la

concentració de les persones treballadores en tipus i nivells diferents d'activitat i de treball en funció del sexe. Podem parlar de dues classes de segregació ocupacional:

- Segregació horitzontal: les dones queden recloses a una escala més estreta d'ocupacions que els homes, sent administratives o tècniques, estant al sector dels serveis o a l'ensenyança. Els homes es dediquen més a la direcció d'empreses i a l'administració pública, indústries manufactureres i de construcció, maquinària, etc.

- Segregació vertical: fa referència a la diferenciació sexual per graus i nivells específics de responsabilitat, on les dones

normalment ocupen llocs inferiors, per exemple, el 75% de llocs de responsabilitat a entitats públiques i privades estan ocupats per homes.

L'increment del nivell formatiu participatiu de les dones al mercat laboral no ha tingut la seva deguda correspondència, per tant, estem davant de l'anomenat "sostre de vidre", definit com una barrera invisible a partir de la qual les dones no poden créixer professionalment degut a diversos factors: el principi de designació per elecció, el xoc cultural i el nivell d'excel·lència exigida a les dones. Els embarassos són un dels majors obstacles de desenvolupament laboral.

"La prova per saber si pot s fer una feina o no, no deuria dependre de l'organització dels teus cromosomes"

-Bella Abzug (política d'Estats Units)

• Evolució de les diferències de remuneracions entre homes i dones a la Unió Europea:³⁵

	2007	2008	2009	2010	2011
Unió Europea (27)	—	17,3	16,6	16,1	16,2
Alemanya	22,8	22,8	22,6	22,3	22,2
Àustria	25,5	25,1	24,3	24	23,7
Bèlgica	10,1	10,2	10,1	10,2	10,2
Bulgària	12,1	12,3	13,3	13	13
Xipre	22	19,5	17,8	16,8	16,4
Dinamarca	17,7	17,1	16,8	16	16,4
Eslovàquia	23,6	20,9	21,9	19,6	20,5
Eslovènia	5	4,1	-0,9	0,9	2,3
Espanya	18,1	16,1	16,7	16,2	16,2
Estònia	30,9	27,6	26,6	27,7	27,3
Finlàndia	20,2	20,5	20,8	20,3	18,2
França	17,3	16,9	15,2	15,6	14,7
Grècia	—	22	—	—	—
Hongria	16,3	17,5	17,1	17,6	18
Irlanda	17,3	12,6	12,6	13,9	—
Itàlia	5,1	4,9	5,5	5,3	5,8
Letònia	13,6	11,8	13,1	15,5	13,6
Lituània	22,6	21,6	15,3	14,6	11,9
Luxemburg	10,2	9,7	9,2	8,7	8,7
Malta	7,8	9,2	13,8	13,4	12,9
Països Baixos	19,3	18,9	18,5	17,8	17,9
Polònia	14,9	11,4	8	4,5	4,5
Portugal	8,5	9,2	10	12,8	12,5
Regne Unit	20,8	21,4	20,6	19,5	20,1
Rep. Txeca	23,6	26,2	25,9	21,6	21
Romania	12,5	8,5	7,4	8,8	12,1
Suècia	17,8	16,9	15,7	15,4	15,8
Croàcia	—	—	—	15,5	17,6

³⁵ Dades estadístiques sobre la bretxa salarial entre dones i homes a la Unió Europea, font: Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat/help/new-eurostat-website>; taula actualitzada a data 30 juliol 2013.

“La presidenta del Cercle d'Empresaris “prefereix” contractar a dones que no vagin a tenir fills” (El Mundo, 26/11/2014)

L'empresària i presidenta del Cercles d'Empresaris, Mònica d'Oriol, torna a la polèmica després d'afirmar que "prefereix" contractar a dones majors de 45 anys o amb edats inferiors als 25 anys per l'empara que dóna la llei a les mares treballadores.

Oriol, ha afegit que "Si una dona es queda embarassada i no la pot fer fora durant els onze anys següents a tenir al seu fill, a qui contractarà l'empresari?", fent al·lusió a les dones treballadores que s'agafen jornada reduïda.

A l'abril, la presidenta del Cercle d'Empresaris va haver de demanar disculpes en afirmar que els joves sense formació "no serveixen per res". (...)

Mònica d'Oriol ha realitzat aquestes polèmiques declaracions en una taula rodona celebrada en el marc de la XXV Assemblea Plenària del Consell Empresarial d'Amèrica Llatina, en la qual ha afegit que perquè les dones arribin a alts càrrecs directius no fan manca de lleis, "sinó entendre que un lloc directiu requereix sacrificis". Per això, considera que és millor que una alta directiva "es casi amb un funcionari o amb un marit a qui li agradin molt els nens".

També ha assegurat que amb les regulacions, "en comptes d'afavorir a la dona, l'estan condemnant", i ha advocat per vincular a les dones amb la seva productivitat diària, com a variable que més incideix en la motivació. "Aquesta protecció de la dona la desvincula de l'alineament amb els interessos de l'empresa" i la desconnecta del "esforç diari". "Un Recursos Humans triaria abans a un home que a una dona", ha afegit. (...)

(Traduït del castellà)

4.5 TÍTOL V. CIUTADANIA

4.5.1 Dret de sufragi actiu i passiu en les eleccions municipals

El sufragi, en igualtat de condicions per a la dona i l'home, es basa en la idea fonamental que ella ha de tenir el mateix dret que el seu company a participar en els assumptes de la societat. El sufragi femení va ser l'objectiu d'una lluita caracteritzada per una gran violència simbòlica. Actualment, el dret de les dones a votar i a presentar-se com a candidates a eleccions està reconegut en la legislació de la pràctica totalitat de les nacions del planeta. En tan sols un segle, les dones han obtingut el dret a participar en la vida política dels seus respectius països.

Exposar tota la història de l'accés al dret al vot de les dones seria massa ambiciós, així que abraçarem algunes dades fonamentals:

1776: Va autoritzar-se per error, el primer sufragi femení a Nova Jersey, ja que es va utilitzar la paraula "persones" en compte "d'homes", en adonar-se de l'error van abolir la llei el 1807.

1893: Nova Zelanda és el primer país on va aprovar-se el primer sufragi femení sense restriccions. De totes maneres, encara que poguessin votar no se'ls permetia presentar-

se a les eleccions.1902: A Austràlia s'autoritza a les dones a votar i a participar en les eleccions, no obstant això, els aborígens i les persones de color no veuran reconeguts aquests drets fins a 1962.

1906: Finlàndia és el primer territori europeu en reconèixer el dret a vot de les dones.

1917: Rússia reconeix el dret a vot de les dones.

1918: Alemanya i el Regne Unit reconeixen el dret del vot a les dones després de finalitzar la Primera Guerra Mundial. No obstant això, el Regne Unit va establir l'edat mínima per votar, en el cas de les dones, en els 30 anys. Aquest règim es va mantenir fins a 1928.

1920: Estats Units va començar a reconèixer el dret al vot a les dones en 1869, en l'Estat de Wyoming. A escala federal, no obstant això, els drets polítics de les dones no es reconeixen fins a 1920. A més, les dones afroamericanes hauran d'esperar fins a 1965 perquè es reconegui el seu dret en tots els Estats federats.

1924: Mongòlia es converteix al primer territori del continent asiàtic a reconèixer el dret a vot de les dones.

1932: en la dècada de 1930 nombrosos països de Llatinoamèrica reconeixen el dret de vot de les dones.

1944: A França es reconeix el dret a vot de la dona després de ser rebutjat diverses vegades pel Senat.

1948: Bèlgica comença el progrés lentament, en 1919 es reconeix el dret a votar en les eleccions legislatives a les vídues, a les mares de soldats morts per l'enemic i a les preses polítiques. En 1948 es reconeix el dret a vot de totes les dones en les mateixes condicions que els homes, establert per a ells en 1921.

1953: Líban i Síria són els primers països àrabs a reconèixer el dret a vot de la dona.

1956: La Llei Marco de 1956 estableix l'autonomia interna de tots els territoris francesos en el continent africà, un dels seus articles declara que els ciutadans de tots dos sexes tenen el dret a vot a partir dels 21 anys.

1959: el Marroc i Tunísia són independents donis de 1956, en 1959, les dones de tots dos països obtenen el dret a vot.

1971: A Suïssa, el 1957 es va permetre per primera vegada el vot femení a nivell comunal i en 1971 se'ls van permetre els plens drets polítics.

1984: Liechtenstein és l'últim Estat europeu a reconèixer el dret al vot a les dones.

2005: Es reconeix el dret a vot de les dones kawaities³⁶

Les sufragistes angleses Annie Kenney i Christabel Pankhurst portant un cartell reivindicatiu del sufragi femení.

³⁶ De Kuwait, país sud-asiàtic situat en el golf d'Àràbia.

• A continuació trobem l'obtenció del dret a vot de les dones en alguns països.³⁷

Nova Zelanda	1893
Austràlia	1901
Finlàndia	1906
Noruega	1913
Dinamarca	1915
Islàndia	1915
Holanda	1917
Rússia	1917
Regne Unit	1918 (+30 anys)
Alemanya	1918
Suècia	1919
Estats Units	1920
Irlanda	1922
Àustria	1923
Txecoslovàquia	1923
Polònia	1923
Espanya	1931
França	1945
Itàlia	1945
Suïssa	1971

Dona votant a les eleccions de 1956 a Amèrica Llatina.

Clara Campoamor en el debat amb Victòria Kent sobre el sufragi femení l'1 d'octubre de 1931.

“Jo i totes les dones a els qui represento volem votar amb la nostra meitat masculina, perquè no hi ha degeneració de sexes, perquè tots som fills d'home i dona i rebem per igual les dues parts del nostre ésser, argument que han desenvolupat els biòlegs. Som producte de dos éssers; no hi ha incapacitat possible de vosaltres a mi, ni de mi a vosaltres. Desconèixer això és negar la realitat evident. Negueu-ho si voleu; sou lliures d'això, però només en virtut d'un dret que heu posseït, perquè us vau donar a vosaltres mateixos les lleis; però no perquè teniu un dret natural per posar al marge a la dona.”³⁸
 Per aquells que exerceixen el poder de decisió, fer un lloc a les dones a la vida política, va ser durant molt de temps una cosa impensable. A part de la por a perdre la seva

³⁷ http://www.tse.go.cr/ifed/pdf/derecho_votofemenino.pdf Dades sobre l'obtenció del dret a vot de les dones a alguns països.

³⁸ Part del discurs de Clara Campoamor, política espanyola defensora dels drets de la dona i principal impulsora del sufragi femení, en el debat amb Victòria Kent, advocada i política republicana espanyola, portat a terme a les Corts espanyoles l'1 d'octubre de 1931.

posició, les dones eren el producte d'una època en què el seu paper es reduïa a l'àmbit domèstic. Les principals objeccions que es feien per impedir el dret de vot de la dona, es basaven en la seva naturalesa, que determinava el seu paper a la societat i el seu lloc a la llar, és a dir, lluny de l'esfera de poder. Encara que aquesta mentalitat ha anat canviant al llarg del temps, els homes també han buscat el seu interès propi en el sufragi femení, ja que, per exemple, a Sud-àfrica, el sufragi de les dones blanques autoritzat el 1930, va utilitzar-se per duplicar l'electorat i així reduir la importància del “vot de les persones de color i del vot negre” a les províncies de El Cabo i Natal.³⁹

La dificultat que tenen les dones per participar en la política es veu reflectida en l'analfabetisme, la pobresa, la falta d'accés a la informació, la violència domèstica... en factors que majoritàriament afecten a dones. La participació política d'aquestes també reflecteix la dificultat de prendre decisions en un context en què el seu marge de decisió ja és, de per si, marginal. Aquesta forma de discriminació basada en la falta d'oportunitats entre els sexes s'expressa de forma explícita en les nostres democràcies. Actualment, el sufragi femení s'ha aconseguit en la majoria de països menys a Brunéi, on homes i dones han sigut revocats del dret a vot o a presentar-se a les eleccions nacionals legislatives des de 1962, només se'ls hi és permès a les eleccions locals; a la Ciutat del Vaticà, on només els cardenals poden votar; als Emirats Àrabs Units, on el sufragi és limitat (tant per homes com per dones); a Qatar; Bahrein; Kuwait... encara que anomenar alguns d'aquests països sembla absurd, ja que es tracta de monarquies absolutistes, en les quals els homes tampoc tenen dret a escollir als governants.

“La dona podrà votar a Aràbia Saudita” (La Razón, 06/01/2015)

Les dones a Aràbia Saudita estaven demanant a crits que se'ls permetés conduir un cotxe, però ahir van obtenir sobtadament el dret a votar i a presentar-se com a candidates a les pròximes eleccions locals. Així ho va anunciar el rei Abdala en l'obertura del curs parlamentari de la Shura, consell consultiu en el qual les dones també podran optar a ser membres a partir de la legislatura vinent, tal com va assegurar el monarca, que és el que tria a dit als 150 membres d'aquest òrgan. «Rebutgem marginar a les dones d'aquells àmbits de la societat en els quals poden participar d'acord amb la sharia [llei islàmica]», va dir el monarca, qui va assegurar que la decisió havia estat presa després de consultar als ulemas, encarregats d'interpretar la llei religiosa.

(Traduït del castellà)

4.6 TÍTOL VI. JUSTÍCIA

4.6.1 Principis de legalitat i de proporcionalitat dels delictes i les penes

“1. Ningú podrà ser condemnat per una acció o una omissió que, en el moment en què hagi sigut comesa, no constitueixi una infracció segons el Dret nacional o internacional.

³⁹Font: UIP. Dades del Parlament de la República de Sud-àfrica.

Igualment, no podrà ser imposada una pena més greu que l'aplicable en el moment en què la infracció hagi sigut comesa.

2. El present article no impedirà el judici i el càstig d'una persona culpable d'una acció o d'una omisió que, en el moment de la seva comissió, constitueixi un delictes segons els principis generals del dret reconegut per les nacions civilitzades.”⁴⁰

El següent dret es veu infringit, principalment, per les lapidacions, l'adulteri i les morts per honor.

L'adulteri és l'ajuntament carnal voluntari entre persona casada i una altra de diferent sexe que no sigui el seu cònjuge. El càstig de l'adulteri ha tingut moltes variacions al llarg del temps, des de la mort, fins a la mutilació i la presó i la pèrdua dels béns. A l'Edat Mitjana, malgrat estar públicament condemnades, les relacions extramatrimonials no eren infreqüents. Els adúlterers eren castigats severament amb penes pecuniàries, mentre que les concubines eren castigats més durs. Les penes eren més severes per al cas de les dones infidels. Tota dona casada en delictes d'adulteri perdia tot el seu dot en benefici del marit o dels fills i, a més, podia ser assotada en públic i expulsada de la casa conjugal o fins i tot de la ciutat en la qual residia. És més, amb el pas del temps es va arribar a legitimar l'ús de la violència i es donava per bé l'assassinat de l'amant i de l'adúltera, sempre en defensa de l'honor de l'ofès. L'adulteri es convertia en un atemptat contra l'honor del marit i la seva família.

Instrument de tortura: punyent de pits

A alguns indrets de França, existia el costum de sotmetre a la parella infidel a un passeig

infamant, lligats fins i tot pel sexe, durant el qual sofrien tot tipus d'insults i burles. A l'Imperi Romà i posteriorment a la Inquisició, entre tots els instruments de tortura que hi havia, trobem el punyent de pits, un instrument de tortura en forma de tenella acabat en quatre puntes afilades, que es col·locaven sobre els pits, estripant-los, un gran nombre de dones van ser condemnades a aquesta tortura per diferents delictes, entre ells l'adulteri.

“L'Estat Islàmic lapida per adulteri a una dona a Síria i el seu pare participa en l'acció” (Antena 3, 21/10/2014)

Milicians d'Estat Islàmic han lapidat a una dona a la zona rural de la província siriana d'Hama, al centre del país, a la qual s'acusava d'adulteri i en presència del pare de la mateixa, que també participa en l'acció, segons ha informat l'Observatori Sirià per als Drets Humans, que diu haver rebut una còpia del vídeo dels fets.

En l'enregistrament, es veu al pare de la dona, que estava casada, dempeus al costat de milicians d'Estat Islàmic i que es nega a perdonar a la seva filla. Finalment, dos dels milicians se li apropen i li convencen que la perdoni, ja que "es va amb Al·là", afirmen.

⁴⁰Extret de l'índex de l'articulat de la carta, títol VI, article 49, de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Després d'això, el pare de la dona la lliga amb una corda i la condueix fins a un forat en el sòl, preparant-la per a la lapidació, segons el relat que fa l'Observatori, amb seu a Londres i una àmplia xarxa d'informants a Síria.

A continuació, diversos homes, inclòs el seu pare, comencen a llançar pedres contra la dona fins que aquesta mor. L'Observatori ha aclarit que no ha pogut confirmar de moment quan es va produir aquesta lapidació.

(Traduït del castellà)

L'adulteri la majoria de vegades és condemnat a la mort per lapidació, sobretot als Estats islàmics. La lapidació prové del judaisme i va introduir-se a la llei islàmica amb el Califa `Umar ibn al-Jattāb⁴¹, fent referència al fet que encara es trobava a un apartat de l'Alcorà que prescribia la lapidació contra els adúlter, però això no existeix. L'Alcorà diu que tant l'adúlter com l'adúltera han de ser castigats amb cent assots i estableix la necessitat de quatre testimonis barons que donin fe de l'adulteri i fixa un càstig de vuitanta assots per als quals formulin una acusació sense poder demostrar-la. No obstant això, l'adulteri moltes vegades és castigat amb la lapidació fins a la mort. Els practicants no segueixen la doctrina de l'Alcorà. La condemna a mort per lapidació és un dels costums anteriors a l'islam que prevalen a vegades, inclús actualment, sobre el text considerat d'origen diví.

Però, i si la majoria de fidels que practiquen l'islam no practiquen ni han practicat mai aquesta modalitat de càstig en casos d'adulteri, com és possible que hi hagi persones que gosin formular una sentència de lapidació en nom de l'islam i en contra del que assenyala clarament el text alcorànic que els musulmans creuen revelat? Evidentment, ha estat el costum preislàmic existent en determinats territoris i la labor interpretativa i legisladora d'alguns homes de l'islam el que ha propiciat aquesta aberració. Per tal de

Recreació d'una lapidació durant una protesta a Bruselas, 2010

justificar-les, els partidaris han hagut de recórrer a fal·làcies diverses, com l'ha d'un fragment de l'Alcorà que s'hauria fet desaparèixer. Per què consideren les autoritats iranians l'adulteri com un crim greu? De quina manera la sexualitat femenina posa en perill l'ordre social? Per què les dones són més susceptibles que els homes de rebre aquest càstig tan atroç que és la mort per lapidació?

Totes les respostes es troben a la doctrina

islàmica, fundada sobre la hipòtesis de què una sexualitat femenina activa i percebuda com una força poderosa que, en cas de no ser controlada, conduiria al caos social i amenaçaria la vida religiosa i ciutadana dels homes. El violent càstig a les dones també té la finalitat de reforçar l'ordre patriarcal i la dominació masculina.

⁴¹Va ser el segon dels anomenats «califes ortodoxos», la primera sèrie de governants que va tenir l'imperi islàmic a la mort de Mahoma i abans de l'establiment del Califat Omeya. Va succeir a Abu Bakr i va governar entre 634 i 644.

L'adulteri ha de ser aprovat davant un tribunal mitjançant la confessió dels acusats o amb els testimonis de quatre homes virtuoses i dues dones virtuoses que hagin vist l'escena de les relacions sexuals entre els acusats. Si existeix alguna discrepància de

***Najaf Sultana**, 16 anys. Foto presa a Pakistan el 9 de juliol de 2008, amb cinc anys Najaf va ser cremada pel seu pare mentre dormia. Segons sembla el seu pare no volia a una altra nena en la família. Mig morta, va ser abandonada pels seus pares al carrer. Actualment viu amb uns parents. Ha estat operada 15 vegades.*

l'hora, el lloc o els detalls de l'escena entre els arguments dels testimonis, l'adulteri no serà aprovat i els testimonis seran castigats.

Si un home és acusat d'adulteri i condemnat a mort per lapidació, és molt probable que la seva esposa l'intenti salvar declarant haver estat absent de la llar o haver-li negat els favors sexuals. Sobretot perquè de no ser així, serà considerada responsable de la mort del seu marit i serà repudiada pel seu entorn. A això cal afegir que la legalització de la poligàmia i la possibilitat del matrimoni temporal, han preparat a les dones per acceptar les infidelitats dels marits com un fet natural, en canvi,

s'espera que els homes vetllin per l'honor de la seva família mitjançant el control de la castedat de les seves esposes.

Actualment encara està permesa la lapidació per adulteri en països com Afganistan i Iran.

Tanmateix, molt relacionat amb aquest tema, estan els crims anomenats "d'honor", assassinats de dones que es considera que han perdut l'honor i, de retruc, també l'han fet perdre a les seves famílies. Els casos més freqüents, majoritàriament protagonitzats per pakistaneses, indis, iemenites,

***Memuna Khan**, 21 anys. Foto feta en Karachi, Pakistan, el 19 de desembre de 2008. Va ser cremada per un grup d'homes que van llançar-li àcid per solucionar un conflicte entre la seva família i la de la noia. Va ser operada 21 vegades.*

egipcis, jordans, palestins, libanesos i turcs, són contra dones solteres embarassades (encara que l'embaràs sigui fruit d'una violació), per negar-se a acceptar un matrimoni concertat, per haver fugit de casa per qualsevol motiu o per la més mínima sospita de relacions il·lícites. Es tracta d'una pràctica, que igual que la lapidació, és un costum anterior a l'islam no inclòs a l'Alcorà però que es porta a la pràctica com si hi fos.

"Gairebé 1.000 assassinats per "honor" a Pakistan" (que se sàpiga) (El País, 27/03/2012)

Almenys 943 dones han estat assassinades en 2011 a Pakistan en els mal anomenats *crims d'honor*, en els quals es mata a una dona per rentar la "vergonya" dels seus homes. (...) Segons la Comissió de Drets Humans de Pakistan (HRCP, sigles en anglès), 93 de les assassinades eren menors d'edat.

Saira Liaqat, 26 anys. Posant amb la seva fotografia abans de ser cremada a Lahore, Pakistan, el 9 de juliol de 2008. Quan tenia 15 anys la seva família la va casar amb un parent i es va acordar que viurien junts quan ella acabés els seus estudis a l'escola local. El seu marit la va cremar quan ella es va negar a deixar l'escola i anar-se a viure amb ell. Ha estat operada en 9 ocasions.

(...) Per descomptat, la dona no té dret a defensar-se ni a explicar els motius o les causes que poguessin haver-la portat a faltar als seus deures conjugals o familiars. L'informe de la HRCP indica que en 180 casos l'assassí va ser el germà i en 226 casos, el marit. (...) Les raons que van portar als seus parents a ajusticiar-les van ser "relacions il·lícites" en 595 casos i en 219, el fet d'haver-se atrevit a "demanar casar-se amb qui elles volien".

(...) HRCP assenyala que abans de matar-les amb armes de foc o amb armes blanques, almenys 19 de les dones van ser violades pel seu botxí i altres 12 van ser violades per un grup d'homes.

L'informe també recull que 701 dones es van suïcidar en 2011 i que en els sis primers mesos d'aquest any es van presentar 4.448 denúncies per violència domèstica, una xifra molt inferior a la

realitat que sofreixen cada dia milions de pakistanesos, la qual cosa revela el grau de submissió que pateixen. (...)

(Traduït del castellà)

6. Conclusió

Al llarg del treball he observat com, encara en l'actualitat, hi ha molts fets que afecten les dones que infringeixen la Carta dels Drets Fonamentals, inclosa dins de la Declaració Universal dels Drets Humans, com les mutilacions genitals femenines, les violacions, els matrimonis forçosos, la dificultat de les dones per accedir a càrrecs polítics, i un llarg etcètera.

La carta dels drets fonamentals de la Unió Europea assenyala que tota persona té dret a la seguretat, la integritat, la llibertat, la dignitat i la igualtat, però es compleixen aquests drets tant en el gènere femení com en el masculí?

No, aquests drets no es compleixen tant en un sexe com en l'altre, encara segueix havent-hi discriminació cap a les dones. Però això no és tan sols un problema de dones, no podem sortir de la desigualtat si només lluiten aquestes, s'ha d'afrontar conjuntament, homes i dones, per tal de ser tots iguals.

Els estereotips i els rols de gènere són uns dels principals impulsadors dels micro-masclismes que al cap i a la fi acaben generant situacions masclistes pròpies de societats patriarcals. L'estereotip masculí es caracteritza per una gran necessitat de domini, agressió i realització, en canvi, el femení es caracteritza per una gran necessitat de dependència, cuidats i afiliació. Aquests estereotips estan presents constantment a la nostra vida, com a la publicitat, on les dones solen aparèixer amb productes de neteja, alimentació o medicaments, inclús poden aparèixer com objectes sexuals. També es poden trobar micro-masclismes en els videojocs, on es reproduïxen estereotips sexistes, ja que responen al que des de la representació social correspondria als desitjos, les afinitats i les aficions dels homes.

D'altra banda, el significat de moltes paraules (Matrimoni: relació d'aliança/patrimoni: bens en propietat, verdulera: dona ordinària, vulgar/verduler: home que ven verdura), la identificació ofensiva de les dones amb animals (Vaques/foques: grosses, conilles: mares de família nombrosa), els diversos insults d'animals de gènere femení (Gallina: covard, escurçó: dolent/a) o la identificació positiva dels homes amb animals (Toro: fortalesa física, tigres: ardents) són una generació de micro-masclismes. La utilització del gènere masculí per tal de denominar a homes i dones en un sentit universal, podria identificar-se, filant molt prim, com un altre micro-masclisme, ja que així les dones són presentades com persones que depenen del món masculí, que formen part d'ell.

Existeixen molts estereotips que inciten a la dona que es comporti d'una manera, majoritàriament de manera inferior a l'home, i als homes que es comportin d'una altra.

La Declaració Universal dels Drets Humans pretén comprendre els drets de tothom, però per tal de portar-ho a terme, aquest concepte de tothom ha d'aportar a la societat una minúcia de la seva igualtat. Milers de dones al món pateixen la discriminació de gènere de manera habitual, encara cap país pot arribar a dir que ha aconseguit la igualtat de gènere. La manera de pensar i de fer dels homes potser no sigui la mateixa

que la de les dones, homes i dones som diferents en petits aspectes, però tots som humans i tots hem de tenir el dret de ser respectats com persones.

L'eliminació dels rols de gènere podria acabar amb una gran part del masclisme. La paraula feminisme, moltes vegades repudiada per la gent, no només inclou a les dones, no és només una lluita per les dones, sinó que també afecta els homes, el feminisme vol la igualtat de gèneres i la societat sexista que imposa uns rols determinats a dones i uns altres a homes, fa que tant uns com altres estiguin determinats per la societat i se sentin pressionats per complir amb les expectatives de ser “una bona dona” o “un bon home”, ja que si una dona o un home fan alguna cosa que els situï fora dels seus estereotips assignats, una gran part de la societat els repudiaria.

Un home, igual que una dona, ha de sentir-se lliure i segur de denunciar qualsevol tipus de maltractament que li sigui causat, i no ha de deixar de fer-ho pel fet de deixar de ser “tant home” o per la por a què es riguin del fet que deixi de ser-ho, una dona ha de sentir-se lliure de portar la roba que vulgui sense la por de sentir-se amenaçada pel que li criden pel carrer, igual que una dona ha de sentir-se productiva per la seva intel·ligència, igual que els homes, i no pel simple fet de les qualitats del seu cos, els homes no han de sentir-se intimidats, per exemple, per la mida del seu penis ni per no tenir musculatura, és a saber, que el cos de les persones no marca les qualitats, ni les aficions, ni els desitjos, ni les afinitats de ningú, no es pot desdenyar a algú tan sols per una superfície, ni per creences de què la naturalesa ha creat al sexe femení per unes activitats concretes i al sexe masculí per unes altres, no es pot fer a un costat al sexe contrari només pel fet que físicament no sigui igual, ja que al cap i a la fi tots tenim dos pulmons, un cor, un cervell i un estómac, al cap i a la fi tots som persones.

“No parlem molt sovint dels homes sent presos d'estereotips de gèneres però puc veure que existeixen. Quan siguin lliures, les coses canviaran per a les dones com a conseqüència natural. Si els homes no necessiten ser agressius per ser acceptats, les dones no es veuran obligades a ser submises. Si els homes no necessiten controlar, les dones no hauran de ser controlades.

Tant els homes com les dones haurien de sentir-se lliures per ser sensibles. Tant els homes com les dones haurien de sentir-se lliures per ser fortes. És hora que vegem els gèneres com un espectre en lloc de dos ideals oposats. Hauríem de deixar de definir-nos pel que no som i començar a definir-nos pel que som. Podem ser més lliures i això és del que tracta HeForShe. És sobre la llibertat.”⁴²

La solució a aquesta gran desigualtat, primerament, és una educació unilateral des de ben petits, no educar a les nenes com princeses roses i als nens com prínceps blaus, sinó educar-los en la igualtat, la tolerància i el respecte. Petits canvis que s'haurien de fer és, d'altra banda, solucionar la relació que hi ha entre la maternitat i el treball, si hi

⁴²Part del discurs d'Emma Watson a l'ONU, en la campanya HeForShe, sobre la necessitat d'unir forces per acabar amb la desigualtat entre homes i dones.

haguera horaris més flexibles, una contractació menys precària, més subvencions o més guarderies, per exemple, es generaria treball per a aquestes dones, i d'aquesta manera també s'eliminarà tota la càrrega de les feines domèstiques que recau en elles. Per acabar amb les desigualtats s'ha de crear consciència, sobretot, arreu del món, i comprenent principalment els organismes de desenvolupament i els governs.

El desafiament no és eliminar el patriarcat per instaurar un matriarcat, sinó construir la semblança en la diferència i ser capaços de construir una forma d'organització que no sigui opressiva per ningú i que estigui en moviment.

ANNEXOS

ÍNDEX

Annex 1. CEDAW.....	53
Annex 2. Treball de camp.....	57
Annex 2.1 Entrevistes.....	57
2.1.1 Entrevista a Núria Jiménez.....	57
2.1.2 Entrevista a Marta Rius Gallart.....	61
2.1.3 Entrevista a Marta Serrano Martín.....	66
Annex 2.2 Enquesta.....	68
Annex 3. Notícies d'actualitat i publicitat sexista.....	78

*No fa falta ser anti-home per ser pro-dona.
Jane Galvin Lewis*

Annex 1. CEDAW

Què és?

La CEDAW és la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (Convention on the Elimination of all forms of discrimination against women). La CEDAW fou adoptada el 1979 per l'Assemblea General de l'ONU, i es considerada com la Carta internacional dels drets humans de les dones. Consta d'un preàmbul i de trenta articles, defineix el que constitueix discriminació contra la dona i estableix una agenda per l'acció nacional per posar fi a aquesta discriminació.

La Convenció va ser la culminació de més de 30 anys de treball de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona, òrgan creat en 1946 per seguir de prop la situació de la dona i promoure els seus drets.

Perquè es va formar?

Els Estats Parts, elaboraren la CEDAW...

... Considerant que la Carta de les Nacions Unides reafirma la fe en els drets fonamentals de l'home, en la dignitat i el valor de la persona humana i en la igualtat de drets de l'home i la dona,

... Considerant que la Declaració Universal de Drets Humans reafirma el principi de la no discriminació i proclama que tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets i que tota persona pot invocar tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció i, per tant, sense distinció de sexe,

... Considerant que els Estats Parteixes en els Pactes Internacionals de Drets Humans tenen l'obligació de garantir a l'home i la dona la igualtat en el gaudi de tots els drets econòmics, socials, culturals, civils i polítics,

... Tenint en compte les convencions internacionals concertades sota els auspicis de les Nacions Unides i dels organismes especialitzats per afavorir la igualtat de drets entre l'home i la dona,

... Tenint en compte així mateix les resolucions, declaracions i recomanacions aprovades per les Nacions Unides i els organismes especialitzats per afavorir la igualtat de drets entre l'home i la dona,

... Preocupats, no obstant això, en comprovar que malgrat que aquests diversos instruments les dones segueixen sent objecte d'importants discriminacions,

... Recordant que la discriminació contra la dona viola els principis de la igualtat de drets i del respecte de la dignitat humana, que dificulta la participació de la dona, en les mateixes condicions que l'home, en la vida política, social, econòmica i cultural del seu país, que constitueix un obstacle per a l'augment del benestar de la societat i de la família i que entorpeix el ple desenvolupament de les possibilitats de la dona per

prestar servei al seu país i a la humanitat,

... Preocupats pels el fet que en situacions de pobresa la dona té un accés mínim a l'alimentació, la salut, l'ensenyament, la capacitat i les oportunitats d'ocupació, així com a la satisfacció d'altres necessitats,

... Convençuts que l'establiment del nou ordre econòmic internacional basat en l'equitat i la justícia contribuirà significativament a la promoció de la igualtat entre l'home i la dona,

... Subratllant que l'eliminació de l'apartheid, de totes les formes de racisme, de discriminació racial, colonialisme,

neocolonialisme, agressió, ocupació i dominació estrangeres i de la ingerència en els assumptes interns dels Estats és indispensable per al gaudi total dels drets de l'home i de la dona,

... Afirmant que l'enfortiment de la pau i la seguretat internacionals, l'alleujament de la tensió internacional, la cooperació mútua entre tots els Estats amb independència dels seus sistemes econòmics i socials, el desarmament general i complet i, en particular, el desarmament nuclear sota un control internacional estricte i efectiu, l'afirmació dels principis de la justícia, la igualtat i el profit mutu en les relacions entre països i la realització del dret dels pobles sotmesos a dominació colonial i estrangera o a ocupació estrangera a la lliure determinació i la independència, així com el respecte de la sobirania nacional i de la integritat territorial, promouran el progrés i el desenvolupament socials i, en conseqüència, contribuiran a l'assoliment de la plena igualtat entre l'home i la dona,

... Convençuts que la màxima participació de la dona, en igualtat de condicions amb l'home, en tots els camps, és indispensable per al desenvolupament ple i complet d'un país, el benestar del món i la causa de la pau,

... Tenint present la gran aportació de la dona al benestar de la família i al desenvolupament de la societat, fins ara no plenament reconegut, la importància social de la maternitat i la funció dels pares en la família i a l'educació dels fills, i conscients que el paper de la dona en la procreació no ha de ser causa de discriminació sinó que l'educació dels nens exigeix la responsabilitat compartida entre homes i dones i la societat en el seu conjunt,

... Reconeixent que per aconseguir la plena igualtat entre l'home i la dona és necessari modificar el paper tradicional tant de l'home com de la dona en la societat i en la família,

... Resolts a aplicar els principis enunciats a la Declaració sobre l'eliminació de la discriminació contra la dona i, per a això, a adoptar les mesures necessàries a fi de suprimir aquesta discriminació en totes les seves formes i manifestacions.

Què fan?

Amb l'acceptació de la Convenció, els Estats es comprometen a emprendre una sèrie de mesures per posar fi a la discriminació contra la dona en totes les seves maneres, incloent-hi:

- a. Incorporar el principi d'igualtat entre homes i dones en el seu ordenament jurídic, abolir totes les lleis discriminatòries i adoptar les adequades que prohibeixen la discriminació contra la dona;
- b. Establir tribunals i altres institucions públiques per garantir la protecció efectiva de la dona contra la discriminació; i
- c. Per garantir l'eliminació de tots els actes de discriminació contra la dona per persones, organitzacions o empreses.

Entre els tres primers articles de la CEDAW es troben els següents:

• Article 1

A l'efecte de la present Convenció, l'expressió "discriminació contra la dona" denotarà tota distinció, exclusió o restricció basada en el sexe que tingui per objecte o resultat menyscabar o anul·lar el reconeixement, gaudi o exercici per la dona, independentment del seu estat civil, sobre la base de la igualtat de l'home i la dona, dels drets humans i les llibertats fonamentals en les esferes política, econòmica, social, cultural i civil o en qualsevol altra esfera.

• Article 2

Els Estats Parts condemnen la discriminació contra la dona en totes les seves formes, convenen a seguir, per tots els mitjans apropiats i sense dilacions, una política encaminada a eliminar la discriminació contra la dona i, amb tal objecte, es comprometen a:

- a) Consagrar, si encara no ho han fet, en les seves constitucions nacionals i en qualsevol altra legislació apropiada el principi de la igualtat de l'home i de la dona i assegurar per llei o altres mitjans apropiats la realització pràctica d'aquest principi;
- b) Adoptar mesures adequades, legislatives i d'un altre caràcter, amb les sancions corresponents, que prohibeixin tota discriminació contra la dona;
- c) Establir la protecció jurídica dels drets de la dona sobre una base d'igualtat amb els de l'home i garantir, per conducte dels tribunals nacionals o competents i d'altres

institucions públiques, la protecció efectiva de la dona contra tot acte de discriminació;
d) Abstenir-se d'incórrer en tot acte a pràctica de discriminació contra la dona i vetllar perquè les autoritats i institucions públiques actuen de conformitat amb aquesta obligació;

i) Prendre totes les mesures apropiades per eliminar la discriminació contra la dona practicada per qualssevol persones, organitzacions o empreses;

f) Adaptar tots les mesures adequades, fins i tot de caràcter legislatiu, per modificar o derogar lleis, reglaments, usos i pràctiques que constitueixin discriminació contra la dona;

g) Derogar totes les disposicions penals nacionals que constitueixin discriminació contra la dona i promoure els seus drets.

• **Article 3**

Els Estats Parts prendran en totes les esferes, i en particular en les esferes política, social, econòmica i cultural, totes les mesures apropiades, fins i tot de caràcter legislatiu, per assegurar el ple desenvolupament i avançament de la dona, amb l'objecte de garantir-li l'exercici i el gaudi dels drets humans i les llibertats fonamentals en igualtat de condicions amb l'home.

Annex 2. Treball de camp

2.1 ENTREVISTES

2.1.1 Entrevista a Núria Jiménez

Núria Jiménez és la tècnica del centre d'informació i recursos per a les dones de Cornellà de Llobregat.

1. Quin és l'origen i l'objectiu d'aquest centre? Qui el compon?

Aquest centre és el centre d'informació i recursos per a les dones, que és un departament municipal de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat. Es va crear i constituir el 1994 i és un centre de serveis que depèn de l'Ajuntament, igual que altres departaments com el d'educació, cultura, esports... Així que, el departament d'igualtat està ubicat en aquest mateix centre

El centre, igual que tots els departaments de l'Ajuntament, està format per una responsable política, en aquest cas la tinenta d'alcalde de polítiques de ciutadania, a partir d'aquí hi ha una comissionada directora en polítiques d'igualtat i després està tot el personal tècnic del servei d'igualtat, constituït per una tècnica del programa d'atenció, una tècnica de programes de tot el centre, una auxiliar de serveis i les administratives. Després hi ha tot aquell personal que es contracta per fer accions concretes.

2. Rebeu algun tipus d'ajut de part d'organismes oficials?

Sí, el centre té un pressupost propi dins l'ajuntament. Aquest cada any aprova un pressupost i hi ha una partida destinada a tot el que són temes d'igualtat, temes d'atenció a dones i temes de projectes adreçats a dones, igualment nosaltres també presentem projectes a organismes supramunicipals com la diputació o la generalitat per poder desenvolupar altres activitats.

3. Hi ha estadístiques de la gent a la qual ajudeu relatives al seu estat civil, la seva edat, la seva cultura o origen o la seva classe social? Quina classe de discriminació cap a aquestes és la més habitual?

Sí, cada any fem una memòria on reflectim quins tipus d'atenció hem fet al llarg de l'any i el perfil de les diferents usuàries a les que s'ha atès, quanta gent ha vingut dels diferents barris de Cornellà.

Principalment les dones que venen al centre són dones a qui atenem per temes de

violència masclista, que és la manera amb què les dones pateixen més tan físicament com psicològicament, però també hi ha molts casos de discriminació a l'àmbit laboral, econòmic, sexual...

Aleshores aquí fem tot el que són atencions en l'àmbit civil, encara que també a escala jurídica, ja que hi ha molts temes de pensions d'aliments que no es compleixen, acomiadaments improcedents, temes de violència... Sobre les dones que atenem per temes de violència també tenim tot una estadística de quin tipus de dones són les que s'adrecen a aquest centre, de quin barri són, quina edat tenen, les seves professions... per tal de desmitificar que la violència masclista la pateixen només les dones amb menys recursos, menys cultura, menys educació, les més grans... puix que les nostres estadístiques ens indiquen que la violència es dona en totes les edats i en totes les classes socials .

Actualment la tanda d'edat que més s'està atenent per casos de violència és entre 30 i 45 anys, seguida de la de 20 a 30 anys.

4. Com porteu a terme els ajuts que presteu a les dones?

En aquest centre no donem ajudes econòmiques, existeix un protocol, un circuit d'intervenció i un pla transversal que treballen en tots els departaments, i aleshores quan hi ha un cas d'alguna dona de Cornellà, el que es fa és que treballin moltes àrees en aquest mateix camp, conjuntament el centre es coordina amb aquells departaments que poden donar ajudes econòmiques.

Nosaltres sobretot el que oferim és un servei d'informació sobre els diferents recursos municipals, un servei d'assessorament jurídic i un servei d'assessorament en casos de violència de gènere. D'altra banda fem diversos cursos, que són: un curs d'autoestima, un curs de comunicació oral, un taller de teatre, un curs sobre bricolatge, sobre sexualitat, sobre iniciació a la informàtica, sobre el medi ambient, les dones i la filosofia, la història a través de les dones, la història de la música, la història de la dona a l'òpera, la dona i el cinema, risoteràpia, un taller de ràdio, la història de dones artistes, etc. Els diferents programes que oferim són: grups de teràpia per a dones en processos de separació, grup de noies joves "Noies amb futur", grups d'autoajuda "Nova Dona" i "Espai Dona", tallers de prevenció sobre violència domèstica als IES de Cornellà, tallers d'imatge de les dones als mitjans de comunicació als IES de Cornellà, programa de "Nosaltres les dones" a "Ràdio Cornellà", tertúlies i conferències, observatori de les dones als mitjans de comunicació, dones en xarxa, Universitat d'Estiu de les Dones, etc.

5. Creu que cada vegada hi ha menys discriminació cap a les dones o més?

Evidentment hem avançat molt, durant molts anys s'han aconseguit moltes coses sobretot a nivell legislatiu, les dones han lluitat molt. Evidentment hem avançat. Sí que

és veritat que ara estem en un moment en què hem de lluitar per no perdre el que em guanyat, ja que hem estat apunt de perdre molts drets, drets, per exemple, sobre decisions que impliquen el nostre propi cos, vull dir, hem estat a punt de perdre un dret fonamental, el dret a reproduir-nos quan nosaltres vulguem i quan nosaltres ho necessitem. Però en aquests moments les dones estem intentant no retrocedir, hem avançat molt, encara que avui dia segueixen havent-hi molts estereotips que ens diuen com ens hem de comportar perquè som noies o com s'ha de comportar un noi per ser un noi, estereotips molt difícils de canviar a causa de la pressió social.

6. Creu que hi ha discriminació cap al sexe masculí?

Si, és clar, però no sé si és perquè la societat els discrimina o perquè ells mateixos consideren poca cosa, per exemple, treballar en guarderies o en l'educació primària, ja que la majoria que exerceixen aquests càrrecs són dones. Després el fet que la societat no els deixi poder expressar els seus sentiments com ho fem les dones, és a dir, de ben petits els ensenyen que han de ser forts, que no han de plorar... Per tant sí que són discriminats a causa d'estereotips que diuen que està mal vist que un home plori.

7. Les dones amb necessitat d'ajuda vénen a demanar-la o aneu vosaltres a buscar-la a través de serveis socials, etc.?

Les dones poden venir al centre de diferents maneres, podem fer-ho per iniciativa pròpia o venen mitjançant els departaments municipals i les institucions, perquè tenim un circuit d'intervenció i derivació, aleshores vénen derivades d'altres serveis.

Moltes dones no diuen res per por i llavors no se les pot ajudar, per això és tan important fer campanyes de sensibilització, commemorar el 25 de novembre (Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència contra la Dona), durant tot l'any diem que Cornellà és una ciutat contra la violència, i a més, ara s'ha fet una plataforma ciutadana que també diu a les dones que ho diguin i que tindran suport.

8. Qui creu que fomenta més les desigualtats, les dones, els homes o tots dos alhora?

Jo crec que quan tens el poder és molt difícil de deixar-ho, crec que per aconseguir la igualtat entre homes i dones, tots dos sexes han d'ajudar per fer-ho possible. Amb la frase de: "Quan tens el poder és molt difícil deixar-ho", faig referència a què en les altes instàncies de poder qui estan són els homes i que aquest poder no es deixa de qualsevol manera, llavors si entra una dona als comitès de direcció, a molts homes els hi costa molt acceptar-ho. Està comprovat que les empreses on hi ha equips mixtes funcionen millor, està vist que en tots aquells ambients on hi ha homes i dones la participació creix, la manera de veure el món és diferent, aleshores les aportacions són més positives, etc.

De vegades les dones també tenen una mentalitat masclista, la mentalitat masclista és

un tipus de mentalitat que la poden tenir tant els homes com les dones, hi ha molts homes feministes que volen lluitar per la igualtat. Així que no per ser dona es garanteix que es vulgui lluiti per temes d'igualtat, perquè a part de ser dona o home has de tenir clar que vols abanderar això, que vols lluitar per això.

9. Que s'hauria de fer per solucionar la desigualtat?

Primer, treballar la prevenció amb la gent jove, amb la infància, educar en igualtat i fer projectes d'eco-educació. A les generacions més adultes és més difícil però s'ha de fer conèixer a les noves generacions en una societat cada vegada més justa, ja que el propòsit és ser cada vegada més igualitari, cosa que trigarà un temps a passar però finalment s'espera aconseguir. Els homes i les dones han de tenir els mateixos drets però no tan sols legals, sinó reals, aleshores el més pràctic que es pot fer per evitar la discriminació és educar als més joves.

10. La Carta dels Drets Fonamentals està inclosa dins de la Declaració Universal dels Drets Humans i inclou la dignitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la ciutadania i la justícia. Des de la vostra posició podríeu dir si abraça tant el gènere femení com al masculí?

La Declaració Universal dels Drets Humans hauria d'abastir a tot el món, però els Drets Fonamentals s'estan violant en tot el planeta, a la infància, a les dones, a les races, a les religions... Hi ha nenes esclaves a l'Índia, hi ha tràfic infantil sexual, d'òrgans.... La violació dels drets fonamentals s'està fent a tot arreu i sincerament s'està permetent que passi. Jo sempre dic que tu veus el desenvolupat i l'avançat que està un país per la situació de les dones que hi viuen, contra millor sigui la seva situació, voldrà dir que serà un país que ha avançat i a progressat, contra més malament estan les dones en un país significa que un país està menys desenvolupat.

2.1.2 Entrevista a Marta Rius Gallart

Marta Rius Gallart és membre del Casal de Dones de Vilanova i Bullanga feminista.

1. Quin és l'origen i l'objectiu d'aquest casal? Qui el compon?

A Vilanova i la Geltrú existeixen mitja dotzena d'entitats/associacions conformades per dones (feministes, culturals, de maternitat, de cooperació amb projectes de desenvolupament internacional, etc.). Alguns d'aquests col·lectius fa anys que treballen a la ciutat, d'altres són de recent creació, però han confluït darrerament en actes públics amb un objectiu comú: la visualització de la lluita dels drets de les dones. Així, aquest darrer any, ens hem organitzat conjuntament per celebrar el 8 de març (Dia de la Dona Treballadora), el 22 d'octubre (campanya Vaga de totes) i el 25 de novembre (Dia per l'eradicació de la violència masclista). Fruit d'aquests contactes, al llarg d'aquest estiu hem estat gestant el naixement d'un espai que aglutinés la diversitat d'inquietuds dels col·lectius de dones locals: el Casal de Dones de Vilanova. Es tracta d'un paraigua que acull La Frontissa, Bullanga feminista, Cooperació, l'Assemblea de Drets Socials del Garraf, l'Associació Joudour Afak, el grup de criança Canalla i Acompanyando la vida. En aquests moments, el Casal de Dones està constituït formalment i compta amb uns Estatuts i reglament de funcionament aprovats. Hem creat una coordinadora del mateix Casal que és l'encarregada de gestionar el dia a dia de l'espai, segons el mandat que rep de l'assemblea del Casal, que és l'òrgan decisoriu mensual. Les membres de la coordinadora tenen l'encàrrec de negociar amb l'Ajuntament de Vilanova la nostra demanda principal: disposar d'un espai municipal. Esperem que a principis del 2015 assolim la nostra fita i l'Ajuntament ens cedeixi l'Espai d'Entitats (c/Sant Pau, 13), que actualment està infrautilitzat per altres entitats de la ciutat. El nostre objectiu per aquest any vinent és gaudir d'un edifici propi, autogestionat, amable i que permeti establir relacions de confiança entre els membres del Casal, a més de desenvolupar activitats de sensibilització entre la població vilanovina. Aquest és un projecte pioner a la comarca i té escassos referents previs als Països Catalans. Volem esdevenir un espai de referència a la ciutat, d'intercanvi i de reflexió per a dones i grups de dones des d'una perspectiva feminista, amb l'objectiu d'incidir en un projecte de ciutat sense subordinacions de gènere, basada en la cura de la vida i en el desenvolupament equitatiu, sostenible humanament, econòmic i ambiental. També volem esdevenir un punt neuràlgic social que faciliti la tasca permanent dels col·lectius vinculats, a més de facilitar l'acollida i assessorament de dones amb conflictes de violència masclista, feina que desenvolupa paral·lelament la Regidoria d'Equitat de l'Ajuntament.

2. Rebeu algun tipus d'ajut de part d'organismes oficials?

Alguns dels col·lectius que integren el Casal de Dones estan registrades al Registre Municipal d'Entitats i reben una subvenció anual, però el Casal de Dones ha estat creat

per assemblea i, per ara, no ens hem plantejat de registrar-nos i obtenir un NIF. La nostra voluntat és funcionar a través de l'autogestió i, per tant, no dependre de cap institució oficial a través d'ajudes remunerades. Però sí, col·laboració logística: comptem amb què l'Ajuntament ens faciliti lloc en un equipament, en tan som una entitat més de la ciutat mancada de recursos. Ara bé, si obtenim un espai que requereix adequació, tenim pensat sol·licitar ajudes a la Diputació de Barcelona, organisme que podria destinar recursos econòmics per adaptar la infraestructura.

3. Quina és la vostra manera de treballar? Com porteu a terme la promoció de les dones en tots els àmbits?

El Casal de Dones està basat en l'autogestió, el que significa que el funcionament d'aquest ens depèn exclusivament de les seves integrants. A títol individual, cadascuna dels membres té veu i vot a l'assemblea que convoquem periòdicament; és a dir, que qualsevol membre pot proposar accions/activitats dins del Casal, com tallers, xerrades, cinefòrum, etc. Alhora, els col·lectius que l'integren també poden proposar normativa i activitats a la coordinadora del Casal, per a què aquesta la traslladi a la resta de col·lectius.

Cada grup de dones que forma part del Casal funciona amb les seves pròpies dinàmiques i calendaris; aixoplugades en un espai comú, cada col·lectiu té les seves prioritats, però sempre en una mateixa direcció, que és ser un punt neuràlgic per les dones de Vilanova. Així, La Frontissa, que és l'associació amb més trajectòria a la ciutat, entre altres, ofereix cursos d'idiomes a novingudes, acollida i assessorament a dones víctimes de violència masclista, concursos d'art i literatura, etc. Bullanga feminista és el col·lectiu de dones de més recent creació, format per joves, que es dediquen a visualitzar la necessitat de socialitzar el feminisme al carrer, amb campanyes i performances que remoguin consciències i trenquin amb estereotips sexistes. D'altra banda, l'Associació Joudour Afak (traduït: Arrels i horitzons) és una entitat cultural de dones marroquines que combat l'analfabetisme, les violències familiars i que recerca la identitat de les noves generacions que cavalquen entre la cultura magribina i catalana. I un llarg etcètera.

Per aquest 2015, any de desplegament del Casal de Dones, tenim projectat un any d'activitats conjuntes amb els diversos col·lectius, que enriquirà la tasca que fan cadascun d'ells de forma autònoma.

4. Creieu que cada vegada hi ha menys discriminació cap a les dones o més? Per què?

La discriminació cap a les dones segueix imperant a la nostra societat. En alguns aspectes, hem avançat cap a una major autonomia però segueixen essent comuns els estereotips i mites sexistes que perjudiquen la dignitat de les dones. Ho veiem en el tractament del cos de la dona com a objecte als aparadors dels comerços o anuncis publicitaris, per exemple; o en el debat actual sobre la capacitat de la dona per decidir

sobre el seu propi cos. El Partit Popular, tot i que ha acabat descartant una reforma de la legislació, encara posa al damunt de la taula la capacitat de la dona per decidir quan i com té fills, delegant la decisió a instàncies mèdiques i jurídiques i infantilitzant-les novament. La discriminació comença quan seguim tolerant micro-masclismes, és a dir, petits gestos que degraden la dona, com acudits sexistes. La punta de l'iceberg és l'alta xifra de dones assassinades a mans de les seves parelles o ex parelles que, anualment deixa una mitjana de 60 víctimes a l'Estat espanyol. És la culminació de conductes masclistes que han estat tolerades durant tota una vida. La concepció de què quan un home ha matat la seva dona és per un moment transitori de negació mental no fa més que violentar doblement aquestes. L'assassí no es fa de la nit al dia, és fruit d'una conducta constant misògina que ha estat tolerada pel seu entorn. Per això cal que tota la societat es faci responsable dels seus veïns i que denunciï i assenyali amb el dit comportaments de menyspreu a la dona. Potser ara no hi ha més casos d'assassinat masclista que fa quaranta anys enrere, simplement avui es visualitzen més a través dels mitjans de comunicació, que sovint en fan una lectura errònia i esbiaixada.

5. Heu vist o conegut mai algun cas de discriminació cap al sexe masculí? Creieu que hi ha discriminació cap a aquest sexe? Si és que sí, de quina manera?

Vivim en una societat patriarcal, el que implica que les dones estem condicionades pel domini dels homes (pater=pare); La posició de poder i privilegis dels homes sobre les dones avui és cultural (no respon a qüestions biològiques) i s'ha transmès de generació en generació des de fa segles en la majoria de societats del planeta. El patriarcat, com a concepte i pràctica, vulnera d'arrel el principi d'igualtat entre dones i homes, ja que col·loca a la meitat de la humanitat, les dones, en una posició de submissió cap als homes. La presa de poder va ser en un inici per raons biològiques, però es va elevar a la categoria política i econòmica i, això ha condemnat la història de la humanitat a veure la realitat des d'una òptica masculina. Passant forçosament pel sotmetiment de les dones a la maternitat, la repressió de la sexualitat femenina i l'apropiació de la força de treball total, del qual el primer però únic producte són els fills. És un sistema que, de forma estructural, menysté l'autonomia i capacitat de decisió de les dones i es manifesta en el lideratge imperant dels homes a totes les esferes de la vida quotidiana, a casa, les amistats, el mercat laboral, etc.

El patriarcat afecta els homes, sí, en tant que també han de complir amb un rol concret: ha de ser fort (no pot mostrar feblesa), dominant, emancipat econòmicament, viril, etc. No deixen de ser etiquetes que estigmatitzen la persona i no permeten alliberar la individualitat de cada home. Però ni de lluny amb la mateixa contundència, ja que, com he dit, el patriarcat situa sempre a l'home en una posició de privilegi respecte a la dona. I en particular, l'home blanc, occidental i de classe benestant. Els rols adjudicats a la dona en una societat patriarcal són de submissió, limitació i incapacitació, de forma més o menys velada, però sempre assignen un lloc secundari a

aquesta.

6. Qui creieu que fomenta més les desigualtats, les dones, els homes o tots dos alhora? Per què?

Les desigualtats entre homes i dones es fomenten per transmissió cultural, en societat, en contacte amb el que és col·lectiu. Un home, per si sol, quan neix no és masclista. Una dona no neix masclista; és a través de l'aprenentatge social que emmagatzemen un imaginari masclista. Des de ben petits que la família, l'escola i les institucions atorguen idees i papers concrets a homes i dones. Així, històricament, les dones, "per amor", tenen cura dels fills i de les persones que les envolten per a ser ben considerades. Als homes no se'ls hi transmet la mateixa obligació. Homes i dones, per igual, si no combaten els papers que se'ls hi adjudiquen, segueixen perpetuant desigualtats.

El feminisme és la concepció que busca la igualtat entre homes i dones. El masclisme posiciona els homes per damunt de les dones. Així és que no són les dues cares oposades d'una mateixa moneda. El masclisme ha matat més de mig centenar de dones aquest 2014; quants homes ha matat el feminisme? Cal destruir tòpics ridículs com que "hi ha dones que també maten homes". La xifra és insignificant (un 0,001%) i les motivacions són incomparables (la majoria de dones que han matat a les seves parelles o ex parelles ho han fet com a mètode d'autodefensa, després d'experiències de maltractament masclista per part dels seus cònjuges). L'assassí masclista mata perquè es creu en posició superior que la dona, que pot decidir si viu o no. La dona que assassina a un agressor ho fa com a autodefensa davant d'una justícia inoperant.

7. Que s'hauria de fer per solucionar la desigualtat?

Tot i que la lluita feminista ha estat fonamental en el trencament del pensament únic i s'han aconseguit avenços socials en la matèria, avui segueix imperant el masclisme. Per tant, segueix essent necessari fer pedagogia feminista, entre dones i homes, des de l'escola, l'empresa i institucions governamental perquè es tradueixi en un futur lliure de percepcions masclistes. I cal, sobretot, evitar caure en la cruel idea de la guerra entre sexes i comprendre que l'enemic a combatre no és l'home, sinó el masclisme com a fenomen cultural arrelat. Encara hi ha un llarg camí a recórrer en la lluita per la defensa de la igualtat de gènere, que no ha de ser un acte solidari de l'home cap a la dona, sinó un front comú d'afectació general. És de vital importància que les dones s'autoorganitzin perquè se les escolti, tot creant espais de sonoritat entre elles. La proliferació d'espais i col·lectius integrats únicament per dones no han de ser percebuts com a excloents, ja que avui es fa necessari que les dones comptin amb espais de confiança propis no mixtes. La resta d'esferes de la vida ja són compartides amb els homes. I si hi ha homes que s'autoorganitzen per lluitar des de perspectives feministes, sumarà esforços en la mateixa direcció.

8. La Carta dels Drets Fonamentals està inclosa dins de la Declaració Universal dels Drets Humans i inclou la dignitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la ciutadania i la justícia. Des de la vostra posició podríeu dir si abraça tant el gènere femení com al masculí? Per què?

La voluntat en la redacció de la Carta de Drets Fonamentals és inclusiva d'ambdós sexes, ara bé, la dignitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la ciutadania i la justícia són conceptes que es soscaven moralment quan a les dones se'ls hi adjudica encara, el paper de cures de la llar – sense remuneració-, cobren un 26% menys que els homes quan desenvolupen les mateixes feines al mercat laboral, són assetjades pel carrer o no compten amb una protecció adient davant de la justícia en casos d'agressió masclista verbal o física.

2.1.3 Entrevista a Marta Serrano Martín

Marta Serrano Martín és periodista, activista LGTB i feminista. Una persona a qui li agrada conèixer i defensar la veritat de les coses i fer-se-les arribar a aquells que no tenen els medis per buscar-la per si mateixos.

1. Com i perquè et vas començar a interessar pel món del feminisme?

Crec que d'ençà que tinc ús de consciència sempre he defensat les desigualtats, tant de gènere com el racisme, l'homofòbia... però a mesura que anava creixent em vaig anar adonant de tots els obstacles que teníem especialment les dones per avançar en la vida i arribar al nivell dels homes, i per aquest motiu vaig començar a cercar més informació i a fer-me una mica activista.

2. Ets membre d'alguna associació o centre feminista? Si és que si, quin?

Sóc voluntària a Creu Roja Joventut de Manacor, i com podeu saber CR té una part dedicada exclusivament a la dona, i allà he realitzat varies campanyes, tant el dia de la dona com el dia contra la violència de gènere. També som voluntària a Ben Amics, una associació LGTB de Mallorca, i els drets dels homosexuals van molt plegats als de les dones.

3. Creus que cada vegada hi ha menys discriminació cap a les dones o més? Per què?

No crec que hi hagi ni menys ni més, crec que canvia. Fa uns cinquanta anys, per posar un exemple, les dones només podien dedicar-se a la llar i sempre depenien d'un home (primer del pare i després del marit) ara això no és així, però la discriminació cap a les dones segueix d'altres formes. Avui dia encara hi ha un gran "techo de cristal" que impedeix que les dones, encara que tinguin més estudis, no puguin arribar a les altes esferes de les empreses i segueixin cobrant menys que els homes; són infravalorades i menyspreades en molts d'àmbits, segueixen les altes xifres d'assassinats per violència de gènere... Un clar exemple recent de què la discriminació segueix present és l'article que va publicar Alerta Digital dient que la culpa del tiroteig de Vigo era perquè les dones havíem entrat al cos de seguretat de l'estat.

¿Per què segueix? Perquè la mentalitat ha de canviar, s'ha de començar educant des d'abaix. Vaig llegir un article al Huffington Post on una mare expressava com els pares no han d'educar a les filles dient que no han d'anar provocatives per evitar les violacions, sinó que han d'educar als seus fills perquè aprenguin a què les dones són iguals que els homes i se les ha de respectar. I aquest es el problema, la nostra generació a poc a poc està canviant però encara queda molta feina a fer, es necessita un canvi d'actitud, un altre punt de vista.

4. Has vist o conegut mai algun cas de discriminació cap al sexe masculí? Creus que hi ha discriminació cap a aquest sexe? Si és que sí, de quina manera?

Si hi ha discriminació cap al sexe masculí, però amb unes determinades clàusules. És a dir, es discrimina al gènere masculí quan aquest no és “suficient home”, és a dir, no hi ha discriminació cap al gènere masculí com a tal si no quan una persona deixa de ser tan masculina. He conegut casos d'amics amb els quals s'han ficat per no ser suficient “mascles” o d'un conegut que se'n reien d'ell per ser assistent de parts, per l'estereotip de què és una feina socialment de dones.

Aquesta és la principal diferència, la violència de gènere, és aquella violència cap a les dones pel simple fet de ser inferiors, els homes són inferiors quan actuen o se semblen a aspectes tradicionalment de dones.

5. Qui creus que fomenta més les desigualtats, dones, homes, o tots dos alhora? Per què?

Tots fomentem la desigualtat. Els homes per creure's superiors i les dones per acceptar ser inferiors.

6. Que s'hauria de fer per solucionar la desigualtat de gènere?

Ja ho comentava abans, l'educació és la principal eina per canviar les coses, ha d'haver-hi un canvi de mentalitat i educar en igualtat de sexes, en la paritat des de l'escola d'infants, a l'àmbit educatiu i a l'àmbit familiar.

7. La Carta dels Drets Fonamentals està inclosa dins de la Declaració Universal dels Drets Humans i inclou la dignitat, la llibertat, la igualtat, la solidaritat, la ciutadania i la justícia. Des de la vostra posició podríeu dir si abraça tant el gènere femení com el masculí? Per què?

Vol abraçar els dos gèneres, però les lleis no ho són tot. A Espanya tenim una igualtat legal però no una igualtat real. És a dir, fer unes lleis que posin en igualtat de condicions als dos gèneres és un primer pas, però no és suficient, el que s'ha de fer és aconseguir aquesta igualtat, fer-la real, ja sigui amb polítiques més estrictes com amb educació. ¿Com és que ara com ara encara hi ha tants casos de violència de gènere si les lleis protegeixen a les dones? Perquè d'una banda, no s'apliquen correctament i per l'altre, la mentalitat encara no ha canviat.

2.2 ENQUESTA

13/12/2014

TREBALL DE RECERCA - Formularios de Google

mariatomasc@gmail.com

[Editar este formulario](#)

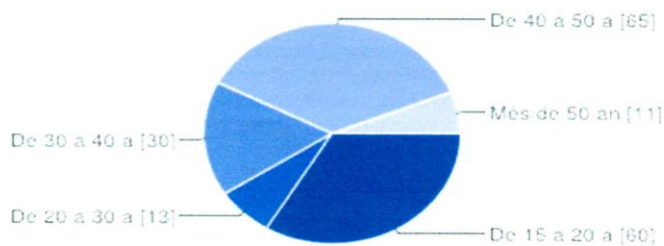
179 respuestas

[Ver todas las respuestas](#)

[Publicar datos de análisis](#)

Resumen

1. Indique la seva edat.

De 15 a 20 anys.	60	34%
De 20 a 30 anys.	13	7%
De 30 a 40 anys.	30	17%
De 40 a 50 anys.	65	36%
Més de 50 anys.	11	6%

2. Indique el seu sexe.

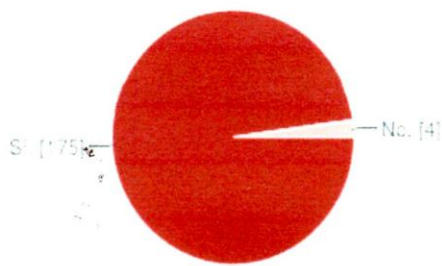

Masculí.	55	31%
Femení.	124	69%

3. Sap que és el masclisme i el feminisme?

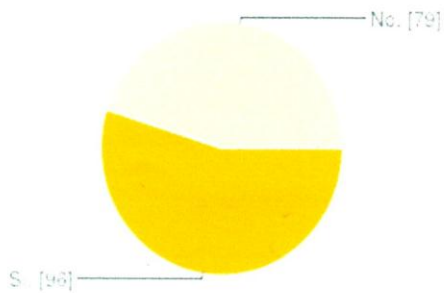
13/12/2014

TREBALL DE RECERCA - Formularios de Google

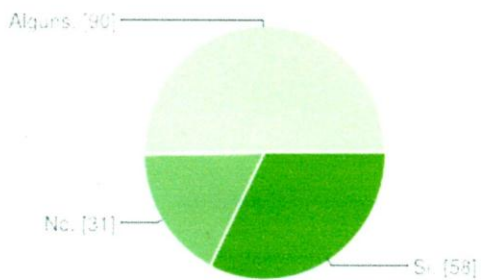
Sí.	175	98%
No.	4	2%

- Creu que són conceptes oposats?

Sí.	96	54%
No.	79	44%

4. Coneix la Carta dels Drets Fonamentals? Es a dir, els drets bàsics de les persones?

Sí.	58	32%
No.	31	17%
Alguns.	90	50%

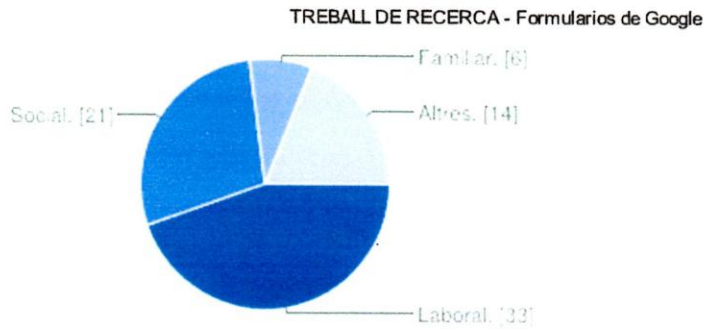
5. Ha sigut discriminat/ada alguna vegada a causa del seu sexe?

Sí.	63	35%
No.	116	65%

6. En quin àmbit ha sigut discriminat/ada?

13/12/2014

Laboral.	33	18%
Social.	21	12%
Familiar.	6	3%
Altres.	14	8%

7. De quina manera s'ha sentit discriminat/ada? Podria explicar-ho breument?

Dir-te que no pots vindre a un lloc o fer alguna cosa per el simple fet que ets una noia i no ho pots fer perque "son coses d'homes"

En les discoteques, les noies no paguen

Por la condicion de mujer, no se me ha permitido realizar algunos actos.

Nomes per ser dona que et diguin guapa enlloc del teu nom.

En qüestió de sou

El tipic això es feina d'homes o de dones

No sentirme valorada por ser mujer en algunos ambitos sociales

en les discoteques les noies tenen preferencia que els nois

A las mujeres les invitan a mas sitios, entran gratis en cualquier centro de ocio e incluso les regalan cosas. Aparte de que en toda mi vida estudiantil, las mujeres han sido discriminadas de forma positiva, siendo elegidas siempre para premios, etc.

No he tingut les mateixes oportunitats q companys meud de treball

Hi ha desigualtat a nivell social. Estem en una societat patriarcal. Em sento, per exemple, discriminada a partir de la publicitat, que no és igualitaria.

En un bar on el cambrer pregunta a un home que demanaré jo.

Els sous i els carrecs home dona no tenen res a veure

Bromes molt sexistes i haver d'ocupar una determinada posició pel fet de ser dona

En un treball em van dir que per ser dona no podria agafar el pes suficient y faria el meu treball malament.

mi marido no me dejaba ir sola a ningún sitio, ni con amigos, de hecho solo podía tener amigas. Mientras él tenía amantes. no disponía de dinero, tenía que apuntar todo lo que compraba , hasta una barra de pan. en casa solo yo hacia la faena, la comida, la compra, etc... él nunca me ayudaba pero además controlaba al venir a casa pasando la mano por los muebles para ver si habia limpiado bien el polvo, me

13/12/2014

TREBALL DE RECERCA - Formularios de Google

hacía tenerle miedo, psicológicamente me tenía anulada y me humillaba delante de amigos.

Diciendome que yo no le mandaba a el porque era una mujer y que me callara
A la hora de cobrar, un hombre y una mujer en el mismo puesto de trabajo el hombre siempre cobrará más.

Visc a Arabia Saudita. Aquí la discriminació es en tots el ambits socials
Cuando el hombre cree que es tu dueño. Cree que puede decir lo que tienes que hacer.

Es van despedir de la meva feina , quan vaig tenir el meu fill.

A l'hora de sortir amb els amics, els típics acudits masculistes

Oportunidades mas faciles para el sexo contrario cuando no son mas debiles somos iguales al igual que lo he visto en el caso contrario

A moltes empreses on he treballat hi havia llocs de treball només per a homes i d'altres només per a dones sense que hi hagués cap rao per ésser així.

Estar mal mirada por jugar a juegos socialmente asignados a los chicos o por asignar tareas domesticas a hombres habiendo mujeres , etc.

labors de casa

M'ha costat més q als meus companys homes guanyar-me la valoració dels meus responsables a la feina. Després sempre hi ha el comentari del companys de clar com q tu ets dona ho tens més fàcil quan es ben al contrari al menys al món de l'enginyeria i automoció

Sueldo inferior Comentarios inapropiados sobre el físico

A l'hora de fer les feines de casa. Hem toca a mi perquè sóc una noia.

Salari per Fer matrices funcions i tenir iguals o mes responsabilitats sou mes baix
No dirigit-se directament a mi sinó a la meva parella, no donar importancia als comentaris que jo donava, no veure bé el fet de que una dona pagui un dinar o un sopar a un home... Però no sempre han estat homes sinó que també ho he vist en dones

Un Sr, dentro de la misma empresa de trabajo que yo, pero en otro departamento distinto, no me dejó optar a una de las varias vacantes que ofrecía la empresa por el mero hecho de ser mujer...

Dona i jove moltes vegades és igual a menys capacitada i això no és cert. Sembla que hakis de demostrar el doble per ser igual que un home en un mateix lloc de treball.

Amb respecte la força

Salari

Per no deixarme realitzar una feina de la cual estava totalment cualificada

Una dona encara te q demostrar. En igual condicions l' home es sempre la primera opción en qualsevol projecte

Falta de igualdad en el trato y en las condiciones de trabajo respecto a los hombres

Temes laborals amb salaris.

Amb les feines d la casa

La feina les fan les dones

El menú sou

Por tener hijos principalmente y ahora la edad

Ejercer el mismo trabajo que un hombre, teniendo yo titulación y el no, y el cobrar más del doble que yo de sueldo.

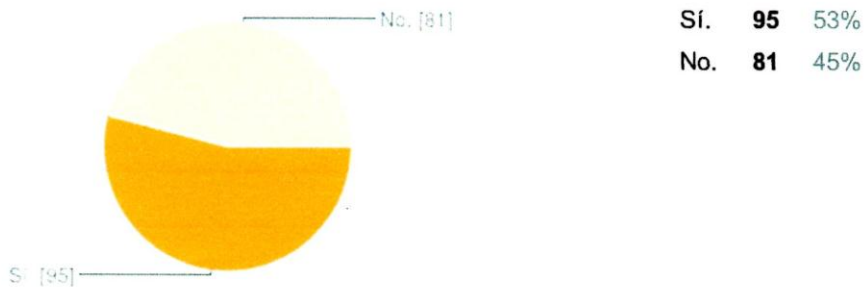
Dir que no serveixo per fer una feina per no tenir prou força, que es una feina d'homes..

Per temes promoció fent igual feina o inclús més no tenir opció de promoció, per política d'empresa donava més opció a homes.

A l'hora de fer coses, si se't dona bé alomillo n'hi ha un comentari tipus "però si ets una dona, no pots ser bona", per exemple.

No poder paticipar en un consejo de mujer por ser hombre

8. Ha conegut o vist mai algun cas de discriminació de sexes?

- Podria explicar-ho?

En entomo laboral y de relaciones de pareja. En entomos mas lejanos, en educacion y en derechos a decidir

El mateix q el meu

A l'escola alguna vegada s'ha discriminat a alguna noia

Aqui les dones no els hi es permes conduir

Rescindir contratos por ser o estar en edad de ser madre

Despedir a una mujer por quedarse embarazada y contratar a un hombre.

En mi persona cuando tienes la entrevista y ven ka edad y si estas casada también por que consideran que no puedes tener tiempo. Para viajar.

en contra del home quan una parella es divorcia la dóna/ mare s'aprofita de les lleis d' ara que no tene en conte el home/pare.

El meu salari era més baix que el del meu company

Tal com he dit anteriorment i tambe en tot el tema de les tasques domestiques i

13/12/2014

TREBALL DE RECERCA - Formularios de Google

tsmbe en quant a la sexualitat

Els meus pares per els treball de casa

Menys sou, menyspreu per ser dona, paraules ofensives pel carrer,..

En historia quan en l'any 1880 o així les dones havien d'aguantar que el marit la pegues.

Si han escollit es un proceso de seleccio , al home primer perqye no te fills

Maltrato fisico

Reunions familiars, les dones son a la cuina i els homes a la taula esperant el menjar, parlant tranquilament..

Per exemple a la feina, als homes els posen a fer tasques de carrera i descarrega, i les dones no, essent Tots dos de la mateixa categoria laboral.

Diferencia en sous per el mateix treball. Discriminacio per maternitat Etc.

En trabajos relacionados generalmente hechos por hombres....jardineria transportes albañileria...

El mateix marit dir-li a la seva dona que callesi perque no tenia ni idea de lo que parlava. I tant que sabia lo que deia!!!! Això li diu moltes vegades...una pena.

la meva germana. quan va acabar la llicenciatura de químiques no va poder optar a una feina perquè buscaven un home. Van justificar-ho, dient que s'hauria de gestionar la feina d'un grup d'homes d'una empresa automobilística i ells no se sentirien bé que una dona els hi dirigis.

Un home dir que es superior a una dona i sense cap explicacio.... so d,un sexe superior i punt.....

Acomiadament laboral per quedar-se embarassada, o arraconament al demanar reducció de jornada

Ascensions a homes, dones que després de ser mares han estat apartades del carrec o canviades de lloc.

Los comentados anteriormente.

Discriminar una dona a la feina només pel fet que es creu que no oh podrá fer

No

No donar feina a una dona davant d.un home per rao de ser dona malgrat q tots dos tenian mateixos estudis i experiencia laboral

Que et digui un home que tu rentis els plats mentres esta ell assegut al sofá

Problemes laborals per baixa maternal o cura dels fills

Un hogar donde las decisiones las toma el marido.

Recerca d treball.

No cal anar gaire més enllà del carrer, el metro o cualsevol botiga on els cartells (que ja tenim interioritzats) fan un ús de la imatge femenina com a objecte per al plaer dels homes, incitant a les dones a vestir-se o comportar-se de manera "femenina" i fent-les sentir així partíceps de la societat a la que pertanyen.

En carreres professionals(promocions)

A la feina. Normalment solen preferir els homes.

13/12/2014

TREBALL DE RECERCA - Formularios de Google

si empresa on càrrecs de responsabilitat a més de ser massa encarregats tots homes amb sous abusius i sense possibilitats envers les dones

Donar mes diners a un net que a una neta.

Si al meu pare li va pegar a la meva mare.

Per estar embarasada

Mujeres que no pueden hacer lo que realmente quieren porque a sus parejas no les gusta.

Habitualmente discriminación entre administrativos y secretarías

Violencia de genere. Entrenadora espanyola de tenis. Arbitratge femení a la lliga alemanya de futbol.

Mateix treball i mes sou l'home.

A nivel laboral, en muchas ocasiones he visto como algunas mujeres no han sido suficientemente valoradas.

La meva mare es química i la van fer fora per ser dona en un treball "d'homes".

En feines tradicionalment considerades d'homes, la dona ha de demostrar molt més perquè es desconfia d'ella. Afortunadament penso que el tema està canviant amb les noves generacions.

Fa anys, a una empresa, només pel fet de contraure matrimoni havies de deixar la feina

Por se mujer una compañera de fútbol no podía jugar solo la dejaban entrenar y aun asi solo podi hacerlo los miercoles.

Sobre todo en mujeres, he visto como no se le permitian realizar acciones por su condicion de mujer y en el trabajo era mas acentuado

laboral todos los días en ciertas empresas

En mi propio caso por parte del padre de mis hijos, el que un día fue mi marido, con el que estuve casada varios años hasta que tomé la decisión de DIVORCIARME...

A casa la meva germana: La dona ha d'estar a casa amb els fills i feines de casa i l'home a la feina a guanyar els diners

Llegada de la mujer a puestos importantes en las empreaas

Hace unos días en las noticias. Apedreadon hasta la muerte a una mujer, incluso su padre, acusada de un supuesto adulterio.

En ambits laborals o quan es necessaria la força, a les dones se les situa en un rang inferior

Una parella amiga violència masclista

Li van fer el matéis que a mi a la feina.

No agafar a una dona a la feina per que esta en edad gestant

En la violencia masclista que genera la desigualtat. En una seleccio per una oferta de treball.

Documentals

A La feina d'unacompanya volien fer reducció de personal i enprincipi volien fer fora

13/12/2014

TREBALL DE RECERCA - Formularios de Google

a un company i l'avanç amb ella en comptes del noi quan es va quedar embarazada. També se casos de no promocionar a noies pq volen tenir fills

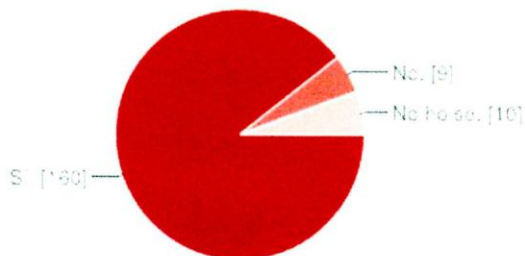
A la televisió. En els països arabs hi ha un gran moviment feminista, contràriament del que pensa molta gent és lluitar per a la igualtat de sexes. Moltes de les dones que hi participen son perseguides per homes que les volen assassinar

Durant tota la historia, la dona no ha pogut votar per exemple i s'ha tingut que ocupar sempre dels nens, de la cuina i de la familia.

Discriminació a l'hora de participar en algun esport i tonteries per l'estil

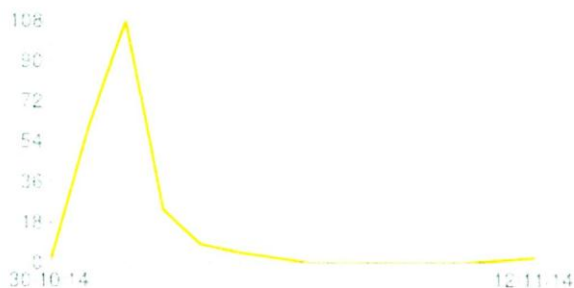
realizando el mismo trabajo que un hombre, he cobrado menos e incluso haciendo más faenas y más horas e tenido que demostrar el doble, también haciendo trabajos inferiores a mi categoría. También me echaron cuando me quedé embarazada.

9. Creu que actualment segueix havent discriminació cap a les dones?

Sí.	160	89%
No.	9	5%
No ho sé.	10	6%

Número de respuestas diarias

Conclusió enquesta

L'enquesta ha sigut contestada per 179 persones, 55 del sexe masculí i 124 del sexe femení, entre aquestes, 60 persones tenen de 15 a 20 anys, 13 persones de 20 a 30 anys, 30 persones de 30 a 40 anys, 65 de 40 a 50 anys i 11 persones tenen més de 50 anys.

D'aquestes 179 persones, el 98 % contesta que sap que és el masclisme i el feminisme, però alhora de qüestionar-se si són conceptes oposats o no, el 54 %, una mica més de la meitat, creuen que sí, cosa que no és correcta, ja que el feminisme és una doctrina i moviment social que no pretén la superioritat de les dones, sinó que lluita perquè aquestes tinguin els mateixos drets que els homes i el masclisme és una actitud de determinades persones que consideren que l'home és superior a la dona, així doncs no són conceptes oposats.

A la quarta pregunta: "Coneix la Carta dels Drets Fonamentals? És a dir, els drets bàsics de les persones?", el 50% ha contestat que alguns, el 32% que sí que els coneix i el 17% que no, la meitat de les persones coneixen alguns drets bàsics, per tant, la conclusió d'aquest punt és bastant correcta.

A la cinquena pregunta: "Ha sigut discriminat/ada alguna vegada a causa del seu sexe?", 63 persones han contestat que sí ho han sigut, entre elles 8 homes i 55 dones, de manera que han sigut més discriminades dones que homes. A la següent pregunta s'observa en quin àmbit han sigut discriminades aquestes persones i es veu que, la majoria, un 18%, han sigut discriminats/ades a l'àmbit laboral, un 12% a l'àmbit social, un 6% a l'àmbit familiar i el 14% restant a altres àmbits.

A la pregunta set les persones enquestades i que han contestat que sí a la cinquena pregunta, expliquen de quina manera s'han sentit discriminats/ades.

La major part de la gent ha conegut o vist mai algun cas de discriminació a causa del sexe, que expliquen a la vuitena pregunta. Per últim, es pregunta si es creu que actualment segueix havent-hi discriminació cap a les dones i, 160 persones, afirmen que sí.

En síntesi, crec que s'hauria de fomentar més la paraula feminisme, ja que molta gent ho considera l'oposició a masclisme, tal com diu Emma Watson al seu discurs sobre la campanya HeForShe: "Com més parlava de feminisme, més m'adonava que lluitar pels drets de les dones s'ha convertit massa sovint en un sinònim d'odi contra els homes. Si hi ha alguna cosa que sé amb certesa és que això ha de finalitzar. [...] Vaig decidir que era feminista. A mi no em va resultar complicat, però les meves recents recerques m'han mostrat que el feminisme s'ha convertit en una paraula poc popular. Les dones estan triant no ser identificades com a feministes. Aparentment, aquesta expressió és percebuda com a massa forta, massa agressiva, aïlladora, anti-homes, i fins i tot repulsiva."

Definitivament, segons l'enquesta, segueix havent-hi discriminació cap a les dones, sobretot a l'àmbit laboral i social.

«Los abortos forzados en China aún son habituales»

CHEN GUANGCHENG Activista

MARTÍ BENACH
BARCELONA

Abogado autodidacta y ciego, Chen Guangcheng llegó a provocar una crisis diplomática al huir en abril del 2012 de su arresto domiciliario y refugiarse en la embajada de EEUU en Pekín. Estuvo en prisión por denunciar la práctica de abortos forzados a 7.000 mujeres chinas por violar la política del hijo único. Exiliado en EEUU, ha venido a Barcelona

para participar en el Festival del Tibet y de los Derechos Humanos, organizado por la Casa del Tibet.

—**Su escapada en el 2012 y su refugio en la legación de EEUU dio casi para una película. ¿Cómo lo logró?**

—Sucedió tras un año y medio de pararlo mentalmente. Llegó un día, un instante, en que tuve una oportunidad única y la aproveché. Salté ocho muros y esquivé ocho controles de guardias. Un amigo me ayudó a llegar a Pekín. Tras varios días de negociaciones entre EEUU y China logré que me dejaran salir del país.

—**¿Cómo recuerda los cuatro años de cárcel y el arresto domiciliario con que le castigaron por su denuncia?**

—Fue muy duro. En realidad, estuve siete años recluido: 10 meses sin ningún pretexto, en fase negra, como le llaman; cuatro años de cárcel oficial y 20 meses con arresto domiciliario.

trayectoria

Abogado tenaz

Chen saltó a las portadas de la prensa internacional cuando él solo burió la vigilancia policial y viajó desde su pueblo natal de la provincia de Shandong hasta

JOAN PUIG

► El abogado chino Chen Guangcheng, en la sede de la Fundación Casa del Tibet, ayer en Barcelona.

«El presupuesto del Gobierno de Pekín destinado a

y abortos forzados en China?

—Sí, sigue siendo muy habitual. Siguen habiendo casos casi cada día. Ayer mismo [lunes] leí el de una mujer que murió tras ser forzada a abortar. Sucedió en el 2008, y su marido lo denunció ante la justicia. Todavía no ha obtenido respuesta.

—**¿Es cierto que la política del hijo único se está flexibilizando?**

—Hay más de 5.000 activistas, aunque probablemente sean más. La vigilancia domiciliaria, antes solo en grandes urbes, se está extendiendo a condados y pueblos. Solo le digo una cifra: el presupuesto del Gobierno chino destinado a vigilar a la gente, ya supera el presupuesto militar, que es de 700.000 millones de dólares.

El desafío terrorista

El precio de las esclavas

El Estado Islámico establece en un documento cuánto se debe cobrar por las mujeres y los niños apresados en Irak. Los yihadistas apremian a vender para ayudar a financiar el grupo

ANTONIO BAQUERO BARCELONA

Venden a mujeres, niños y bebés como mercancía e incluso fijan el precio que, según su edad, debe pagarse. No tiene fin la barbarie del Estado Islámico, un grupo terrorista que hace retroceder a la humanidad a sus tiempos más oscuros.

La última prueba de estas atrocidades es una circular emitida por el Estado Islámico que, bajo el título de «precios de venta del botín», establece el coste mínimo que ha de pagarse por las mujeres y niños que han caído en manos del EI tras la conquista de pueblos del norte de Irak y que han sido puestos a la venta en el mercado de esclavos de Mosul. La circular señala que «ha habido una bajada en las ventas de mujeres y del botín», lo que está afectando «la financiación del Estado» y los recursos de que disponen «los muyahidines».

Así, según ese documento al que ha tenido acceso este diario, se ha-

drán de pagar «75.000 dinares por las mujeres de entre 30 y 40 años»; «100.000 dinares por las mujeres de entre 20 y 30 años»; «150.000 dinares por las mujeres de entre 10 y 20 años»; «50.000 dinares iraquí por las mujeres de entre 40 y 50 años». Como queda patente, el precio sube conforme baja la edad de las mujeres. Al cambio, 100.000 dinares iraquí son unos 70 euros.

El texto deja patente que incluso los bebés y los niños están en venta. Así, se establece un precio de «200.000 dinares por los bebés y las niñas de hasta 10 años». Al final del documento, se establece que nadie podrá comprar a más de tres personas y que los sirios, los turcos y las personas originarias del golfo Pérsico no tienen derecho a comprar esclavas. El documento lleva

LA ORDEN DEL ESTADO ISLÁMICO

MEMBRETE
Con el logotipo del Estado Islámico

ENCABEZAMIENTO
"En el nombre de Dios..."

El documento justifica fijar los precios a causa del descenso de la venta de esclavas que ha perjudicado las finanzas del grupo terrorista

'LISTADO DE PRECIOS' DE VENTA POR MUJER ESCLAVA

	DINARES IRAQUÍ	CONVERSIÓN A EUROS*
Mujeres de entre 30 y 40 años	75.000	53€
Mujeres de entre 20 y 30 años	100.000	70€
Mujeres/niñas de entre 10 y 20	150.000	105€
Mujeres de entre 40 y 50 años	50.000	35€
Bebés y niñas de entre 0 y 9 años	200.000	140€

RESTRICCIONES
No se permite la venta de más de 3 esclavas a una misma persona
No pueden comprar esclavas ni los sirios, ni los turcos ni los originarios del golfo Pérsico

*A modo indicativo, no aparece en el documento original

Las chicas menores de 20 años valen 100 euros y las niñas de menos de 10, unos 140

el sello del Estado Islámico y está fechado el 21 del mes de Dhu Al Hijja del año 1435 de la Hégira. Es decir, el 16 de octubre del 2014.

«Juegan la carta del sexo. Quieren enganchar a los yihadistas iraquí y a los yihadistas llegados de otros países con la posibilidad de poder tener esclavas. Es cobardía y

horrible», opina Abdalá Rami, un experto marroquí en yihadismo.

«El revival de la esclavitud»

Este texto no es el único documento que ha aparecido en los últimos días y que acredita como los yihadistas del EI están vendiendo a mujeres y niños como esclavos. En el vídeo difundido en las redes sociales aparece un grupo de yihadistas que comentan con felicidad cómo la jornada en que se graba el vídeo es el día del mercado de esclavas. «Hoy es el día del reparto, gracias a Dios. Cada uno va a tomar su parte». Y añade: «Yo le juré a un amigo que le conseguiría una chica para él». Otros combatientes que aparecen en el vídeo, en tono divertido, exclaman: «¿Dónde está mi chica yezidi? El que quiera que vende a su esclava; el que quiera que le regale... Cada uno es libre de hacer lo que quiera con su

parte del botín». «Si tiene 15 años tendré que mirarle la dentadura», comenta uno.

Según ha denunciado un portavoz de la Media Luna Roja, Mohamed al Khuzai, el EI ha secuestrado a unas 500 mujeres y está traficando con ellas. El EI no esconde esas prácticas. «Incluso alardea de ellas», dice Abdalá Rami, en referencia al artículo aparecido en Da'iq, la revista de propaganda oficial del este grupo yihadista, y que se titulaba «El revival de la esclavitud». En el artículo, se afirma «que esclavizar» a las mujeres tomadas como botín «está establecido en el Corán». En concreto, el texto justifica la esclavitud de las mujeres yazidas por pertenecer a una secta de «desviados» y apela a los primeros tiempos del islam. «Las familias yazidas esclavizadas han sido vendidas igual que antes los mushrikín (los apóstatas) fueron vendidos por los compañeros (del profeta)».

Menores kurdos denuncian secuestros de torturas del Estado Islámico

AGENCIAS BERLÍN

Niños kurdos de entre 14 y 16 secuestrados en la ciudad siria de Kobani, en el norte del país, han denunciado torturas y abusos a manos de milicianos de Estado Islámico, denunció la organización Human Rights Watch (HRW), que cita declaraciones de las propias víctimas.

Unos 153 jóvenes kurdos fueron secuestrados en mayo cuando se dirigían hacia Kobani. El Estado Islámico ha ido liberando progresivamente a estos rehenes -los últimos el pasado 29 de octubre- y se encuentran en territorio turco. HRW ha entrevistado a cuatro de estas víctimas, que han relatado sus capturas golpeaban a los niños cuando intentaban escapar, les obligaban a recibir clases sobre doctrina religiosa y les mostraban vídeos de Estado Islámico en combate. Los milicianos reprendían cualquier mal comportamiento. «Los que no seguían el programa eran go-

dos», dijo una de las víctimas, de 15 años. «Nos pegaban con una manguera verde o un cable gordito de electricidad en las manos, en la espalda o la planta de los pies. Buscaban excusas para pegarnos aunque hubiese motivo», contó.

«Nos pegaban con una manguera o un cable de electricidad», revelan

Los milicianos dividían a los niños en ocho grupos étnicos y priormente los repartían en distintas clases en la escuela donde pedían reclutados. Podían hablar de forma ocasional con sus padres -citas o mediante teléfono-, pero podían hacerlo en kurdo.

FORMACIÓN RELIGIOSA / El Estado Islámico maltrataba especialmente a los niños de familias simpatizantes con el Partido Unión Democrática (considerados infieles por los yihadistas). «Les pidieron que les dieran direcciones de sus familias, parientes, y les decían: 'Cuando vayamos a Kobani los cogemos y les cortamos en pedazos', explicó uno de los niños, de 15 años. Los cuatro niños contactados por HRW dijeron que no sabían los motivos exactos de su detención. Los milicianos les dijeron que habían completado la formación religiosa, les dieron 150 dólares (menos de un euro) y un cuaderno con material religioso.

HRW recordó que la toma de Kobani supone un crimen de guerra advertido de que se consideran de tortura los abusos tanto físicos como mentales para obtener información, castigar o intimidar a personas. ■

PERSECUCIÓN EN IRÁN

A la cárcel por ir al partido

Una joven de nacionalidad iraní y británica está en prisión en Teherán por haber intentado un encuentro de voleibol masculino ≡ **La mujer** inicia una huelga de hambre como protesta

ANA ALBA
JERUSALÉN

Ghoncheh Ghavami, una joven de 25 años con doble nacionalidad, iraní y británica, intentaba asistir a un partido del equipo iraní masculino de voleibol en el estadio Azadí de Teherán el pasado 20 de junio, pero no pudo porque la policía se lo prohibió.

Los agentes arrestaron ese día a varias activistas que luchan por los derechos de las mujeres, a las que la ley iraní prohíbe asistir a eventos deportivos masculinos. Ghavami estaba entre ellas.

A las arrestadas las pusieron en libertad unas horas después tras pagar una fianza. Algunas han denunciado que las pegaron mientras estaban en la comisaría, según la cadena británica BBC. Ghavami regresó a esa central de policía para exigir que le devolvieran unos objetos personales 10 días después y la volvieron a arrestar. Desde entonces está en la cárcel.

Hace dos días, su abogado, Mahdi Aliyeh Tehsebaei, explicó a la agencia iraní ILNA que el presidente del tribunal que juzga a su clienta le había enseñado los documentos de la sentencia y en ellos figura «que está condenada a un año de prisión». Pero la condena no ha sido confirmada ni notificada oficialmente y eso deja el caso en un limbo. El abogado indicó que en los documentos constaba que Ghavami es culpable de «diseminar propaganda antirégimen» iraní.

La chica inició una huelga de hambre el 1 de octubre después de que la encerraran en una celda de aislamiento en la prisión de Evin, en el norte de Teherán. Volvió a comer el 14 de octubre, pero el lunes empezó una segunda huelga de hambre para denunciar su «de-

►► La víctima ► Ghoncheh Ghavami, en una foto del 2012 difundida por la campaña que pide su liberación

La detención de Ghavami ha desatado una campaña internacional

retención ilegal sin orden judicial», según indicó su madre, Susan Moshaghian. Las autoridades judiciales iraníes lo han negado.

Sin confirmar

La BBC explicó ayer que el Tribunal Central Revolucionario de Teherán ha remitido de nuevo el caso de la joven a la oficina de la Fiscalía sin confirmar la sentencia que el abogado defensor vio en los documentos y sin explicar la demora en el caso.

El Gobierno británico ha expresado su preocupación por el encarcelamiento de Ghavami, estudiante de Derecho en la Universidad de Londres y graduada en la Escuela de Estudios Orientales y Africanos (SOAS) de la capital británica.

«Estamos preocupados por los sesos de esta imputación, por el proceso judicial y por el trato por Ghavami durante su estancia en prisión», dijo el Ministerio de Exteriores británico en un comunicado.

Aunque la joven tiene doble nacionalidad, Irán no reconoce la doble nacionalidad. El Reino Unido sí, pero, según la ley internacional, los países no pueden proteger diplomáticamente a sus ciudadanos en un segundo país que también tienen la nacionalidad del mismo.

La detención de Ghavami inició el inicio de una campaña internacional para exigir su liberación. La plataforma www.change.org ha recogido más de 700.000 firmas con el hashtag #FreeGhonchehGhavami.

eP Panorama INTERNACIONAL

La explosión demográfica en Asia

Conmoción por la muerte de nueve indias en una esterilización masiva

Otras 30 mujeres están en estado crítico tras un maratón de 83 laparoscopias en solo seis horas // El Gobierno animó a las víctimas a someterse a la intervención a cambio de 18 euros a cada una

JAVIER TRIANA
MANILA

Al menos nueve mujeres fallecieron este lunes en el estado indio de Chhattisgarh, en el centro del país, tras haberse sometido dos días antes a una esterilización por laparoscopia. La primera de las víctimas, una mujer llamada Janaki Bai, comenzó a sentirse mal a las pocas horas de la intervención, realizada junto a otras 82 mujeres más en el distrito de Bilaspur. Su situación empeoró en las 24 horas siguientes y fue trasladada al hospital de Bilaspur, donde pere-

ció durante la mañana del lunes. Según el diario *Times of India* otras cinco mujeres más presentaron iguales síntomas (fuertes dolores abdominales y vómitos) y corrieron la misma suerte unas horas después. Todas ellas eran menores de 35 años. Luego murieron tres más.

Unas 50 continúan ingresadas en distintos hospitales, 30 de ellas en estado grave. «Su situación es muy delicada. La presión sanguínea es muy baja así que, dadas las circunstancias, nos estamos centrando en darles un tratamiento adecuado, no en qué causó esto», aseveró Ramesh

Murty, uno de los médicos encargados de atender a las afectadas.

«Es un suceso lamentable», consideró el ministro jefe del estado de Chhattisgarh, el doctor Raman Singh. «A primera vista parece que el incidente se ha producido por negligencia (médica). Se va a llevar a cabo una investigación detallada teniendo en cuenta todos los posibles factores, incluidas la calidad de los medicamentos, los estándares de la cirugía, el posoperatorio y demás», añadió, en consonancia con lo solicitado por el primer ministro indio, Narendra Modi. En este sentido,

Singh destituyó a cuatro de los responsables del operativo de esterilización, uno de ellos condecorado el pasado año por haber llevado a cabo 50.000 esterilizaciones.

Residentes de Bilaspur aseguraron que la esterilización masiva se practicó a las 83 mujeres en seis horas. «Las operaron y las abandonaron. Éste es un lugar aislado. Aquí no hay instalaciones médicas», dijo uno de ellos.

Por su parte, el subdirector de los Servicios Sanitarios de Chhattisgarh, Amar Singh, afirmó que los análisis preliminares apuntan a fa-

Algunas de las víctimas de la esterilización, hospitalizadas.

llecimientos debidos a una hipovolemia, situación de pérdida abundante de sangre y fluidos que hace imposible que el corazón bombee suficiente sangre a todo el cuerpo. Sin embargo, las autoridades esperan que las autopsias detallen con precisión la causa de las muertes.

El primer ministro del estado afectado anunció también que su Gobierno compensará a las familias de las víctimas con 400.000 rupias (unos 5.200 euros), mientras que las mujeres ingresadas recibirán 50.000 rupias (unos 650 euros), y el Estado se hará cargo de los gastos hospitalarios ocasionados, informó la agencia de noticias *Press Trust of India*.

LOS INCENTIVOS // Este tipo de campañas buscan frenar el crecimiento poblacional de la India (un país de unos 1.200 millones de habitantes) y se suelen poner en marcha en las zonas donde los habitantes tienen menos recursos y acceso a programas de planificación familiar. A pesar de que la participación en ellas es voluntaria, se incentiva a las mujeres para que formen parte. En el caso de las fallecidas en Bilaspur, cada una

recibió 18 euros), mientras que el personal sanitario del campamento, 200 rupias por cada mujer participante.

«El pago es un modo de extorsión, en particular cuando estás dirigiéndote a comunidades desfavorecidas», apuntó la directora de la Iniciativa de Derechos Reproductivos, Kerry McBroom, citada por la agencia de noticias Reuters. La representante de esta organización en favor de los derechos humanos con sede en Nueva Delhi indicó que el tratamiento que se ofrece en este tipo de campamentos suele ser inapropiado, y que se practican cirugías exprés en condiciones higiénicas más que cuestionables.

La India tiene un nutrido historial de muertes en circunstancias similares: en una sesión parlamentaria, el Ministerio de Sanidad admitió que, entre el 2009 y el 2012, el Gobierno había pagado compensaciones a los familiares de 568 fallecidos a consecuencia de operaciones de esterilización. Desde 2013, el país asiático ha practicado más de cuatro millones de intervenciones quirúrgicas de este tipo. ■

MARTES
4 DE NOVIEMBRE DEL 2014

No llores por mí

EMMA Riverola

Tenía 26 años. Pero en la carta que escribió a su madre, poco antes de ser ejecutada, le decía: «El mundo me permitió vivir 19 años. Aquella desgraciada noche yo debería haber muerto». Aquella noche, un hombre quiso violarla, ella se defendió y él murió. Ella siempre negó haberle asestado la puñalada mortal, pero la familia del muerto no le concedió el perdón, con lo que la ejecución se cumplió. Fue ahorcada al alba. Pero antes, antes de que Irán añadiera ese nuevo renglón al dolor, **Reyhaneh Jabbari** aún tuvo ánimos para escribir: «Mi dulce madre, querida **Sholeh**, más querida para mí que mi propia vida. No quiero que lleves luto por mí. Haz lo mejor que puedas para olvidar mis días difíciles. Deja que el viento me lleve.

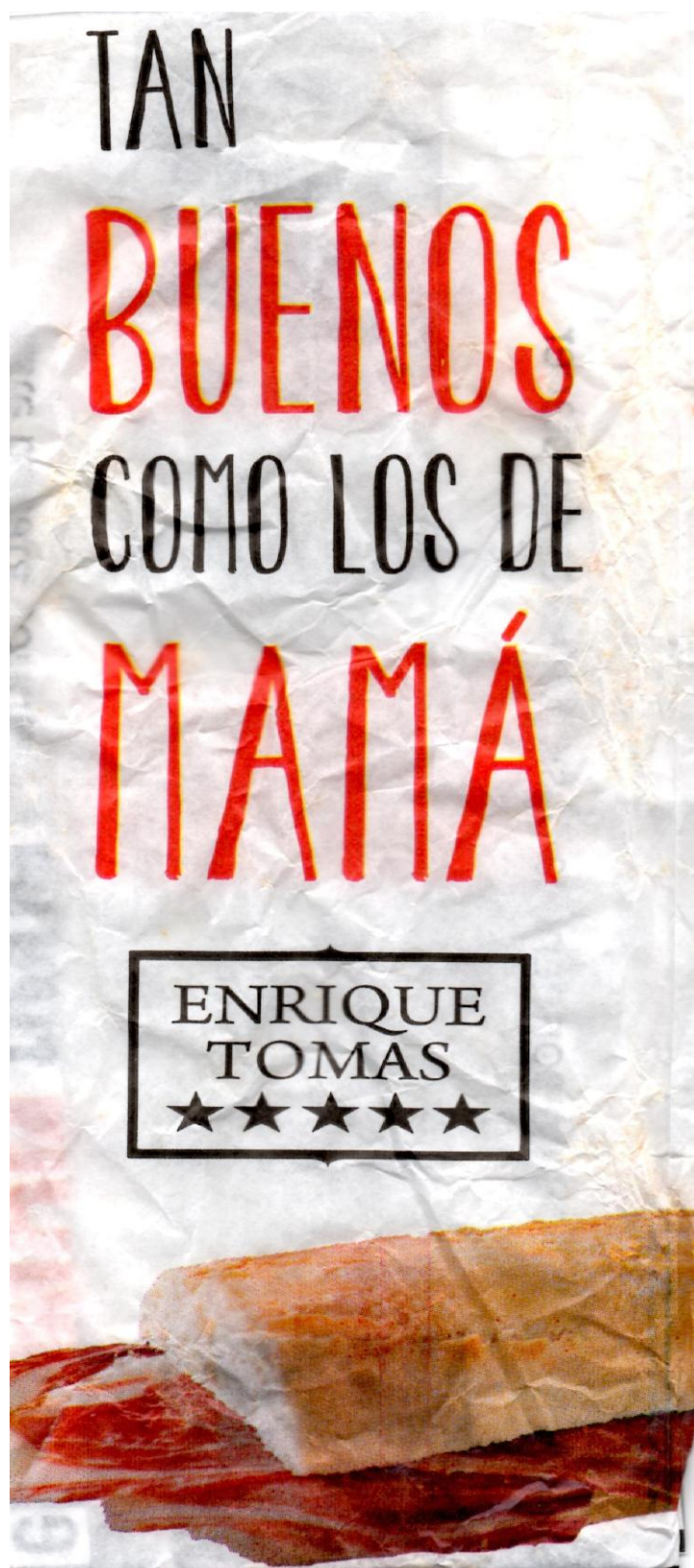
Este mundo no nos quiso».

No, este mundo no las quiso. Igual que odia también a tantas otras madres e hijas. A un rosario de mujeres que nace, se reproduce y muere en territorio hostil. Un mundo que masacra, esclaviza, margina o relega a la condición de animales de carga y objetos sexuales a millones de mujeres. Un feminicidio lento e impecable con siglos de antigüedad. «Querida **Sholeh**, tú que siempre has tenido tan buen corazón, en el otro mundo seremos tú y yo los acusadores y otros los acusados. Veamos lo que quiere Dios. Quisiera abrazarte siempre hasta que muera». **Reyhaneh** rogaba a su madre que no llorara por ella. Pero a su querida **Sholeh** ya solo le quedan las lágrimas. Descanse en paz. ≡

4 ORGANIZACIÓN

Las personas que no postergan por lo general no tienen más tiempo que las otras, sino que se organizan mejor. Cuando valoras la vida de las personas que practican ejercicio de forma regular, te das cuenta que sus vidas no son más ociosas, ni tienen menos responsabilidades. Son iguales que las de la gente que no practica deporte. El éxito radica en cómo establecen sus prioridades y la organización del tiempo. Piensa la cantidad de ratos muertos que tienes al día. O piensa en cómo organizar tu trabajo, tus transportes, la organización de tu casa... y los fines de semana. **Clave: ¿A qué puedes robarle unas horas a la tele para salir a hacer ejercicio? Seguro que sí.**

En esta etapa, la vida laboral, social e incluso la familiar, pueden provocar alteraciones en los patrones posturales. Largas jornadas en la oficina, caminar menos e ir sentado en el coche o gestos cotidianos como llevar un bolso, maletín o sostener a tu niño pequeño, son los gestos responsables de cambios en el equilibrio muscular que terminan alterando la postura e incluso la estética en la imagen corporal. En este sentido, el ejercicio físico cobra especial importancia para compensar estos cambios en los patrones posturales. El objetivo es mejorar la condición física al tiempo que preparamos a nuestro sistema musculoesquelético para afrontar gestos cotidianos a los que nos tendremos que enfrentar cada día.

Kaki representa a la mujer de hoy en día: trabajo, niños y... como no, una vida con ejercicio físico en la que incluye patrones de movimientos con ejercicios de fuerza cercanos a sus gestos cotidianos. No hay mayor reto materno que la propia vida diaria.

Por esta razón, es conveniente que no bases tu entrenamiento

BIBLIOGRAFIA

- BRAMON, DOLORS. *Ser dona i musulmana (1a ed.)*. Barcelona: Editorial Cruïlla, 2007.
- LIENAS, GEMMA. *El diario violeta de Carlota (1a ed.)*. Barcelona: Alba Editorial, 2001.
- LLUÏSA LATORRE, MARIA. *Dones invisibles (1a ed.)*. Barcelona: Viena Edicions, 2011.
- OCKRENT, CHRISTINE. *El libro negro de la condición de la mujer (1a ed.)*. Madrid: Santillana Ediciones Generales, 2007.
- PÉREZ GARZÓN, JUAN SISINIO. *Historia del feminismo (1a ed.)*. Madrid: Los libros de la Catarata, 2011.
- SAU, VICTORIA. *Diccionario ideológico feminista, volumen I (2a ed.)*. Barcelona: Icaria editorial, 1990.

WEBGRAFIA

- ABC. *La desesperada lucha por evitar un matrimonio forzado* [en línia]. <<http://www.abc.es/sociedad/20130825/abci-matrimonios-forzados-infantiles-201308231514.html>> [Consulta: 21/11/2014]
- AMNISTÍA INTERNACIONAL. *Discriminación* [en línia]. <<http://www.amnesty.org/es/discrimination>> [Consulta: 18/10/2014]
- ANNA ORDÓÑEZ GODINO. *Un análisis sobre los matrimonios forzados: De la tradición a la ilegalidad* [en línia]. <https://ddd.uab.cat/pub/tfg/2014/119126/TFG_aordonezgodino.pdf> [Consulta: 21/11/2014]
- ANTENA 3. *El Estado Islámico lapida por adulterio a una mujer en Siria y su padre participa en la acción* [en línia]. <http://www.antena3.com/noticias/mundo/estado-islamico-lapida-adulterio-mujer-siria-padre-participa-accion_2014102100096.html> [Consulta: 23/12/2014]
- BIBIANA. *Crímenes de honor en 12 fotos* [en línia]. <<http://www.xlugh.com/islamnews/blog1.php/crimenes-de-honor-en-12-fotos>> [Consulta: 02/01/2015]
- BIOGRAFÍAS Y VIDAS. *Johann Jakob Bachofen* [en línia]. <<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/b/bachofen.htm>> [Consulta: 17/10/2014]
- BIOGRAFÍAS Y VIDAS. *San Agustín* [en línia]. <<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/a/agustin.htm>> [Consulta: 06/10/2014]

- CADENA SER. *La reforma laboral acentúa la brecha salarial entre hombre y mujer* [en línia]. <http://cadenaser.com/ser/2014/02/17/economia/1392597552_850215.html> [Consulta: 14/12/2014]

- CONAPRED. *Discriminación e igualdad* [en línia]. <http://www.conapred.org.mx/index.php?contenido=pagina&id=84&id_opcion=142&op=142> [Consulta: 18/10/2014]

- CRÓNICA ONU. *Las mujeres en la política – La lucha para poner fin a la violencia contra la mujer* [en línia]. <<http://unchronicle.un.org/es/article/las-mujeres-en-la-politica-la-lucha-para-poner-fin-la-violencia-contra-la-mujer/>> [Consulta: 11/11/2014]

- EL MUNDO. *La presidenta del Círculo de Empresarios "prefiere" contratar a mujeres que no vayan a tener hijos* [en línia]. <<http://www.elmundo.es/economia/2014/10/03/542e76a0ca4741b67e8b4582.html>> [Consulta: 14/12/2014]

- EL MUNDO. *Una mujer tiene que trabajar 84 días más al año para ganar lo mismo que un hombre, según UGT* [en línia]. <<http://www.elmundo.es/economia/2014/02/17/530207f5ca4741e6128b4578.html>> [Consulta: 14/12/2014]

- EL PAÍS. *Casi 1.000 asesinatos por 'honor' en Pakistán (que se sepa)* [en línia]. <<http://blogs.elpais.com/mujeres/2012/03/asesinatos-de-honor-maldita-verg%C3%BCenza-pakistan%C3%AD.html>> [Consulta: 02/01/2015]

- EL PAÍS. *Las violaciones se sucedían día y noche* [en línia]. <http://elpais.com/diario/1993/02/11/internacional/729385202_850215.html> [Consulta: 19/10/2014]

- EL PAÍS. *“Mientras se compra sexo, las mafias seguirán esclavizando mujeres”* [en línia]. <http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/05/05/actualidad/1399288380_191711.html> [Consulta: 13/11/2014]

- EL PAÍS. *Tres mujeres en dos décadas* [en línia]. <http://politica.elpais.com/politica/2014/04/01/actualidad/1396371135_937629.html> [Consulta: 11/11/2014]

- EL PAÍS. *Vientres rotos* [en línia]. <http://elpais.com/elpais/2014/04/23/planeta_futuro/1398257830_572842.html> [Consulta: 01/11/2014]

- ESPECIALISTA EN IGUALDAD. *Discurso de Clara Campoamor en las Cortes el 1 de octubre de 1931* [en línia]. <<http://especialistaenigualdad.blogspot.com.es/2012/10/discurso-de-clara-campoamor-en-las.html>> [Consulta: 23/12/2014]

- INSTITUTO DE FORMACIÓN Y ESTUDIOS EN DEMOCRACIA. *Derecho del voto femenino* [en línia]. <http://www.tse.go.cr/ified/pdf/derecho_votofemenino.pdf> [Consulta: 23/12/2014]
- INSTITUTO DE LA MUJER Y PARA LA IGUALDAD DE OPORTUNIDADES. *Estadísticas* [en línia]. <<http://www.inmujer.gob.es/estadisticas/consulta.do?metodo=buscar>> [Consulta: 14/12/2014]
- JAVIER RAMOS DE LOS SANTOS. *El adulterio en la Edad Media* [en línia]. <<http://todaunaamalgama.blogspot.com.es/2013/02/el-adulterio-en-la-edad-media.html>> [Consulta: 23/12/2014]
- JAVIER SANZ. *La eugenesia en EEUU: más de 65.000 personas fueron esterilizadas* [en línia]. <<http://historiasdelahistoria.com/2012/10/17/la-eugenesia-en-eeuu-mas-de-65-000-personas-fueron-esterilizadas>> [Consulta: 01/11/2014]
- LA RAZÓN. *La mujer podrá votar en Arabia Saudí* [en línia]. <http://www.larazon.es/detalle_hemeroteca/noticias/LA_RAZON_400302/1895-arabia-saudi-permitira-a-las-mujeres-presentarse-a-las-elecciones#.Ttt1qHscmcfJfMt> [Consulta: 23/12/2014]
- MANS UNIDES. *Abril. India: Acceso a las propiedades* [en línia]. <<http://www.manosunidas.org/noticia/abril-india-acceso-las-propiedades>> [Consulta: 30/11/2014]
- MANS UNIDES. *Campaña Manos Unidas 2013: No hay justicia sin igualdad* [en línia]. <<http://www.mansunidas.org/index.php?q=es/campana/campana-manos-unidas-2013>> [Consulta: 13/11/2014]
- MAGDALA VELÁSQUEZ TORO. *Las mujeres y la propiedad* [en línia]. <<http://www.banrepcultural.org/blaavirtual/revistas/credencial/mayo2002/lasmujeres.htm>> [Consulta: 30/11/2014]
- MARTA SERRANO MARTÍN. *Derechos de la mujer en la India* [en línia]. <<https://sermujerenindia.wordpress.com/reportajes/derechos-de-la-mujer-en-india>> [Consulta: 30/11/2014]
- NACIONES UNIDAS. *Sus derechos humanos* [en línia]. <<http://www.ohchr.org/SP/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>> [Consulta: 17/10/2014]
- ONU MUJERES. *Comunicado de prensa: Pese al progreso de las mujeres en la política, el techo de cristal permanece firme* [en línia]. <<http://www.unwomen.org/es/news/stories/2014/3/progress-for-women-in-politics-but-glass-ceiling-remains-firm>> [Consulta: 11/11/2014]

- OXFAM INTERMÓN. *8 de marzo de 2012: Día internacional de la mujer* [en línia]. <<http://www.oxfamintermon.org/es/programas-de-desarrollo/noticia/8-de-marzo-de-2012-dia-internacional-de-mujer>> [Consulta: 30/11/2014]

- REAL ACADEMIA ESPANYOLA. *Eugenesia* [en línia]. <<http://buscon.rae.es/drae/srv/search?val=eugenesia>> [Consulta: 01/11/2014]

- REAL ACADEMIA ESPANYOLA. *Matrilineal* [en línia]. <<http://buscon.rae.es/drae/srv/search?val=matrilineal>> [Consulta: 05/09/2014]

- SAVE THE CHILDREN. *El poder y las promesas de la educación de las niñas* [en línia]. <http://www.savethechildren.org/atf/cf/%7B9def2ebe-10ae-432c-9bd0-df91d2eba74a%7D/Estado_Mund_al_de_las_mas_res_2005.pdf> [Consulta: 21/11/2014]

- SIMONA VILLELA. *Una diseñadora resumió todos los prejuicios de género en 15 pictogramas* [en línia]. <<http://www.upsocl.com/diversidad/una-disenadora-resumio-todos-los-prejuicios-de-genero-en-15-pictogramas/>> [Consulta: 02/01/2015]

- SÍNTESIS DE LA LEGISLACIÓN DE LA UE. *La Carta de los Derechos Fundamentales* [en línia]. <http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/combating_discrimination/l33501_es.htm> [Consulta: 18/10/2014]

- THE PEOPLE'S MOVEMENT FOR HUMAN RIGHTS LEARNING. *Convención sobre todas las formas de discriminación contra la mujer* [en línia]. <<http://www.pdhre.org/conventionsum/cedaw-sp.html>> [Consulta: 09/11/2014]

- UGT ANDALUCÍA. *Informe discriminación retributiva 2013* [en línia]. <<http://www.ugt-andalucia.com/documents/10157/1651033/INFORME+DISCRIMINACION+SALARIAL+2013>> [Consulta: 14/12/2014]

- UNESCO. *El número de niños sin escolarizar en el mundo no logra reducirse* [en línia]. <<http://www.unesco.org/new/es/media-services/in-focus-articles/unesco-no-progress-in-reducing-global-number-of-children-out-of-school/>> [Consulta: 21/11/2014]

- VICTÒRIA SAU. *Posició i lluita de la dona dins el patriarcalisme* [en línia]. <<http://www.mdt.cat/index.php/objectius/alliberament-de-genero/item/166-posici%C3%B3-i-lluita-de-la-dona-dins-el-patriarcalisme-vict%C3%B2ria-sau>> [Consulta: 06/10/2014]

- WIKIPEDIA. *Jean-Jacques Rousseau* [en línia]. <http://es.wikipedia.org/wiki/Jean-Jacques_Rousseau#Emilio.2C_o_De_la_educaci.C3.B3n> [Consulta: 06/10/2014]

- WIKIPEDIA. *Mao Zedong* [en línia]. <http://es.wikipedia.org/wiki/Mao_Zedong> [Consulta: 19/10/2014]

- WIKIPEDIA. *Marcela Lagarde* [en línia].
<http://es.wikipedia.org/wiki/Marcela_Lagarde> [Consulta: 11/11/2014]

- WIKIPEDIA. *Mary Wollstonecraft* [en línia].
<http://es.wikipedia.org/wiki/Mary_Wollstonecraft#Reflexiones_sobre_la_educaci.C3.B3n_de_las_hijas_.281787.29_e_Historias_originales_.281788.29> [Consulta: 13/11/2014]

- WIKIPEDIA. *Matrilinaje* [en línia]. <<http://es.wikipedia.org/wiki/Matrilinaje>> [Consulta: 05/09/2014]